

SAN LUCAS

Maach peerdʌ haaujem Jesucristo higwia jöoi Lucaau p'ā platarr

Chi p'ātarr. Mag maach peerdʌajem hiek Jesuu jaaut'urtarr jöoi Lucaauta p'ājim haajem. Hich Lucas médico hajim haajem (Col. 4:14); hiruajā hīchab hichdēu hooba harrta jaau sim. Hi hiek hirua p'āju nawejā hōrau p'āajejjim haajem mag maach peerdʌajem hiek Jesuu jaau nərrarr. Mamə sii parhoob p'āmaaugau k'ieb hi t'aabatarr nawe k'ogreu jārmamua hi t'ōotarr haarcha k'ap'la haadeeta hirua p'ābaadējim hanaabá (1:1-4).

Chijā k'ān hat'eeta p'ājī. Doctor Lucas chan warm k'ānjo judío k'abajim; hiin maachjō sii parhoobam hajim. Magua hirua mag p'ātarrijā judionaan hat'ee k'aba, hich meeun griegonaan hat'eeta p'ājim: jāga judionaan k'aba hawiajā Hēwandamau t'umaam k'ānta peerdʌ hauju haai sī; jāga dau hap'ān k'it'ee hawiajā hū mag Hēwandamau hōor peerdʌ haaujem hanam hiek hūrju haai nā; maimua jāga dau k'isum k'ānau, bā wēdʌ wēdʌm k'ānau, p'ieu maadēu mor higmap'am k'ānau, kach k'isum k'ānau, hajapcharan hich Hēwandamau k'osi simjō t'umaam k'ānauta hūrwi hāk'aju haai nām ha k'ap hamk'īirta p'ājim (7:22).

K'an jawaag hajī. Mag Cristo bēewi judío k'abam k'ānprata jāraan bēetarr haawai haata chadcha hārcha Lucaau hīg'ā sim. Maguata Mateou Juan dāimua Jesús sii hārcha judionaan hat'eeta bēejim hanam hee, Lucaau hoowai judionaan k'abam k'ān peerdʌ hawaagpata Jesús bēejim. Hajapcharan maach t'umaam k'ān peerdʌ haum k'ōchgau bēetarr k'ap hamk'īirta hirua mag libro p'ājim. Maguata hoowai, chadcha parhoobam k'ān dāi hirua nem waumatarrta dawaa hoopí sim, judionaan k'abam dāipa (4:18,22-27,43; 5:29-32; 7:1-17,34-50; 8:27-39; 10:25-37; 14:12-24; 15:1-32; 17:11-19; 20:9-18; 24:47).

Salud

1 ¹ Teófilo, k'apeer wājāu:

Mag hēsap gaaí murua pl̄ag jawaagpam Jesuu hōrag hiek'amatarr dāi hirua nem waumatarrpa hāba. Pua k'ap'la sim, jūrram k'ānau hich mag hiekpai p'ā hēk'a nām warrpem hirua nem waubaaderr haarmua hirua nem

jaaumatarrpa. Maadéu k'ap'l nám, magám t'um chadcha hajim. Maagwai hóraujá t'um hich hag hiekpai maach hee k'ak'apdö wéjom, ² har warrcha hirua nem waubaaderr hamach daúacha hootarrta hórag jaaujerr k'llnau maachigjá jaautarrjö. ³ Maguata muajá híchab p'aju k'írjubaadéjim, pa hat'ee. Mamá mág p'aju nawe, sii año k'apan hi dái hâba wénrraajerr k'lln dái k'aar haarmua k'íeb hó nám haar estudie chirll hawia hísta párág p'á deepäi chirlm jöoi Teófilo. ⁴ Mag murua párág p'á deepäi chirlmán, pachdéu t'árbaawai Jesús higwia hórau nám pua húurjemán chadcharam hiek'au ha k'ap hamk'írau.

Juan t'aabaju jaautarr

⁵ Murua párág jaaum hig chirlmán mágau:

Herodes Judea durr reik'a sim jaar híchab siejim haajem p'ad Zacarías ha t'ár sim, judionaan heem. Mag Zacarías warrgar p'ad Abías k'ak'itarr dái hâba p'adnaan p'ídkaajerr k'lln chaain hewagam k'lln dën harr haawai híchab Abianaan hajim haajem. Chi Zacarías hllí Elizabed ha t'ár siejim haajem. Majá híchab warrgar p'ad Aarón ha t'áljerr hag chaain hewagam k'lln k'a hajim hanaabá. ⁶ Hich mag jöoi Zacarías hanám hich hllí dái Héwandam dak'íir hajap'a wénrraajeejim haajem, hi hipierra. Mag gaaimua hâbmuajá ham hëugar hiek chigaapai hiek'aba haajeejim hanám. ⁷ Mamá mag wénrramjá chi hllí bálrjá chaai hooba k'itarr haawai chaai hâbjá chuk'u naajim haajem. Mag chaajá chuk'u námta ya hamach numwe jooiraa k'it'ee hajim hanám.

⁸⁻⁹ Mag nám hee júrr Abianaanta Héwandamag jéeujem deg p'ídkaaju seman harr haawai mag jöoi Zacarías hanámta hag deg p'ídka siejim haajem, hich k'apeen hich dái hâba p'ídkaajerr k'llnprá, warm k'llnaujá semanpierr hich mag p'ídka diichjerrjö. Mamá mag p'adnaan k'apan t'lnaajerr haawai hed hëpierr hâb jár hauvia Héwandam hat'eem incienso p'aan duubjeejim hanám. Hamach warrgarwejá hich maagjerr haawai mag hedjá mag nám jöoi Zacarías t'árta hóbérjim haajem, mag incienso p'aag. ¹⁰ Mag hich t'árta hóbértarr haawai hierr Héwandamag incienso p'aajem hag nasád wau k'éräm haal simich, daaugajär hamach biirdlajem haigpaita sii hoor póm Héwandamag jéeu k'odt'lnaajim haajem. ¹¹ Mag hí hag'ta hierr Héwandamag jéeu sim hee, Héwandam chogta hág'tarmua bëewia hi k'íirp'ee dñpllubaichejim hanám, chi incienso p'aajem hag nasád wau sim bigaau juachaar gar. ¹² Zacariaau mag hoo hat'aawai k'íir hëu hawia warag jöoi k'a duuibaadéjim haajem, jáp'ierr nám hiek'au. ¹³ Mamá magbaawai chi Héwandam chogau hirig, —Zacarías, hoob jáp'ierram hajim hanám. Pua Héwandamag jéeu chitll haajerr hísta hirua pa hiek hâk'abarm: Pa hllí Elizabed bi hee pawia párág chaai hoo deejugui hajim hanám. Mag chaai t'aaba k'érswai pua hi t'árda Juan ha t'árjugui hajim hanám. ¹⁴ Magbaawain chadau pa honee chirsiju. Mag nám dái híchab hoor póm honee hajurau, hi t'aababarm habarm hamachdéu hür hat'aawai. ¹⁵ Mag chaairau bi heewe Héwandam Hak'aar hich gaai p'és wai k'itajugui hajim hanám. Mag chaairau hich herraawe vinojá döba, ni nag deeum k'íir hawia

k'ājā bālārjā hich hi hee hauba hich mag k'itajugui hajim hanam. ¹⁶ Mag chaai jōoipawia Hēwandum hiek jaubaadeewaita israelnaan k'apaana hāsie hamach mor k'tīrjuvia deeu heeupemjō maach Pör Hēwandum hiek hālk'ajurau, warrgar hamach jōoinau hālk'ajerrjō ha jaumajim haajem. ¹⁷ Hi gaaimuata hōor hee Hēwandamaau hich jua t'eeq hoopijugui hajim hanam, warrgar hich hi jaaumie Elías k'ak'itarr dāi haajerrjō. Hirua Hēwandum hi jaau nārram hūrwia, jōoin hamach chaain dāi k'ajap k'aba wēnārrajerr k'āllnjā k'ōinaa wēnārranaa hīchab hi hiek hūrmak'ir ha jauchējim haajem chi Hēwandum chogau.

¹⁸ Magbaawai jōoi Zacariaau, —Mamā ćjāga magbarju? hajim hanam, chi Hēwandum chogag. Ya māg mā jōoira chiram, maimua mā hālājā hīchab hūanaa k'itāmta ćjāga mag chaai hoobarju? hajim hanam.

¹⁹ Magbaa jūrr chi Hēwandum chogau hirig, —Zacarías, māllan Gabriel ha tāllārjemgui hajim hanam. Māchta Hēwandum garcha hi bāk'ārr p'idk'ajem. Hichdēu mā rāiwiata pā haig mā bēejimgui hajim hanam, cha māchdēu hiek jaau chiram jawaan. ²⁰ Mamā māg murua pāchig jaau chiram pāchdēu hālk'aba habarm gaaimua, pā meu meraa chirsijugui hajim hanam, bālārjā hiek'aba. Maimua ya chi chaai hat'am hedta deeu pā hiek heerdājugui hajim hanam. Murua pālag mag jaau chiramlaa, chadcha t'um māchdēu cha jaau chiramjōo haju ha jaumajim haajem, chi Hēwandum chog hāgt'armua bēetarrau.

²¹ Maglmich daaugajār hōor pōm Hēwandumag jēeuwai pos t'ānarr k'āllnau hi nā pāmuia jūrr hamach k'apeenag, —Keena, ćjāga habarmta māg jōoi Zacarías jāg da hōbérchēbáma? hanaajim hanaabá.

²² Mamā mag nām hee hōbércheewajā pōd hōrag hiek'aba, hiek'am hig nāmja sīi juaupaita jajaau haajeejim hanam, pōd hiek hōbérba haawai. Magbarm haigta k'augaa hap'ōbaadējim hanaabá, Hēwandamaau k'ājā dau daau hirig hiek'achēwiata mag sīsim.

Maigmua hatag hich mag jōoi meu meraa k'ērsijim hanaabá. ²³ Maimua hich p'idk'a sīerr seman t'um hōbér hēebaadeewai hich diig petajim haajem. ²⁴ Maimua mag chi Hēwandum chogau jaaut'urtarr k'ur chadcha jōpcha Elizabed bi heepajim hanaabá. Mag hich jōorbaadeewai dawagjā hōbérba, cinco meses sīi degpai sīejim hanam. ²⁵ Mag degpai simua, “Maach pōr Hēwandamauta māllan heeg hoobarmgui” haajeejim hanam. “Chaai chuk'u haawai hōor hee k'tīr naa hārrajerrjā tag mā chigag chuk'u hārraju. Hāucha jāgbarm Hēwandamaau” haajeejim hanam.

Jesús t'aabaju jaautarr

²⁶ Magtarr k'ur seis meses dichwia nām hee, Hēwandamaau hāgt'armua deeu hich chog Gabriel pājim haajem, jūrr Galilea durr p'ōbördam Nazaret ha t'ār sim hee dāupeer hōor meraa k'itām María ha t'ār sīerr haar. ²⁷ Mag dāupeer woun hāb José hanam dāi jua pāraag ya hiek deewi sīejim haajem. Mamā mag hiek deewi

племја José b ллрj  hагt'a María d i k'apes haba naajim haajem. Chi José han m warrgar rey David k'ak'itarr hag chaain hewagam k' ллn d en hajim haajem.

²⁸ Mag hich chogbap  aiwai chi H  wandum chog b  ewi chi daupeer sim haar dubwia hirig, —  J  gpai h   María? Honee hab   haich  ejim han m. [H  wandumau nem hajap'a haag h  lin k'apan t  n  m hee р  lta j  r hat'am.] María, chadcha H  wandum maach P  r  ou р  lta heeg hoobarmgui hajim han m hirig.

²⁹ Mag h  rbaawai k'  irju s  i hawia hich h  degpai   J  gwia hirua m  rlag mag hiek'abaich  ?" hajim han m. ³⁰ Magbaawai chi H  wandum chogau,

—Hoob k'  irjum, р  lta H  wandumau h  u heeg hoobarbahab hajim han m.

³¹ Pua chaai hemk'ooideam paarpaju. Mag chaai Jesús ha t  rb   hajim han m.

³² Hichta t'umaam k'  lln k'  ai h  rl  cha sierraju, maimua hichpai Cha H  gt'aa P'uu N  m hag Hiewaa ha t  rjungui hajim han m. Maagwai maach P  r H  wandumau hirigta israelnaan t'umaam k'  lln Reik'apiju, warrgar p  ach j  oin David k'ararrag k'apitarrj  . ³³ Mag hichta t'umaam k'  lln P  rk'abaad  m haigmua hatag hi juu t'eeq b  lrj   h  ba, hich mag sierraju ha jaaujim haajem.

³⁴ Magbaawai Mariaau chi H  wandum chogag, —Мам   m  g hagt'a м   h  or meraa jaaij   chuk'u h  mta,   j  ga magbarjuma? hajim han m.

³⁵ Magbaawai chi H  wandum chogau magjim han m:

—J  an hich Cha H  gt'aa P'uu N  m hag Hak'aar p   gaai s  iecheewaita p   j  orjungui hajim han m, hich hiiu haawai. Mag gaaimua m  g chaai pua hoobarm b  lrj   k'aibag chuk'u hauwia hich mag k'itaju. Hich H  wandumauta hich hiiu p   bi hee papi sim d  n h  awai hi t  r H  wandum Hiewaa ha t  rjungui ha jaaujim haajem. ³⁶ Maimua warag hirig, Р  d   h  rb   hajim han m, p   naamh  an Elizabed h  anaa k'itab mam  , hiruj   chaai hemk'ooi paarpajugui hajim han m h  chab. H  rau p  d hirua chaai hoobaju haajerrj   ya seis meses simgui hajim han m, bi hee patarr. ³⁷ H  wandum hat'ee chan b  lrj   p'it'urm nem chuk'umgui hajim han m.

³⁸ Magbaa Mariaau magjim han m:

—М  ллн H  wandumau nem jawaata h  r h  mgui hajim han m, hichd  u nem jaubarmpier haag. Mag k'ai magan H  wandumau cha pua jaau simj   haju haai sim m   d  i hajim han m.

Mag jaau р  awia chi H  wandum chog deeu h  gt'ar petajim haajem.

Mariaau Elizabed hoon matarr

³⁹ Mag H  wandum chogau hichig hiek jaaut'urtarr k'ur k'  ai k'apancha k'aba n  m hee, Mariaau hich naamh  an Elizabed hoon majim haajem Judea durr, durr dapag hee p'  b  rdam k'  r  m hee. ⁴⁰ Mag petawia, j  oi Zacarías di haar barwia, hich naamh  anag, —  J  gpai h   Elizabed? haimajim han m.

⁴¹ Mag Mariaau hichig hiek'abaich  n h  rbaawai warre h  an Elizabed bi heem chaaita pogor k'abaad  ejim hana  b  . Magbarm d  i hich h  an Elizabed gaaij   H  wandum Hak'aar p'  s haicheewai honegau Mariaag, ⁴²—Kadam, р  chta h  ba chadcha h  lin k'apan t  n  m hee H  wendumau h  uhcha habarm;

maimua pə chaaijā häucha k'itajugui hajim hanłam, hőor hee Hēwandam na. ⁴³K'anii mlaq mla hap'la harrłamua mua k'ap hlaži pə maach Pör hădk'a simua mlač hoon bęeju. Häu pə bęejimgui hajim hanłam María. ⁴⁴Jäguata pə hiek'abaichém mlačdēu hür hat'am däi, mla chaai hag'ta bi hee k'ęrlamuajā k'aug hat'aawai, t'lagdadla k'abaadęjimgui hajim hanaabá, hongau. ⁴⁵María, Hēwandam chogau płačhig jaauchétarr hiek płačhdēu hök'atarr gaaimua chadcha płačta honee harraju. Maach Pör Hēwandamau hich chog däi płačg jaaupräitarr hiek'an t'um hichdēu jaautarrjöö Chadcha höbębergmajugui hajim hanłam.

⁴⁶Magbaawai Mariaau Hēwandamag jéeumamua magjim haajem:

“Hēwandam, płačta hāba maar Pör haawai mlač t'ārauchata płačg häu hajim ha həm.

⁴⁷Mla t'är honee həm Hēwandam, płačh maar peerdlaјemuata mlač däi mlaqbarm gaaimua.

⁴⁸Chadcha puan mla däi płačhdēu hampierr haju haai sim.

Hōrau hoowai sii mlaq maadēu nem higab harrłamta pua mla jla hat'am.

Pua mla däi mlaqbarm gaaimua hīsmua hatag hich mag hōrau mla higwia, ‘Maagwai jäg həlli honee k'aba hlabá!’ hajurau.

⁴⁹Płačhdēupaita chadcha maar t'um wai dənłam.

Płačhdēu mla däi mlaqbarm gaaimua hōrau pə juu t'eeg k'ap'la nłisiju.

⁵⁰Mlaq hatagjä har płačh hipierraam k'lałnan hich jäg pua ham dau hee haug k'aug paraa chitaju.

⁵¹Pə juu t'eegjöm k'lałn chan mlaq jēb gaai hooba haajem.

Wir haig hamach t'oo haajerr k'lałnjä ya pə juu heegar paauk'abaadęm.

⁵²Mlaq jēb gaai chi t'et'em t'et'em haajem k'lałnjä hiek t'eeg chuk'u hisegk'lałniwia jürr hap'la maadēu higbajöö k'it'ëem k'lałnta pua pör p'iriupläimaajem.

⁵³Hap'la jādaúa durrumjö k'it'ëem k'lałnaujä płačg jéeuwai pua hamachdēu nem hig nəm t'um deejem.

Mama riknaan, jürr pua dau haug hee pääijem, płačh higba nəm kőit.

⁵⁴Hēwandam, pua nawe płačh hiek'atarr k'iir hak'ooba, chadcha hista płačh chognaan israelnaan häu heeg hoogpam, płačhdēu warrgarwe maar jöoinag jaaujerrjö.

⁵⁵Nacha jöoi Abranag jaauwai, hi chaain hewagam k'lałn heem hāb t'aababarmuata maar peerdla hauju hatarr haawai, hīs hewag nassi pawiata chadcha hich mag habarm.”

Maga hajim haajem Mariaau Hēwandamag jéeumamua hi t'ö hiek'atarr.

⁵⁶Mag María hich naamhūan Elizabed hoon mawia hi di haig hed t'ärjupjö siejim haajem. Mag sii hawiata deeu hich diig petajim haajem.

Juan chi hőor pör choomie t'aabatarr

⁵⁷Mag María hi haig siewia petarr k'ur ya hich hauju hed haadeewai hūan Elizabedau chaai chi hemk'ooidam hoojim haajem. ⁵⁸Mag

Hēwandamau hāu hi heeg hoowia jōorpitarr chaai hat'am ha hūrbaawai ham dāi di dak'a naajerr k'ānau chi Elizabed k'odnaan dāimua ham haig bēewia hirig, “Hāuta Hēwandamau pλ chaai hoopibarm; pλ chaai gaaimua maarjā honee nāmgui” haajeejim hanām, jūrr bēe t'ānām k'ānau.

⁵⁹ Maimua mag hautarr ocho días haadēm hee, deeu chi Elizabed haig hi k'apk'ān dāi hi k'odnaanpa bēe t'ānāsijierram haajem, chi chaai mehēudam p'ārbichpäi nām hoon. Mag bēewi chadcha p'ārbichpäijim haajem. Mamλ chi chaai t'ār chi dēnnaanau hagt'a jauba narr haawai bigaaum k'ānau chi chaaidamjā hich haai gaaita Zacarías ha t'ārm hig naajim hanaabá. ⁶⁰ Mamλ magbaawai chi hādau, —Hāhā, hi t'ār chan mag k'abam. Mλ chaairan Juan hata t'ārjugui hajim hanām.

⁶¹ Magbaawai hamachdēu jūrr hirig, —¿K'an jāgwia pua hi mag t'ārm hig hā? Pāar hee hābjā mag t'ār chuk'u sīebah hajierram hanām, mag gaai hi t'āraag.

⁶² Magbaawai jūrr chi hayag, —¿Pλ chaai k'an ha t'ār nā? ha jēeujierram haajem. Mamλ mag jōoi meu meraa k'itāmta kachpa k'ī t'ānarr haawai, jūrram k'ānau mag parhooba juau jajaauk'amua hichig jēeu nām k'aug hat'aawai, ⁶³ jūrr hich garmua tabaldam jēeuwia, hag gaai “Hiin Juan hata t'ārju” ha p'ānaa, hamag hoopijim hanaabá. Mag hoopibaawai t'um haig t'ānarr k'ānau hamach hödegpai, “¿K'an hajaug gaaimuata hāba mag gaaita chaai t'ārm hig nāma?” hajierram hanām. ⁶⁴ Mamλ mag p'ānaa hirua hoopibarm dāicha hīchab hich jōoi Zacarías hiek heerdā sīsijim hanaabá. Magbaawai Hēwandamag jēeumamua magjim hanām:

—Hāuhcha jāg pλchdēu jaautarrjōo habarm, Hēwandam. Mλ hūan chaai t'aabaawaita pua mλ hiek heerdāpiju hatarr haawai ya chadcha deeu mλ hiek heerdā chirsim. Hīsin chadau mλch meuk'udamaucha pλrag hāu hajim ha chirām Hēwandam hajim hanām.

⁶⁵⁻⁶⁶ Mag hoobaawai t'um haig narr k'ānau, “Jāan hich hiiuta jāgpibarm” ha k'īrju nāsijierram hanaabá. Maimua hērēu p'ōbaadēwia hamach wēnārrāmpierri hēnachdēu hoomatarr t'um hich mag jajawag wētmarr haawai Judea durr hee didam hāhābdö k'ēk'ēdām heem k'ānau pλchaai k'ak'apdö hich mag sīi bīi jōisijim haajem. Mamλ mag chi jaau wēnārrām k'ān hiek hūrmam k'ānau t'umaa k'īrjuwia hamach wir haigpai, “Mag chaaidam māg hatag jōoipabaadeewai, jāgata k'itajuuta mag jaau nāma, bārlāl k'itwe mag nām?” haajeejim hanām.

Mag, hich Hēwandamau bārlāwe hich k'ōchagpierr bāaupāijim hanaabá.

⁶⁷ Hich hag hed hagtarr k'ur nālpai hawia jōoi Zacarías gaai Hēwandam Hak'aar p'ēs haicheewai Hēwandam hi jaaujem k'ān dēnjo hiek'amamua María chaai higwia magjim hanām:

⁶⁸ “Hēwandam, hāuhcha pua pλch chaain heeg hoowia hīsin chad maar peerdā hawaagpam.

Magua maar honee nāmgui hajim hanām.

- 69 Warrgar pΛ chog David k'ak'itarr hag chaain hewagam k'ΛΛn heemta
 pua chi jua t'ierr maar hat'ee pÄibapÄim, maar peerdΛ haumk'iiir,
 70 hich warrgarwe pΛch hi jaaumienau hōrag jaaujerrjö.
- 71 Hamau jaauwai mag 'PΛchdēu pÄibarmuata maar peerdΛ hauju'
 haajeejim, 't'um maach hoomap'a haajem k'ΛΛn jua heemua,
 maimua hīchab chi dajāumie maach k'ūgurwia pekau hee
 burripieg hēk'a sierraajem jua heemuajā hagjö.'
- Maagjerr hīsta hāu hag hed pabaichēmgui" hajim hanλm.
- 72 "Hēwandam, pΛchdēu maar jöoin israelnaan dÄi hiek deetarr bΛlrgjā
 k'iir hak'ooba, hāu pua maar dau hee haug k'augbarm.
- 73 Mag hiek deetarr hed pua pΛch hiiucha jöoi Abranag jaauwai, pua
 maar peerdΛ hauju hajim, 74 maach hoomap'am k'ΛΛn högk'aba, ni
 dösätjä högk'aba, 75 hāba pΛch dÄipai hajap'a wēnlrramk'iiir, tag
 bΛlrgjā pekau wau wēnlrram hugua."
- 76 Mag nacha Mariaau chaai hooju higwia hiek'a dictarr k'ur jürr hich
 chaai higmamuata jöoirau magjim hanλm:
- "Hiewaadam, pΛlta Cha Hāgt'aa P'uū NΛm hag hi jaaumie ha t'Ārju.
 Puata maach Pör maju hee hi na hōrag, 'Maach peerdΛajem ya
 bēeimΛ sim' ha jaaumaju, ya mag jaaubarm hūrwia hōrau hi
 pierrwai hamach t'āraucha k'ōsi hi hiek hāk'amk'iiir; 77 maimua
 hamag maach peerdΛajem hiek jaaubaawai hamach k'aibag
 t'umaa hāsie hewag k'iirjuwia Hēwandamag chugpaapi jēeumk'iiir.
- 78 Magaag hat'eeta Hēwandamau maach t'umaam k'ΛΛn k'iiir
 jāsenk'awia hich Chaai pÄi sim, peerdΛju k'augba haawai pōd
 hāgt'ar hōbērbaju haajerr k'ΛΛnra peerdΛ haumk'iiir.
- 79 Mag hamach peerdΛju pierrum k'ap'l haadēmΛn, sii hōor k'ichag hee
 nΛmjö nΛm k'ΛΛnau hāspa hurum k'aug hat'amjö warag hāspapiwia
 k'ad chaar hee paauk'abaadēmjö Hēwandam dÄi k'ōinaa wēnlrraju."
- Ma hajim haajem jöoi Zacariaau hich hiek heerdΛtarr hed hiek'atarr.
- 80 Maimua chi Juandam bāumam dÄi Hēwandamau hich Hak'aarta hi
 gaai p'ēs deejim hanaabá, hich dÄi hubl nΛrrΛmu hich hiek jaau k'aug
 hamk'iiir. Jöoipawia, hich hap hōor chukag hee warp mawia sīejeejim
 haajem. Maimua Hēwandamau hich hiek Israelpienag hūrpiju hed
 haadeewaita chi Juanau hōrag jaaubaadējim haajem.

Jesús t'aabatarr
(Mt. 1:18-25)

- 2** ¹Mag Juan t'aaba nΛm jaar ya hīchab Mariajā pōmcha waaurba sīejim
 haajem, Jesús gaai. Mag nΛm hee chi rey César Augustoou hich
 t'et'em k'ΛΛnag jaaujim haajem, jürr mak'ΛΛnau hichdēu durr jāa sim hee
 hōor nΛnlaidampierr jaaubaa hamach t'är p'āk'api mamk'iiir. ²Mag hōor t'ār
 p'āk'atarr warrpem hajim haajem, Cirenio hanλm Siria durr gobernadork'a

sim jaar. ³Mag hiek haaid^λ n^λm jaar jaautarrjö, t'umaam k'^λλn hamach jöoin p'^λöörpierr wëtjierram hanaabá, hamach t'^λr p'^λák'amk'^λiir. ⁴Magua Josejá h^λchab hich jöoin p'^λöör hee majim haajem, hich t'^λr p'^λám^λk'^λiir. Hich José Galilea durr joobaajeejim han^λm, p'^λöör Nazaret han^λm hee. Mam^λ jöoingarm rey David k'^λak'itarr hag chaain hewagam k'^λλn d^λn harr haawai chi David t'aabatarr p'^λöör Belén han^λm^λgta majim hanaabá, Judea durr. ⁵Mag hich mam d^λi María harrjim haajem, hag nawe hiek deewia jua p^λrju hanarr haawai. Maagwai María ya hauwim^λλ s^λeijim haajem.

⁶Mag wëtwia, Belén bard^λtk'aimawia, k'^λai k'^λapan k'^λaba n^λm hee María chaai haujim haajem, warrpemdam. ⁷Mam^λ hamach j^λeraag di hajap'^λamjá baauba s^λi p'^λak k'^λāijem degta narr haawai putdam hee p^λrēunaa p'^λak t'^λak'aar s^λejemdam hut'^λur k'^λér^λm heeta werba k'^λérjim haajem.

⁸Mag chaai t'aababarm dak'a p'^λllrs^λ sim hee h^λor naajim haajem, hedaar hamach oveja t'^λa n^λm k'^λλn. ⁹Mag hamach nemchaain t'^λa n^λmta, d^λögölp p'^λar j^λer hat'^λam d^λi harar j^λi sim hee, H^λewandam chog hich J^λooirau p^λitarrta ham k'^λirp'^λee barjopbaichéjim hanaabá. Mag hoobaawai j^λp'ierr p'^λöbaadéjim haajem. ¹⁰Magbaa chi H^λewandam chogau hamag, —Hoob j^λp'ierrmiet. M^λλn s^λi p^λrag hiek hajap'^λam jawaanta b^λejimgui hajim han^λm. Mag murua p^λrag hiek jaaubarmua p^λaa^λ israelnaan t'^λum honee hajurau, p^λachd^λeu h^λurmampierr. Murua p^λrag hiek jawaan b^λetarran m^λgaugui hajim han^λm: ¹¹Hista Belén p'^λöör hee chaai t'aababarm, warrgarwe h^λor t'umaam k'^λλnau p^λajerr Chaai. M^λg chaairauta m^λg hatag h^λor peerd^λ haujugui hajim han^λm. Hichta Cristou maach Pör. ¹²M^λch s^λuk'a chir^λam ham hugua, nauwe h^λreubaad^λt hajim han^λm, Belén p'^λöörög. Mam barbaimaawai chi chaaidam putdam hee p^λrēunaa p'^λak t'^λak'aar s^λejem hut'^λur k'^λit^λm hee hauk'^λér^λm p^λrau hooimaju ha jaaujim han^λm.

¹³Chi H^λewandam chogau mag jaubarm hee, hi k'^λapeen hijöm k'^λλn k'^λapan hedjá hee p^λlart'λbaichéjim hanaabá, s^λuk'^λabarmjö habarm hee. Magbaawai mak'^λλnau H^λewandamag j^λeu n^λmuia,

¹⁴“H^λewandam, h^λü habarm h^λgt'arm magwe.

H^λü r^λua p^λch Hiewaa p^λibarmgui” hanaajim han^λm.

“M^λg p^λchd^λeu hi p^λibarm gaaimua m^λg durr j^λoi gaaijá p^λchd^λeu j^λar haumam k'^λλnan p^λ d^λi k'^λoinaa w^λenrraju” hanaajim hanaabá, H^λewandamag j^λeu^λmamuia.

¹⁵Mag t'^λan^λ hawia chi H^λewandam chognaan deeu h^λgt'ar h^λreubaadeewai chi nemchaain t'^λa narr k'^λλnau j^λurr wir haigpai hamach k'^λapeenag, —Keena, magan Belenag wëttarrau hajim han^λm, H^λewandam chogau jaauwai mag chaaidam heeu hau k'^λit^λm han^λm hoon.

¹⁶Mag wëttarrau hawia, chadcha heerpamjö h^λreuwia hooimaawai, chadcha chi chaaidam hewaa hau k'^λit^λm p'^λak t'^λak'aar s^λejem hee hauk'^λér^λm hooimajierram hanaabá. Maig hi bigaau chi h^λd José d^λi naajim haajem.

¹⁷Mag hamach daúa hoobaimaawai chi H^λewandam chogau hamachig jaautarr t'^λum j^λurr hamag h^λgk'aimajierram han^λm. Mag jaauwia, höb^λrwia,

(Lc 2.7)

deeu hamach nemchaain haar wëtumuaajä hamachdëu hoor hoomampierr hich mag jajawag wëtjim haajem. ¹⁸ Mag chi oveja t'lamienau nem hïgk'ak'ag wëtum hûrwia t'um chi hûrmarr k'lan jâgderraal plisijim hanam. ¹⁹ Mamal mag hamau jaau nam hûrtarr t'um Mariaau k'ap'la sierrjä bâlärjä bii haba, hich t'aar heepai hich mag k'ap'la wai sîsijim hanaabá. ²⁰ Mag chi nemchaain t'lamienau hamach daúacha hoonaa hamach jâglucha hûrtarrpa hig wëtumua, honee Hëwandam t'ö hiek'ak'ag wëtumua, "Hëwandam, hîsin chadau purua hâu habarm. Raþo wajaugk'lam chan hoor chuk'um" ha serereug wëtwia deeu hamach nemchaain haar p'ârsä hee naaimajim haajem.

Jesudam Haai hi jëeujem deg harrtarr

²¹ Chi chaai hautarr ocho díás haadém hee, jöoingarwe hamach hi harr haawai nacha hi mehëudam p'ллrbichpäiwa warre hi t'лrdam Jesús ha t'лrjierram haajem, chi Hëwandam chogau warrcha Mariaag jaauchewai t'лrju ha jaautarrijö. ²² Maimua hïchab magtarr k'ur hed häbjö haadém hee, Jerusalén p'öbor hee Haai hi jëeujem deg chi Jesudam haibëejierram haajem p'adëg hoopien, Moiseeu Hëwandam hiek p'ätarr gaai jaau simjö hag hipierr. Mag haibëewia Hëwandamag hi köit häu hajim hanaa warag hirig jëeumamua, "Hëwandam, cha k'ërlam maar chaaidam; puata hi k'ap chirlam mäg hatagjä. Hi däi pachdëu hampierr habá" hajierram hanäm, "pachigpai k'üirju bääumk'iir."

Mag hamau jëeutarran hamach chaai Hëwandamag deeg hajim, warrgar Moiseeu jaautarrijö. ²³ Mag Moisés hiek gaai Hëwandamau mag sim: "T'um hemk'öi chaai chi nacha hoomamdam pärau märlag deemaju." ²⁴ Maimua hïchab, "Jäbauk'itäm wa dubur chaaindam k'äijä dau numí deebat" ha sim "hag chaai paar." Maaggjerr haawai chadcha duburdam k'ëchwia chi chaai Hëwandamag dee näm hanämua hi köit jëeujierram haajem.

²⁵ Maagwai Jerusalén p'öbor hee woun häb Simeón ha t'лr sim sëejim haajem, Hëwandam dau na hajap'a k'itanaa hi hipierra k'itaajerr. Hich mag jöoirau hïchab nlaejejim haajem, warrgarwe Hëwandamau jöoinag jaauwai hirua hich Chaai päibarmuata israelnaan peerdä hauju ha jaaujerr Chaai. Mag jöoi gaai Hëwandamau hich Hak'aar p'ës wai sëejim hanaabá. ²⁶ Magua hich mag Hëwandam Hak'arau hichig jaautarr haawai jöoi Simeonau k'ap'ä sëejim haajem, hich daúacha hooju maach Pör Hëwandamau mäg jëb gaai Cristota Reik'amk'iir päiju ha jaaujerr.

²⁷ Magtarr haawai mag chi Jesudam Haai hi jëeujem deg wai näm hedcha hich mag jöoi Simeón hanämjä hïchab hich Hëwandam Hak'arau hagag hi harrjim haajem. Mag José María däimua jöoingarwe Moiseeu hiek p'ä pñatarr gaai jaaujemjö chaai däi haag Haai hi jëeujem deg bardatk'abaimaawai, ²⁸ hich mag jöoi Simeonau chi chaaidam jiir hauwia Hëwandam t'ö hiek'amamua,

²⁹ "Hëwandam, mälln pñ chogau" hajim hanäm, "maagwai pñ mä Pöröu;

³⁰ hïsin chad ya pñch haar mä hauju haai chirlamgui" hajim hanäm, "pñ haar k'öinaa chiraimaag.

Pachdëu nawe märlag hoopiju ha jaaujerr ya chadcha mäch daúacha hoobarmgui" hajim hanäm.

"Mäg chaairauta jöoipaawai hoor peerdä hauju.

³¹ Chadcha mäg chaai hoor t'umaam k'älln hat'eeta pua päibarm.

³² Mag, hi gaaimuata durr chaauram k'ällnaujä Israelpien t'ö hiyä hajurau.

Maimua hi jöoipa sësiewai hïchab Israelpien k'abam k'älln hat'eejä hótdaujö sësiju, hamachdëu jäga hamjä peerdäju haai nñ ha k'ap hamk'iir" ha hiek'amajim hanäm jöoyau.

³³ Mag chaaidam bārla k'itlmta jōoipa k'ērsiewai, jāgata hōor heejā sierraju k'ai ha t'umaa jaaubarm hūrbaawai, hamach happai, "Maach chaai čjāgata k'itajuuta, bārla k'itwe mag jaau nłma?" hajierram hanłm chi dēnnaanau.

³⁴⁻³⁵ Maimua Simeonau chi dēnnaanagta jürr, —Pāach numwe Hēwandamau pāar māg hatagjā häu wai nłisijugui hajim hanłm. Magnaa chi hādagcha, María, Hēwandamau māg hich Hiewaa pāibarm gaaimua, chadcha māg Israel durram k'łłn pōm hāgt'ar hōbērjugui hajim hanłm. Mamł hīchab Israel durram k'łłnaupai hi hoomap'am hiek'au hamach järr hi p'łlr t'uur hauju. Płch chaai mag dau hap'łł wai nłm hoobaawai pächtta t'ut'uú t'oobpārämjö hap'łł hi hat'ee pł bě hñrrajugui hajim hanłm, gaai machgau. Mag hi hap'łł wai nłm haigta merag chuk'u hajugui hajim hanłm, chijā k'łłnauta hi k'ōsi haju maimua chijā k'łłnauta hi hoomap'a k'ājā haju ha jaaumajim haajem hich chi hādagcha.

³⁶ Maig hīchab hūan Ana hanłmja siejim haajem, hagiö Hēwandam hi jaaumie. Mag Ana hapk'łł jöoi Fanuel k'ararr hag k'a hajim haajem. Maagwai hich jöoi Fanuel hanłm warr jöoingar Asernaan ha t'łłrjerr k'łłn heem hajim haajem. Mag hūan Ana warrpem hich jaaí hautarr dāi siete ańspai nłm hee k'oopawia hich mag tag jaajjā hauba k'itlmta ya hūanaa k'itajim hanaabá.

³⁷ Mag hūanaa ochenta y cuatro años k'itlmta chawag maba, hedaram magwe Haai hi jēeujem degpaita siejeejim haajem, sərk'a simua Hēwandamag jēwaag.

³⁸ Mag hagt'a María hich chaai dāi Haai hi jēeujem deg nłm hee, mag hūan Ana hanłmja bëewi Hēwandamau hich Chaai pāitarr k'aug hat'aawai hirig, "Häu hajim Hēwandam; purua maar peerdł hawaag pāiju haajerr chaai barbaicheewai mə honee hñmgui" hajim hanłm.

Magnaa mag hich Hēwandamaucha pāiju ha jaautarr hīchab nłajerr k'łłnag chi chaaidam higwia, "Hich Hēwandamau jaautarrjö chamłguata māg hatag maach peerdł hauju hag Chaaidamauwai" haajeejim hanaabá.

Deeu Nazareeg wëttarr

³⁹ Maimua Hēwandamau hich hiek Moiseeg p'ăpitarr gaai jaau sim hipierraa t'um wau dichdimaawai deeū hamach Nazaret p'öbörög bëejierram haajem, Galilea durr. ⁴⁰ Mag chaai hich dārrpapagmampierr warag k'ürgug k'ap'l pamajim hanaabá. Mag nłm dāi hich Hēwandamau hich k'ōchagpierra bāaupijim haajem.

Jesús Haai hi jēeujem deg chi machnaan dāi hiyäłł hatarr

⁴¹ Jesús dēnnaan ańopierri Jerusalenag weetjeejim haajem, nemk'oo pōmaam jaar paawai. ⁴² Mag ańopierri weetjerr haawai, Jesús doce años haadeewai, hīchab Jerusalenag majim haajem, hich dēnnaan dāi. ⁴³ Maimua chi nemk'oo dichdimaawai hōor pōm hamach durrag héreréuk'am hee, hīchab José María dāi hamach p'öbörög wëtjim haajem. Mamł Jesús ham dāi maba, t'łba sīsijim hanaabá. Mamł hi t'łbabarmjā chi jöoinau k'augbajierram haajem, deeum k'łłn dāi hurumpii hawia. ⁴⁴⁻⁴⁵ Mag deeum k'łłn dāi hōor k'apanag hee hurumpii hawiata hich mag k'āaim hāb wēnlrra k'ēumamua hi jłlrjeejim hanłm. Mamł

hamach k'odnaanag jéeuwia hamach k'ap k'llnagjā jéeuk'a hohook'am hooba habaawai hag noram deeu hewag bëejierram hanaabá, hi jär wëdurumua. ⁴⁶Hich hag hed k'leeraa Jerusalén barchéjierram haajem. Maimua hag noram hăspauu järp'öbaadeeuta Haai hi jéeujem deg Héwandam hiek jawaag chi machnaan dăita Héwandam hiek hiigwai hiyăl hoo sim hoomajierram haajem. ⁴⁷Maagwai haig t'um chi hûr narr k'lln jgderraar t'lnaajim haajem, chi machnaanau j eumam chaairauta ham d enj  nem k'aug ham hiek h k'ap r igmam h rwia. ⁴⁸Mag chi machnaan j rr sim hoobaicheewai, chi j oinau hamach wir haigpai, —iM gah! P d e  hoob , m ligna s ebma hajierram han m.

Magbaawai chi h dau magjim han m hich chaairag:

— K'ant'eeta m gcha maar p'it'urg waupibarma? P  j r w n rr muu marau p  k' irju n ll hajimwai hajim han m, hich chaairag.

⁴⁹Magbaawai chi chaairau hamag magjim han m:

— P rau k'augbata n , m l m ig m ch Haai hiek h or d i hig hiy l chiraju haai chir m?

⁵⁰M m  chi chaairau hamachig mag hiek'abarm chi j oinau p d k'augba, parhoobata h rp ijierram han m. ⁵¹Maimua hich d en an d i h b rwia h ba hamach p' b r Nazareeg w t jim haajem. Maimua hewag pawiaj  hich d en an hipierraar hich mag k'itajim hanaab . M m  hich chaairau mamagk'am  Mariaau hich t  ar heepain t'um k'app  haajeejim han m. ⁵²Mag n m hee

(Lc 2.47)

warag Jesúś därrpamampierr hīchab k'īirjug k'aug pamajim hanaabá. Maagwaita Hēwandum dau na hagchanaa hīchab hōor heejā k'ajapp'a nərraajeejim hanləm.

Juan hōor pör choomieu Hēwandum hiek jaau nərrarr
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 ¹Woun Tiberio hanləm reik'abaaderr haigmua quince años haadäm hee, gobernadoraan jayap naajim haajem:

Judea durr: Poncio Pilato

Galilea durr: Herodes

Iturea durr Traconite durr däi: Felipe (Herodes naam, haai gaaimua)
Abilinia durr: Lisanias

²Mak'llən chi gobernadornaank'a nəm jaar hīchab p'adnaan pörk'a narr k'llən Anás hajim haajem Caifás däi. Hich mag jaarta hīchab Hēwandumau jöoi Zacarías hiewaa Juan hōor chukag hee sīerrag jaaujim haajem, hich hiek hōor hee jajawag mamk'īir. ³Hēwendumau hichig mag jaaubaawai chadcha petawia döjā Jordán higaau k'ieb jajawagmamua maagjeejim hanləm: “Pāar pekau pōoma naawai pāach k'aibag hāsie hewag k'īirjuwia Hēwandumag chugpaapi jēeubat. Mag jēeubaa Hēwendumau pāach k'aibag chugpaabapääiwaita mua pāar pör choopäimajugui” haajeejim hanləm.

⁴ Hi mag nərraju higwia warrgarwe Hēwandum hi jaaumie Isaías ha t'łłrjerrau məg p'ā plajim:

“Woun hāb hajappai hōor barba haajem haar sīejemuata hich haar hōor barbaimaawai,

‘Maach Pör ya bēeimll sim’ haju.

‘Hi bēeju nawe pāach t'āar k'īir k'augbat’ haju, ‘t'āraucha k'ōsi hi hiek hāk'aag.

⁵ Pari mag hāk'aagan pāach k'aibagau pāach t'āar jāg sii durr dapag heem dö k'ōrgjö hāk'ārag sīsidłmjā jēb dau däii paa nəmjo hajaug paapäipetat’ haju.

‘Pāach k'īirjug k'ād jūjūrk'imjō sīsidłmjā k'ād k'ajap'a wəlinaa
bubuchdög dau däii jiirt'ēubapäimjō habat’ haju.

⁶ Mag t'um hajaug paapäiwia k'īir k'aug nəlisewain chadau Hēwendumau maach peerdaju pāibarm t'umaam k'łłnau k'īircha hooju” ha p'ā sim.
(Is. 40:3-5)

Hich mag Juanau maach t'āarta k'ād wəlī nəmjo waipi jaau nərrarran, warrgarwejā hirua mag jaau nərraju ya chi p'ām harr haawaita nassi pawi chadcha mag jaau nərrajim haajem. ⁷Mag hūrwia hirig hamach pör choomk'īir hōor pōm bēe t'ānəm k'łłnag maagjeejim hanləm hichdēu:

—Chi k'aibagnaan, čk'lāu pārag jaauwai Hēwendumau maach hi hagk'am hed sii pör chootarr gaaimuapaita pāar hi juu machag hāwatbaju ha jaaují? ⁸Sii pāach pör choopi nəmuapai chan hirua pāar haubam. Hēwandum juu machgau dau hap'ān hamap'a nəm k'ai, pāach k'aibag t'umaam hāsie hewag k'īirjuwia, Hēwendumag hisegpi jēeuwia, chadcha Hēwandum hiek hāk'aajem k'łłnjo

habat hajim hanlm, pāach k'apeen dāijā. Hoob pārau chik'amnaan dēnjo, pāachjā warrgar pāach jöoi Abrán k'ararrjō Hēwandum dāi k'apeerk'a nlm hawi, "Maran Abrán chaainau; mag hi chaalink'a nlmta, ćjāga Hēwandumau mag maar dau hap'laa hapibarju?" ha k'lirjumiet. Sii mag Abrán chaalink'a nlm gaaimuapaita mag hāgt'ar höbeerjem hak'iin, mokdau mlg t'lplmja Hēwendumau hōrag paap'iwiia mak'lānjā hīchab Abrán chaainau haju haai sim. Abrán chaai chaar hawiajā hichiita Hēwandum juu machag hāwat tab k'aba hāwatju. Mag k'och k'aba nlm k'ai, pāach k'aibagta warre Hēwendumag hisegpi jēeubat hajim hanlm. ⁹Pārau k'ap'a naabá, nemjiir k'aibamaln t'u wērmaajem. Hich hagiota simgui hajim hanlm hīchab Hēwendumaujā pāar dāi. Ya hirua pāar chachimla sim. Har hōor hamach k'aibag hisegwia Hēwendumag chugpaapi jēeuba nlm k'llnan pa t'uplīwiia jaser haadee hōrpäi nlmjöta hajugui hajim hanlm, hich Hēwendumau ham dāi.

¹⁰ Mag jaaumam hūrwia, hōrau hirig —Magana maraujā jāga hajim haai nla, Hēwandum juu machag hāwatmaaugau? ha jēeujierram haajem.

¹¹ Magbaa hichdēu magjim hanlm hamag:

—K'ajūa t'eg jūaju paraa nlm k'llnau bāllrjā jūaju chuk'u k'it'ēem k'llnag deepetat. Maagwai hagjō nem k'oojemdam wai nlm k'llnau hīchab chuk'um k'lln dāi jig k'ōbat hajim hanlm.

¹² Maig hīchab bēejierram haajem gobierno dēn dēbpaar jēeujem k'lln, hagjō hamach pör choop'āimamk'iir. Mag bēewia mak'lānaujā hirig jēeumamua, —Maestro, maraujā ćjāga hajim haai nla? hajierram hanlm.

¹³ Magbaawai hichdēu hamag, —Hoob leiu jaau sim k'āyau hat'uucha hōor juu heem p'atk'on jēeumiet hajim hanlm.

¹⁴ Maimua jūrr soldaan bēewia, mak'lānaujā hirig, —Magbaa maraujā ćjāgajuma? haichējierram hanlm.

Magbaa hich Juanau magjim hanlm chi soldaanag:

—Hoob tag chik'am juu heem nem hajués k'echt'ag haumiet. Wa pāachta hemk'ooin hawia chik'am k'ūgur jāp'ierrpinaa k'āijā chik'am p'atk'ondam hau chit'ēe hamiet. Maimua hoob pārau, "Mlrlgan bāllata p'aagjem, muan waragta hig chirlm" hamiet hajim hanlm. Pāachig p'ag nlm dam dāipai honee nlausit ha jaaumajim haajem.

¹⁵ Mamagk'am hūrwia, hōrau jūrr hamach k'apeenag, "Hīsin hich mla k'āijāa Hēwendumau nawe pāiju ha jaaujerrā hagam" haajeejim hanlm.

¹⁶ Hamau mag hiek'a nlm Juanau hag nawe hūr wai sīerr haawai t'umaam k'lln jāg daar magjim hanlm:

—Mua pōd pāar t'āar hajaug paa haubam. Muan sii dōdamaupaita pāar pör choo chirlmgui hajim hanlm. Maml hēudee hāb hurumta mla k'āyaujā juu t'eeg hārcha sim. Jāguan chad hich Hak'aarjā pārag deewia pāar k'aibagjā hōtdau hee warre hōrbap'āimjöta hajim hanlm. ¹⁷Magnaam hamag, K'iir k'ap'a habat, Hēwendumau ya bēeimla simgui hajim hanlm.

Hi bëem hed hi hiek häk'a nñam k'ñnan arrozdö pöm wëjorr p'ierrwia hajap'a häk'a t'ñpñubarmjöta haju. Maagwai har hi hiek häk'amap'a harr k'ñn, jürr chi arroz bë t'ñtarra sii hääbamag päärdñnaa hörbapäimjö haju. Mak'ñnan bñlrgä hötdau t'õo k'augba sierram heeta hich Hëwandamaucha bark'ñliräju ha jaaujeejim hanñm, Juanau hich haig bëe nñam k'ñnag.

¹⁸ Mag jaautarr haigmuajä hich mag hiek k'ir pogk'e jaau k'itñmuia hoor wawiejeejim hanaabá, jäga t'umaam k'ñn Hëwandamaau peerda hauju haai sñ.

¹⁹⁻²⁰ Mag jaar chi gobernador Herodeeu hich naam Felipe hñai Herodías hanñm k'echeu hauwia hag dñi sim k'aug hat'aawai Juanau hirig hiek'ajim haajem. Mamñ mag hirig hiek'atarr chan mag sii hich wach hñai dñi sim hat'eepajä k'aba, hich nem parhooba k'aigba waaujem köitpata hirig hiek'ajim hanaabá. Mamñ magamjä bñlrgä hi hiek hürba, warag chi Herodeeu Juan cárcel deg p'är siupijim hanaabá.

Juanau Jesús pör chootarr

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Mamñ mag Herodeeu chi Juan cárcel deg p'ärpiju nawejä hoor pöm pör choojerr haawai, k'äai hñb Jesujä bëewia Juanag hich pör choopibaawai, hñchab hi pör choopajim haajem. Mag hich pör cho haaipabaadeewai Hëwandamag jëeujim hanaabá. Mag hich Hayag jëeu sim heeta hedaujä weeudä jöisim heemua ²² Hëwandam Hak'aar duburjö k'itñmta dau daau bëewia hi hñr jupchëjim hanñm. Mag jupbaichëm dñi hedjä heemua woun hiekjö, "Hiewaa, plata mñ Chaai mñchdëu jäsehne wai chitñmlu, pa gaaimua mñ honee chirajem" habarmjä hürjim hanaabá.

Jöoin Jesucristo dau naweram k'ñn

(Mt. 1:1-17)

²³ Jesuu warrpem Hëwandam hiek hõrag jaauwai treinta añosjö sñejim haajem. Hiin Hëwandam Hiewaa hajieb mamñ, hõraun José hiewaa chaarpii haajeejim. Hich Jesús bñaurrjöoi Joseeta Elí hiewaa hajim haajem.

Maagwai Elí Matat hiewaa hajim;

²⁴ Matat Leví hiewaa;

Leví Melqui hiewaa;

Melqui Jana hiewaa;

Jana José hiewaa;

²⁵ José Matatías hiewaa;

Matatías Amós hiewaa;

Amós Nahúm hiewaa;

Nahúm Esli hiewaa;

Esli Nagai hiewaa;

²⁶ Nagai Maat hiewaa;

Maat Matatías hiewaa;

Matatías Semei hiewaa;

- Semei Josec hiewaa;
 Josec Judá hiewaa;
²⁷ Judá Joanán hiewaa;
 Joanán Resa hiewaa;
 Resa Zorobabel hiewaa;
 Zorobabel Salatiel hiewaa;
 Salatiel Neri hiewaa;
²⁸ Neri Melqui hiewaa;
 Melqui Adi hiewaa;
 Adi Cosam hiewaa;
 Cosam Elmadam hiewaa;
 Elmadam Er hiewaa;
²⁹ Er Jesús hiewaa;
 Jesús Eliezer hiewaa;
 Eliezer Jorim hiewaa;
 Jorim Matat hiewaa;
³⁰ Matat Leví hiewaa;
 Leví Simeón hiewaa;
 Simeón Judá hiewaa;
 Judá José hiewaa;
 José Jonam hiewaa;
 Jonam Eliaquim hiewaa;
³¹ Eliaquim Melea hiewaa;
 Melea Mena hiewaa;
 Mena Matata hiewaa;
 Matata Natán hiewaa;
³² Natán David hiewaa;
 David Isaí hiewaa;
 Isaí Obed hiewaa;
 Obed Booz hiewaa;
 Booz Sala hiewaa;
 Sala Naasón hiewaa;
 Naasón Aminadab hiewaa;
³³ Aminadab Admin hiewaa;
 Admin Arni hiewaa;
 Arni Esrom hiewaa;
 Esrom Fares hiewaa;
 Fares Judá hiewaa;
³⁴ Judá Jacob hiewaa;
 Jacob Isá hiewaa;
 Isá Abrán hiewaa;
 Abrán Taré hiewaa;

Taré Nacor hiewaa;
 35 Nacor Serug hiewaa;
 Serug Ragau hiewaa;
 Ragau Peleg hiewaa;
 Peleg Heber hiewaa;
 Heber Sala hiewaa;
 36 Sala Cainán hiewaa;
 Cainán Arfaxad hiewaa;
 Arfaxad Sem hiewaa;
 Sem Noé hiewaa;
 Noé Lamec hiewaa;
 37 Lamec Matusalén hiewaa;
 Matusalén Enoc hiewaa;
 Enoc Jared hiewaa;
 Jared Mahalaleel hiewaa;
 Mahalaleel Cainán hiewaa;
 38 Cainán Enós hiewaa;
 Enós Set hiewaa;
 Set Adán hiewaa;
 Adán Hēwandam hiewaa, hich Hēwandamaucha hi homparr haawai.

Dösätau Jesús k'ūgur hauju hēk'atarr
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

4 ¹ Mag pör choowia Jesús Hēwandam Hak'aar hich gaai p'ës wai sim petajim haajem Jordán heemua, mag hich pör chootarr haigmua. Mag mamta hich hag Hēwandam Hak'araupai Jordán higaa durr hōor chukag chläi hi warrjim haajem. ² Mam cuarenta días siejim haajem, bñlrljä t'ach k'öba. Hi mag sim hee dösätau bëewia hi k'iirjug meerk'a Jööi dau na häu k'abam nem waupiju hēk'aajeejim hanaabá. Mag cuarenta días dichdimaawaita heeupemjö Jesús jäsöö haadëjim haajem. Mag hi jäsöö haadëm hee, dösätau hi k'ūgur hauju k'iirjuwia ³hirig, —Chadcha pa Hēwandam Hiewaa k'ai, mág mokdau panag paabapäi hajim hanäm.

⁴ Magbaawai Jesuu magjim hanäm:

—Hēwandam hiek p'ä sim gaai jaauwai, “Sii t'ach k'öju happai k'ap hamk'iir hirua maach hompaabajim” ha sim. [“Hirua maach hompaatarran, mag t'ach happai k'iirjuju k'äyau hich hipierraa wënärramk'iirta maach hompaajim” ha p'ä simgui hajim hanäm.]

⁵ Maimua Hēwandamau hädäraa warag dösätag Jesús warrpijim haajem, durrsí póm sim gaai. Mag warrwia mag durr póm hägt'aa sim gaaimuapai, séuk'abarmjö habarm hee, mág jëb gayam durr warp'am magwe t'um hirig hoopijim hanaabá. ⁶ Mag hoopiwia magjim hanäm, chi dösät garmua hirig:

—Mua pərlgta durr məg wējöm dāi hag gaai nem t'ənəlmpa t'um deejogui hajim hanəm, pəchta t'umaam k'əlln pörk'anaa t'ñrp'öö chirsimk'iir. Mua məchdēu deem k'ōsim k'əllnag deeju haai chirəmgui hajim hanəm, məch dēn haawai. ⁷Mamə magaagan sii jīepöröö p'ōbk'anaa mərlgta Hēwandumagamjö jēeubá hajim hanaabá. Pua mərlg mag jēeumən, məg durr t'umwe pach dēnēu hajim hanəm chi dösätau.

⁸ Magbaawai Jesuu chi dösätag, —Hēwandum hiek p'ā sim gaai jaauwai, “Päär Pörön Hēwandumau; hāba hirigpaita jēeubat, maimua hāba hi hiekpaita hipierra habat” ha simgui hajim hanəm.

⁹ Maimua Hēwandumau deeu hədəraa dösätag Jesús warrprijim haajem, jūrr Jerusalén p'öbörög. Mam barwia Haai hi jēeujem di nem pöm dənəm hār chi sī gaai warrwia magjim hanəm chi dösät garmua Jesuug:

—Pə chadcha Hēwandum Hiewaa k'ai, magan məg hee baubaad hajim hanəm. Pə chig haba k'abahab. ¹⁰Hēwandum hiek p'ā sim gaai “Hich Hēwandumau hich chognaan räju” ha sibahab, “pə t'la wənərramk'iir.” ¹¹Maagwai məg hee pə baudək'iinjā, hamau sii hamach juu heeta pə jāau haubajup, buju haimau pə chig ham hugua. iBaubaad! hajim hanəm, chi meperau Jesuug.

¹² Magbaawaita Jesuu magjim hanəm:

—Mamə hīchab Hēwandum hiek p'ā sim gaai jaauwai, “Hēwandumau chadcha pāach t'əaju hawi hoob nem parhoob hamiet” ha sibahab hajim hanəm, chi meperag.

¹³ Hich mag warag chi dösätau Jesuug hich hipierra hamk'iir nem k'ñirpierr jajaauk'am bəllrjā pödba habaawai, sēuk'a chi k'ügur petajim haajem hichta.

**Jesuu warrpem Galilea durr Hēwandum hiek jaaubaaderr
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)**

14-15 Jesús hagt'a Hēwandum Hak'aar hich gaai p'ës wai sim majim haajem deeu Galilea durr, hich berrag. Mag barwia judionaan Hēwandum hiek jaaujem di sīsidəmpier jaaujeejim haajem. Maagwai durr chaauram k'əllnaupa hirua jaau nərrəm k'ak'apdö hap'öbaadeewai t'umaam k'əllnau hi higar nəmuua, “Häuta mag jaau nərrabahab” haajeejim haajem.

**Jesús Nazaret p'öbör hee
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)**

16 Maimua Nazareeg bēejim haajem, hich bāautarr p'öbörög. Mag bēewia jua hələijem hed pabaadeewai judionaan Hēwandum hiek jaaujem deg dubjim haajem, hag na hich duubjerrjö. Mag dubwia, hōrag hūrmk'iir Hēwandum hiek t'ñraag p'iidə dənəlisijim haajem. ¹⁷Mag hi dənəlisiewai hābmua hirig həlapjijim haajem, jōoingarm hēsap chi pələrt'əm, Hēwandum hi jaaumie Isaías k'ararrau p'ātarr. Maimua chi hēsap pələrt'əm gaai järnaa t'ñrbaadējim hanəm. Hirua t'ñr sīerr haig mag sīejim haajem:

18 “Hēwandamauta mλ jλr hautarr haawai hich Hak'aar mλ gaai p'ēs wai sim, hap'λλm k'λλnag jāga hichdēu ham peerdλ hauju ha jaaumk'īir. Hirua mλ pλitarran, hōor hamach k'aibag hee presonaanjō nλm k'λλnag, ‘Ya pāar hōbērm hiek hōbērju haai nλm' ha jaaumk'īir hajim; dau k'isumjō nλm k'λλnagjā, ‘Ya pārau wajap'a hooju haai nλm' ha jaaumk'īir; chik'amnau dau hap'λλ waaujem k'λλn dau haug k'augwia peerdλ haumk'īir;

19 maimua hōrag, ‘Hīs chad mλg jaarta Hēwandamau pāar dāi nem hajapcha haju hed barbaichēm' ha jaaumk'īirta mλ pλijim” hajim hanλm, t'λrmamua.

(Is. 61:1-2)

20 Maimua t'λr haaipabaadeewai hichig chi hēsap pλlrlt'λm deetarrag deeū hλapλiwig hoo sisijim haajem, hichdēu t'λr sierr hiekpai jawaag. Magbaawai t'um haig narr k'λλnau hāba hirigta heerpapaad t'λnλisijim hanaabā. 21 Mag hichig heerpapaad hap'öbaadeewai hamag magjim hanλm: —Hīsta chadcha pāach t'umaam k'λλn dak'īir mλg Hēwandam hiek p'ā sim gaai hichdēu jaautarrjōo habarmgui hajim hanaabā.

22 Mag hūrwia t'umaam k'λλnau hi wajap'a hig hiyāl naajim hanλm. Mag nλm dāi hirua hiekdam hūrimλ hiek'amam hūrwia t'um jāgderraah hap'öbaadējim hanaabā. Mag hūrwia, jūrr hamach wir haigpai, —Keena, ēmλg woun José hiewaa k'abamā? ēK'ani mag hiek'a hoo simma? hanaajim hanaabā.

23 Magbaawai Jesuu magjim hanλm:
—Pārau māchig “Chadcha médico k'ai, pλchdēupai pach monaaubapäi” ha hiek'aju mua k'ap'λ chirλngui hajim hanλm. Magnaa hamag, Pārau hūrwai Capernaum durr mua nem k'īir pogk'e waaujem hanaawai, māigjā magan hagjō waupi jaaujugui hajim hanλm, mλ hiek hāk'ampam hiek'au. 24 Mamλ keena, pāadē hoobat, muajā mag chirλngui hajim hanλm: Chi mλg Hēwandam hiek jaa wēnλrrajem k'λλn chan dich dō hee hāba naajem k'λλnau hābjā k'a k'ōchk'aba haajemwai. 25 Mλch sēuk'a chirλm ham hugua pārag jaauk'im: Pārau k'īir heyaa nλngui hajim hanλm, jōoingar Hēwandam hiek jaaumie Elías k'ararr monak'a haawai Israel durr año t'ärjup hawia järr bλlrgjā noseg chēba harr hanλm. Mag gaaimua Judea durr t'um jādau t'eeega burrtarr hanλmjā pārau hūurjem. ēPārau k'īirjuawai mag jaar hīchab k'oopaan hūanaan dau hap'λλm chuk'u hajī Israel durr? Chuk'u hajim haju haai k'aba nλm; k'apan t'λnaajim. 26 Mamλ magλmjā ni hiwiir hābam haarjā Hēwandamau Elías pāibajim. Mamag pāiju k'āyau Sidón durr p'öbor Sarepta hanλm hee k'oopaan hλli hāb sierr haarta Hēwandamau pāijimgui hajim hanλm, magλgtā hi jāhogamk'īir. ēJāgwi? Hich durram k'λλn heepai pāimuan hi k'ōchk'abaju k'ap'λ harr haawaima. Maguata warag deeum durragta pāijimgui hajim hanλm, hich meeun k'abam hee. 27 Hīchab k'īir heyaa habat: Israel durr Hēwandam hiek jaaumie Eliseo k'ararr monak'a haawai hīchab hōor kokobé bēnēu bar sīsidλm k'apaana t'λnaajim. Mamλ mag t'λnarr k'λλn hiwiir hābjā

Hēwandamau hirig monaaupi jaauba, hāba Siria durr woun Naamán haajerr happaita monaaupijim. ɿJāgwi? Hēwandamau hoowai hamach israelnaan heepai p̄līmuān, hamach heempai haawai b̄ll̄rjā hamach k' amor machag monaauju k'uirjubaju hich Hēwandamau k'ap'la sierr haawaima hajim hanam hich Jesuu.

28 Jesuu mag hiek'abarm hūrbaawai haig narr k'llañt t'um hi d̄äi meeuk'a p'öbaadéjim hanaabá, hamach k'ür hiek'abapääiwai. 29 Mag meeuk'a n̄lmuā warag p'iidatk'a p'öbaadéwia, p'öbör heemua jalrpäiwia, hich hag p'öbör heepai durrsi gaai durr pör waaidla hi warrjierram haajem, mammua hit'urm̄ag hee hi s̄iepääig. 30 Mam̄ mag n̄lmuā hee sii ham jārr dichwia petajim haajem.

Jesuu woun hāb dösāt bēnēu baarjerr monaautarr
(Mr. 1:21-18)

31 Maimua magtarr k'ur deeu Jesús Galilea durr p'öbör Capernaum hanam̄ag bēejim haajem. Mag bēewia hōor juu hāl̄ijem hed pabaadeewai hōrag jaaujeejim haajem. 32 Mag hirua jaau sim haig hi hiek hūrwia hōor jāgderraā t'l̄naajim hanam, chi k'ap'la k'ap'la haajem k'llañt k'āyauijā hichdēuta jaau k'ap'acha jaauumam hūrwia.

33 Mag judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg hīchab s̄iejim haajem, woun hāb mor hee bēn k'aigbam wai sim. Mag wounau Jesús hoobaadeewai chi bēn hi mor hee simuata t'et hāa hanaa, 34—iJesús, Nazaretpierr! Hidēu maar sii k'ajap'a s̄iubá hajim hanam. Rall warre maar höpääinta hurum. Mua pa k'ap'la chiram, pa jammua hurú. Pa Hēwandam Hiewaa hāgt'armua bēetarr k'abahab, warrgurwe Hēwandamau pāiju jaaujerr hajim hanaabá, chi mepeer garmua.

35 Magbaawai Jesuu chi bēnēg meeurraunaa, —K'iu habá. Rächta warag jāg woun mor heemua höbérbaad hajim hanam.

Magbaawai chadcha chi mepeer höbérbaadēmua warre chi wounta jēk'at barwerbpājim hanaabá. Mam̄ magtarrjā chig haba, deeu k'ür heerdawia, warramjö monak'a s̄isijim haajem. 36 Mag hoowia t'umaam k'llañt dauderraā n̄lmuā hamach heepai, “¿K'anim wounaan juapa t'eegta jāg mepeenag höbeerpi jaauwaijā hi hipierraa höbér n̄lma? Keena, t̄l̄ig hag na maadēu m̄ag chan hooba haajemwai” ha hiek'ap'oo t'l̄naajim hanam.

37 Jesuu magtarr sii hag bigaau p'öbördam n̄lplidam heem magwe bii t'l̄naisijim haajem.

Jesuu Pedro p'aauhūan monaautarr
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Maimua mag woun mor heem mepeer jal̄ plawia Hēwandam hiek jaaujem degmua höbérwia petajim haajem, Simón di haar. Maimua barimawia hooimaawai, Simón p'aauhūanta k'llaumieus mas t'l̄nplam hooimajim hanaabá. Magbaawai mag hūan monaaupl̄imk'ür, hōrau Jesuug chaigpa naajim hanam. 39 Magbaawai hi werba jēer sim bigaau d̄anllauwimawia chi k'llaumieg k'iesir

hiiek'abaawai warre chi k'ɻlumie meeudlaaadéjim hanaabá. Mag k'ɻlumie meeudlaadeewai hag bärre p'iidlwia ham jähogaagpajim haajem.

Hedau k'ëubaadëm hee Jesuu hőor pöm monaautarr
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰Maimua hedau k'ëubaadeewai haaunaan paraa harr k'ɻlnau hamach haaunaan k'amor machagpierr Jesús haig haubëemajierram haajem. Magbaawai Jesuu chi mor masim k'ɻln gaai pär hoomamuapai t'um monaaupläimajim haajem. ⁴¹Mag pär hoomamua hőor mor hee bën paraa harrpa jěu wérpmajim hanaabá. Chi mepeenaujā Hēwandumau hi päitarr k'ap'a narr haawai, “Рлн Hēwandum Hiewau” ha hähäag höberdätk'a maajeejim hanlm. Mamä Jesuu tag hamag hiek'apiba meeurrau siúmajim haajem, hőrag hich jaauum hugua.

Jesuu maach peerdlajem hiek Galilea durr jaau p'ɻlrda nllrarr
(Mr. 1:35-39)

⁴²Maimua ya hăspabaadeewai haigmua chawag mawia hőor chukag haar hich happai sëimajim hanlm. Mamä Capernaumpienau hi jar wënlrrglä hawia baau hat'aimaawai tag hi chawag päimap'a sii hamach haigpaita sëepim k'ösi naajim haajem. ⁴³Mamä hichdëu hamag, —Mäigpai chiraba mä chawag maju haaí chiramgui hajim hanlm, hichab deeum p'öbör heejä hőrag “Hēwandumta ya t'umaam k'ɻln Pörk'aimlla sim” ha jaauwia, hichab ham peerdlju k'iiirju nlm k'ai, hirigta hldlraa hamach Pörk'apiju haaí nlm ha jawaan, mag hat'eeta Hēwandumau mä päitarr haawai.

⁴⁴Mag jaauwia, Capernaumpai sëeba, hich mag p'öbörpierr judionaan biirdlajem deg Hēwandum hiek jaau nllrraajeejim haajem, Galilea durr.

Häwarr pöoma pøtarr
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

5 ¹Biek hăb Jesús t'arrdö Genesaret hanlm higaau sim haig hőor pöoma podpachëwia t'et p'ëeudä hi p'ɻlr t'uur warrmajierram haajem, Hēwandum hiek hûrm k'öchgau. ²Mag nlm hee hichdëu bote numí mos gaai barhaidä nlm hoo hat'ajim hanlm. Hag hee chi mork'ɻln chuk'u naajim hanlm, dö hlrëut'urwia dö higaau hamach red hñ narr haawai. ³Magbaawai chi bote dau hăb Simón dën harr haawai hirig jéeuwia, hag hee waaidlwia, hichigpai bächk'un döjärragaa hich warrpijim haajem. Magnaan chadau jupwia mammua hőor k'apan t'lpmläg Hēwandum hiek jaubaadéjim haajem.

⁴Maimua mag hiek'a höbaadeewai chi Simonag, —Döjärr wëbapläi, maimua chi red dubpäinaa deeu hlrëu hoobat hajim hanlm.

⁵Magbaawai Simonau jürr magjim hanlm:
—Aay, hedhaar maach daúa b  lrj   k'  iba parii hlrëu h  edätk'amaamj   b  lrj   marau p  r haubajim. Mamä p   hiek haawai deeu mua chach hoojuk   hajim hanlm.

⁶Maimua chadcha mag dubpäiwia jiir hoowai hāwarr pöoma t'Λnəlmua chi red dau t'Λrrdλmaa hajim hanaabá. ⁷Magbaawai hamach k'apeen deeum bote hee narr k'Λnnag jua t'öt'oi k'ap'öbaadëjim hanλm, hamach juag hoon bëemk'üir. Mag chadcha warm k'Λn bëewia jiir hat'aawai bote numwe hipiir haujierram hanaabá. Mag, bote numí narr hāba peer joot'üpjierram haajem. ⁸⁻⁹Mag Jesús hipierra Harr gaaimuapai hāwarr pöm pər hat'am hoobaawai Pedro däi jap hābam hee narr k'Λnnauropa, “¿MΛn k'aním wounta hag na mág hooba haajemta hāwarr pöm mág pər haupibarma?” ha k'üirju nΛisijim hanλm. Hich mag bärre Simón Pedroou Jesús bæk'Λrr p'öbk'a t'Λnaaimawia hirig, —Señor, hoob mΛ däi hāba nərram. MΛn hatcha pekau pöoma chirλm pər mΛ däi nərraag hajim hanλm.

¹⁰Maagwai Pedro k'apeen hābak'ai bote hee narr k'Λnnaujā hīchab hamach k'apeenau k'üirju narrjö k'üirju nΛisijim hanaabá. Mag bote hee naajim haajem Zebedeo chaain, Santiago Juan däi. Mama Jesuu chi Simonag, —Simón, hoob k'üirjum hajim hanλm. Warr pəch sii dö hlaa gaaipai chitarjö, hīsmua hatagan pən jürr mΛ hiekta hōrag jaau gaaipaita chirsijugui hajim hanλm.

¹¹Maimua dö higaau paauk'achëwia warag hi däi mam hiek hērëubaadëjim hanaabá, hamach nem t'um pəlawia.

Jesuu woun hāb kokobé bënëu sieri monaautarr
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹²Maimua biek hāb Jesús deeum p'öbör hee sim haig woun hāb kokobé bënëu sii p'ie k'a dodos sim barchejim haajem. Mag wounau hoo hat'aawai jék'Λt p'öbk'anaa, jēb gaai dagau dərnnaa, chaigpamamua hirig, —Señor, pua k'ös chirλm k'ai, mág p'edau warre mΛ gaaimua chugpaabərəi haichejim hanλm.

¹³Magbaawai Jesuu hi gaai pərnaa, —Mua pər monaauum k'ös chirλm; monaau chirsí magan hajim hanλm.

Magbarm bärre chi p'ie k'a dodos chirarr monaau sīsiewai mor hajapp'a sīsijim hanaabá. ¹⁴Mag ya monaau sīsiewai, Jesuu hirig magjim hanλm:

—Pəch mágbarbarm hoop chik'amnag jawam. Magju k'ayau nacha Jerusalén mawia Haai hi jēeujem degam p'adég pəch mor hoopibaimá. Maimua Moiseeu hiek p'ätarr gaai jaau simjö pəch monaaubarm paar nemchaain ofrendak'a deebá hajim hanλm, pəch mág monaau sīsim hōrag k'ap hamk'üir.

¹⁵Hich Jesús mag gaaimua sii warag hōor hee t'Λrp'öö sīsijim hanaabá. Maagwaita warag hōor pöm biirdədə haajeejim hanλm hi hiek hūraag, maimua hīchab hamach monaaupäi mamk'üirjä hagjö. ¹⁶Mama magλm hāba, Jesús chawag maajeejim haajem, hich happai hōor chukag chəlli Hēwandamag jēwaag.

Jesuu woun hāb k'apá jəser k'itəm monaautarr
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷Biek hāb Jesuu Hēwandam hiek jaau sim haig fariseonaan däi Hēwandam hiek hat'ee chi machnaanpa hohood t'Λnaajim. Mak'Λn p'öbördam nənlidəmpiermuu bëetarr k'Λn hajim haajem: Galilea durrmua bëetarr k'Λn,

Judea durrmuia bëetarr k'ɻɻn, maimua hīchab Jerusalenpienpa däi naajim haajem. Maagwai Hēwandam juapa t'eeg hi gaai siejim hanɻm, hōor monawaag.

¹⁸ Mag nɻmta hōrav woun hāb k'apá jaser k'itlmta pa bllrk'am gaai waiduraa hajierram haajem, Jesús sim haar wai dubwia hi k'iirp'ee werba siwaag, monaaupläimk'ii. ¹⁹ Mamɻ dubju hēk'a nɻm hōor pöm t'ɻnɻm k'urau pöd dubba habaawai, dihēu hār waaidat'k'a p'öbaadéwia, nem wāg waunaa, chi pa bllrk'am gaai jāgadau jāk'anaa, chi haaunaanpa heeg jiir burrpäijierram haajem, hōor jārr Jesús hiek'a hoo sim k'iirp'eecha. ²⁰ Mag hich haig wai burrbachēm hoobaawai, hirua chi wounaan hö hak'aar hāba hiruata hamach haaunaan monaaupäiju k'iirju nɻm k'ap'l sīerr haawai, chi k'apá jaser k'itlmta, —Pa pekau t'um ya chugpaa sīsimgui hajim hanɻm.

²¹ Mag hūrwia fariseonaan däi Hēwandam hiek hat'ee chi machnaanpa haig narr k'ɻɻnau hamach hödegpai, “¿Chijāg wounda Hēwandam na mag hiek'a sīma? ¿K'aíu m̄lig pekau chugpaa haaí sī? Hēwandamau k'abam chan pekau chugpaa hauba haajem” hanaajim hanɻm.

²² Mamɻ Jesuu hamau mag k'iirju nɻm k'ap'l sīerr haawai hamag magjim hanɻm:

—¿K'ant'eeta pāar jāg t'āar k'aigba k'iirju sīsid haajēma? ²³ ¿Wa mag pekau chugpaabarmjā dau daau hooba naawai pārav k'iirjuawai chadcha p'it'urg chuk'u t'umaam k'ɻɻnau mag hiek'aju haai nɻm ha nɻwa? Chadcha t'umaam k'ɻɻnau mag hiek'aju haaima. Mamɻ mua hirig “P'iidat' dārdar habá” hak'iin, hōrav hamach daúacha hooju, hi monau sīsi wa monauuba k'āijā hich mag sīsim. Magua pārav m̄l dēnjö chan cha mua jawaagpamjö habajugui hajim hanɻm. ²⁴ Mamɻ m̄lchi Hemk'ooi Hiewaata chadcha Hēwandamau juapá deetarrau m̄lg jēb gaai pekau chugpaa gāja ju t'eeg chirlm̄ ha k'ap hamk'ii, pārag hoopik'imgui hajim hanɻm.

Maimua chadcha chi k'apá jaser k'itlmta, —P'iidat'ba. Pach put juurwia, pach diig petá hajim hanɻm.

²⁵ Magbarm bärre t'umaam k'ɻɻn dak'iir p'iidat'baadéwia, hich waibëetarr pa bllrk'am däi putpa p'ē hauwia, hich diig petajim hanaabá. Mag mamua, “Hīsin chadau Hēwandam purua m̄l hāu habarm” ha hijējēbag majim hanɻm, honegau.

²⁶ Mag chi woun p'iidat'baadém hoowia haig narr k'ɻɻn t'um dauderra nɻm hiek'au, “Jāan hich hiiuta jāgbarm” hanaa hīchab, “Hīs Hēwandamauta maadéu m̄lg hooju k'iirjuba narrjā hoopibarm” hanaajim haajem, hamach hap pawiajā.

**Jesuu Leví hich däi harrtarr
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)**

²⁷ Maigmua hōbērwia higbaadeeu hooimajim haajem, woun hāb Leví ha t'ār sim. Mag woun hōrav dēbpaar p'agaan bēejem haig mes gaai pāar siejim haajem, gobiernoog hōrav dēbpaar paraa nɻm jēu nɻm p'idaqta p'idaqta sīerr haawai. Magagjā Jesuu, —M̄l däi marrau hajim hanɻm.

²⁸Magbaawai chadcha Leviiu p'iidawia hich p'idagjā k'augba, hi däi petajim hanaabá. ²⁹Maimua hich di haar barwia p'iejáb pöm waupijim hanäm, Jesús k'öpieg. Mag näm däi híchab hich k'apeen t'ärk'luijim haajem, hich haig t'ach k'oон bëemk'iir. Magbaawai dëbpaar jëeujem k'llan k'apan wëdurum däi parhoobam k'llanpa bëewia häba t'ach k'ö naajim haajem, Jesús däi.

³⁰Mamä magbaawai chi hajapcha Moiseeu Hëwandam hiek p'ä platarr hllrk'aajem k'llnau Hëwandam hiek hat'ee chi machnaan däimua Jesús k'apeenagta, —¿K'an jägwıata päär jäg gobierno dëbpaar jëeujem k'llan däi pekau pöm sësidäm k'llnra häba t'ach k'ö nälma? ha jëeujierram hanäm.

³¹Magbaawai Jesuu magjim hanäm hamag:

—K'a monak'a näm k'llnau chan doctor higba haajem; häba mor masi näm k'llnauta doctor hiigjem. ³²Mä chan bllrgjä pekau chuk'u hajapp'a k'it'ëem haajem k'llan jlaaranjä bëeba, mllan hoor pekau pöoma k'it'ëem k'llan peerdä hawaanta bëejimgui hajim hanäm, k'iirjug hiiur haumk'iir. Maguata mag ham pekau pöm nämjä higba, ham däi mä t'ach k'ö chirabahab hajim hanäm, hamjä Hëwandam dënök'a hawaag.

¿K'ant'ee t'ach k'öba sark'aju haai nä?

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³Maigmua Jesús hich k'apeen däi höbér p'öbaadäm hee, hoor bëewia Jesuug magchëjierram hanäm:

—¿K'an jägwia Juan däi wënlrraajem k'llnau t'ach k'ö nämjä hñiba sark'anaata Hëwandamag jëeujem daar, pñ k'apeenau sark'aba haajé? Chi hajapcha Moiseeu Hëwandam hiek p'ä platarr hllrk'aajem k'llan higar näm k'llnaujä hagjö sark'aajem, mamä pñ k'apeenau chan hajap magba haajerram. ¿Jä k'an jägwiauma? ha jëeujierram haajem hirig.

³⁴Magbaawai hichdëu hamag magjim hanäm:

—Pärau hoowai chi juu pñr sim woun honee hich hñli t'ach k'ö námich, hirua hoor t'ärtarr k'llan sark'a näm hawia sii hök'iirjuu hohoodö naajé bllrgjä t'ach k'öba? ³⁵Magba haajem. Hich hagjöta námgui hajim hanäm mä k'apeenjä. Ham magjuun mä ham jaaijö ham däi chitäm pñr hat'am hed gayan chadau ham hamach k'irauta sark'awia, hñchab t'achjä k'öba nüsip haju, gaai machgau. Mamä mllgwaiwe chan ham sark'aju k'aba námgui hajim hanäm, hag'ta mä ham däi chiraawai.

³⁶Maimua hichdëupai magjim haajem:

—Päach k'ajüa jëbaadeewai, épärau hoowai k'áiu dich k'ajüa hiiur gaaim jënaa jürr chi jöoi gaai k'aaejé? Maadëu magk'iin dich k'ajüa hajap'amta härpäiju. Maimua mag p'ëebarmjä k'iir häba k'aba daau p'ëe wëjom t'umaam k'llnau hooju. Hich hagjöta sim hñchab mäg hiek hiiur mua jaau chirämjä. Chi mä hiek hök'a simua chan mäg hiek hiiur mua jaau chitämjä hök'anaa pöd hamach jöoin hijä hagjö hllrk'aju k'aba simgui hajim hanäm. ³⁷Mäg mä hiek hök'a námnan maadëu vino nemhëu hiiur hee plajemjöta sim. Pärau k'ap'ä námgui hajim hanäm, vino

hōrr nemhēu jōoi ya chi p̄lajem hee pōd p̄aju k'aba sim. Mag p̄lk'iin chi vino hōrr hachpabaadeewai, chi nemhēu jōoiraas iewai hāwatba jēgdlaadee, chi vinojā hārbaadēm dāi chi nemhēujā ya tag serbiiba sīsiju.³⁸ Maguata vino hōrran hagjō nemhēu hiiur heeta p̄lajem; maagwai chi nemhēujā jēgdlaab, chi vinojā hārbamgui hajim hanlām hich Jesuu.³⁹ Mag hiek'ak'agmamua, Pārau k'ap'l n̄lmgui hajim hanlām, chi vino hach doo k'aug n̄lām k'llnag ham dōp'ō t'lnlām haig chi hōrr deeimak'iin, hamau "Hālālā, maraun chi hachta hig n̄lām, jāata marag hajapcha sim" haju. Hich hagjōta p̄rau m̄l hiek hūrmap'a, warag pāach hiita p̄laba wēnlārram k'ōsi n̄lmgui hajim hanlām.

**Jesús k'apeenau jua hālāijem hed trigo p'ierrtarr
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)**

6 ¹Biek hāb jua hālāijem hed Jesús hich k'apeen dāi trigo p'ur wējōm hee dich wēnlārrajim haajem. Mag dich wētumua hi k'apeenau trigo chi bichpa t'lrreunaa chi dau juajāagpai sigt'lānaa k'ō wētmajim haajem. ²Mag k'ō n̄lām hoowia chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p̄latarr hālārk'aajem k'llnau hamag, —Pāadē hoobat, jua hāi n̄lām hed haawai bālārjā p'ldk'ajū k'aba n̄lānta p̄rau jāg trigo p'ierrnaa k'ō wēnlārram. ³P̄rau chan k'augbahab hajim hanlām, jāgpai p'ierr n̄lāmjā nem pōm heeu n̄lām dāi hāba sim?

³ Magbaawai jūrr Jesuu hamag —Mam̄l ēk'anī m̄l k'apeenau k'aigba habar? hajim hanlām. ⁴Magan p̄rau bālārjā Hēwandam hiek p'ā sim gaai t'ālārwai hooba haajeeb, Daviu hich dāi wēnlārrarr k'llān dāimua hamach jāsōo hap'ōbaadeewai Hēwandam hat'eem pan k'ōtarr? ⁵P̄rau k'ap'l n̄lām, jāga hirua Hēwandamag jēejuem deg dubwia Hēwandam hat'eem pan nasād gaai p'ē sierr haujī. Mag pan parhoobam k'llnau k'ōju k'aba, hāba p'adēupaita k'ōju haai sīejim. Mag k'ap'l sierrta hirua k'ōwia hīchab hich dāi wēnlārrarr k'llnagjā deejimgui hajim hanlām. Mam̄l mag k'ōtarr paarjā Hēwandamau ham chig habajim. ⁶Magtarr p̄rau k'augbata n̄lā? hajim hanlām hamag, hich Jesuu.

⁵ Maimua mag jaau dichwia hichdēupai, —Mālān Hēwandam Hiewaa Hemk'ooirau. Muruata t'umaam k'llnag k'an nemta wauju haai n̄lā ha jaauju haai chirlmgui hajim hanlām, jua hālāijem hed hawiajā.

**Woun hāb jua jāser k'itarr
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)**

⁶ Maimua biek hāb hagjō jua hālāijem hed hich Jesús judionaan biirdlaajem deg dubwia Hēwandam hiek jaau sīejim haajem. Maig hīchab sīejim haajem woun hāb, juachaar garm juadam sīi jua jāser k'itām. ⁷Maagwai judionaan chi machnaan dāimua chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p̄latarr hālārk'aajem k'llnau Jesuug dau t'ōba t'lnāajām hanlām, heeu hirua jua hālāijem hedjā hīgħa hōor jua parwia monaaubaawai maglām gaaimua hichigħa hōor dak'fir "Pua chan jua hālāijem hedjā bālārjā hālārk'abata sim" ha hiek'aag. ⁸Mam̄l hichdēu k'ap'l sīejim hanaabā, hamau mag k'fīrju n̄lām. Mag gaaimua chi woundam jua jāser k'itām, ag-

—Dayag pidú, mau hőor järrcha dʌnʌlubaiché hajim hanʌm.

Magbaawai chadcha bëewia hőor järrcha dʌnʌluchéjim haajem. ⁹ Mag dʌnʌlubaicheewai Jesuu magjim hanʌm:

—¿Párau hoowai k'an nemta maadéu wauju haai nʌ juu hñlijem hed?
¿Hñordam däi hajap'a haju, wa hőor k'aibag wauju? ¿Hñor peerdʌ hauju,
wa hőor t'ooju? ¿K'ani häucha sñ? hajim hanʌm hamag.

¹⁰ Mamʌ mag jéeunaa hőor t'umaam k'ʌnn k'ñir heerpa p'ʌlrdʌdʌk'am
hich hiek hæk'aba habaawai jürr chi juu jʌser k'itʌmʌgta, —Dayag juu
hlabá hajim hanʌm.

Mag chadcha hi hipierr juu hñabaawai warre juu monakk'a sñsijim
hanaabá. ¹¹ Mamʌ hamach dak'ñir magbaawai hi däi k'ñir machag
hap'öbaadém hiek'au warag höberdʌt'awia, —Keena, maadéu jägata
hak'iin jäg Jesúus t'õopräik'am hanaajim hanʌm, hamach happai.

Jesuu hich däi hogdʌba wénʌrramk'ñir doce jär hautarr
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Mag Jesuu juu hñlijem hedam magwe hñrag jaau nʌrrʌm hed gaai
durrsí gaai waaidajim haajem, Hñwandamag jéwaag. Mam heddurr póm
hich mag Hñwandamag jéeu hñejim haajem. ¹³ Maimua hñspabaadeewai hich
däi wénʌrraajerr k'ʌnn hich haig t'ñrk'a hauwia mag k'apanag heem doce
k'iet jär haujim haajem. Mak'ʌnta hi chognaan hi hiek jaaujem k'ʌnnk'a
t'ñrjim hanaabá, apostolnaa. ¹⁴ Mlk'ʌnn hirua jär hautarr k'ʌnn t'ñrlu:

Simón, (hichpai Jesuu Pedro ha t'ñrjim);

Andrés, (chi Simón heeum);

Santiago, (hichpai hñchab Jacobo ha t'ñr sñejim);

Juan, (chi Santiago heeum);

Felipe,

Bartolomé,

¹⁵ Mateo, (hichpai Leví ha t'ñr sñejim);

Tomás,

Santiago, (chi Alfeo hiewaa; hichpai hagjö Jacobo ha t'ñr sñejim);

Simón, (Celotenaan hee sierr);

¹⁶ Judas, (hichpai Tadeo hanaa Lebeo ha t'ñrjerr, deeum hagjö

Santiago haajerr heeum); maimua

Judas Iscariote, (hich maguata hewag pawi chi t'et'em k'ʌnnag Jesúus
pər deeju hajima hi t'ooomk'ñir).

Jesuu hőor póm t'ʌnʌmʌg Hñwandam hiek jaautarr
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Maimua hich Jesúus däi durrsí narr k'ʌnnpa t'um hñba hñrba bëewia
p'ëeurëgdam hee naaichéjim haajem. Maig hagjö hich däi wénʌrraajerr
k'ʌnn k'apan biirdʌ t'ʌnʌm hee, hñchab deeum durram k'ʌnnpa hőor póm

t'lnaaajim hanaabá: Judea durrmua bëetarr k'lln, Jerusalenmua bëetarr k'lln, maimua p'lúas higaau p'óbör Tiro hanlm dak'a naajerr k'lln däi Sidón perasöm k'llnpräa t'lnaaajim haajem. Hääur k'lln hi hiek hûrm k'öchgau, maagwai tagam k'lln sii hamach monaaupläi mamk'íirta mag bëewi naajim haajem. ¹⁸ Mag chadcha bën k'aigbam k'íirpierr hoor mor hee sïsid harrijä t'um jar wérppäinaa monaaupäimajim hanaabá. ¹⁹ Mag hoowia t'umaam k'llnau hi gaai pram hiigjeejim hanlm, hamach monaaumk'iir, hamachdëu hoowai sii hi gaai pram námuapajä Héwandam juu t'eeg hich gaai wai simuata bénégjä hich juu jaampiba monaaupärlik'am hoowia.

**Chijä k'llnta honee haju haai nñ
(Mt. 5:1-12)**

²⁰ Mag hoor mor masim k'llnpräa t'lnarr t'um monaauk'apäiwia hich däi hogdæba wénlrraajerr k'llnagta heerpanaa magjim hanlm, hich Jesuupai:

—Päar mäg mä hiek hûrm k'öchgau dau hap'll wénlrram k'llnta honee habat, mäg hatag päächta Héwandam däi häba jooba wénlrraju haawai. ²¹ Honee habat hajim hanlm, päar har Héwandamau waupim k'ösim nem wawaagta jäsöomjö nám k'lln. Jägtarr jürr mäg hatag päar b  lrj  haugch  ba wénlrrajugui hajim hanlm. Honee habat, päar mä gaaimua dauhi paraa durraajem k'lln; mäg hatag päar h  k'íirjug k'augba wénlrrajugui hajim hanlm. ²² Honee habat hajim hanlm, m  ch chi Hemk'ooi Hiewaa hiek h  k'a nám gaaimua p  ach chik'amnau k'a huk'urnaa hamach haigmua k'  jj   warag di chaaur p  ach ja  rwai. Honee habat, chik'amnau p  ach wau hiek'amamua k'  jj  , "J  g woun chan hoor hajap'am k'abam" ha hiek'aawai. ²³ H  rau p  ach d  i mag nám jaar hoob h  k'íirjuu hamiet hajim hanlm. Mag k'  yau warag honee habat hajim hanaabá; päar mag nám j  rran h  gt'arin päar hat'ee nem hajap'am p  omata t'lnam. His mäg päar mä gaaimua dau hap'll wau n  mjö wénlrraajeejim warrgarwej  , Héwandam hi jaaujerr k'lln. Mamä his h  gt'ar Héwandam d  i ya ham honee n  mgu ha hiek'amajim hanaabá, ham wawí n  muia.

²⁴ Mag hiek'ak'agmamua hichd  upai, 'Mam   ih  h hapdurr hajim hanlm, hoor hamach p'atk'onta t   hiy  l haajem k'lln! Ham hamach p'atk'onag hee ham k'öchgau Héwandam higba harr j  rr, hamau mäg hatag hoomaa hajurau hajim hanlm. ²⁵ iH  h, hapdurr hajim hanlm, mäg j  b gaai nem t'um paraa b  lrj  haugch  ba haajem k'lln! Jägtarr k'llnta j  rr mäg hatag dau haug hee w  tju. iH  h, hapdurr hajim hanlm, har sii honee ham k'öchgau b  lrj  hamach mor hewag k'íirjuvia h  k'íirjuupaj  haba haajem k'lln! Hamachd  u hampierr ham k'öchgau Héwandam higba harr j  rr p  d hamach h  gt'ar h  b  rba haawai, mäg hatag ham hicharaucha b  e n  lisijugui hajim hanlm. Maimua h  chab, ²⁶ iH  h, hapdurr hajim hanlm, har t'umaam k'llnau p  ar h  ugar, "J  an chad woun hajap'am pam  " ha hig hiy  l haawai! Warrgarwej  par chadcha Héwandam hi chaar k'abamta jaaujerr k'lln h  ugarj  hich magta hiek'aajeejim,

pääar jöoinau. Hōrau mag ham hëugar hőor hajap'am haajeejib mamλ, maadëu k'ap'λ nλmgui hajim hanλm, ham pöd Hēwandam haar höbérba harr.

¿Jäga haju haai nλ dich k'a huk'urm k'λλn däi?
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27Mag jaaumamua Jesuu magjim haajem hich hiek hūr narr k'λλnag: 'Pääch däi hiekk'ör paraam k'λλn k'a k'ōsinaa pääch hoomap'a haajem k'λλn dλijä nem hajap'am waubat. **28**Pääch chik'amnau t'öp hiek'aawai magλm hiekjä higba, warag ham köit Hēwandamag jéeubat. Maimua pääch hääuk'a hiek'abaadëm pλa chluu haawaijä, däi hääuk'a hiek'aju k'āyau, warag Hēwandamagta ham köit jéeubat hajim hanλm. **29**Chik'amnau k'āijä pλch gaai mas deewai hoob hi gaai hagjö deem. Mag k'āyau hädλraa pλch gaai mas hapibá. Wa pλch camis k'āijä hääbmua k'echt'ng haum hiigwai warag tagam k'ajūajä hädλraa hirig harrpibá hajim hanλm. **30**Wa pλch nem k'āijä hääbmua k'echt'ng haum hiigwai, meeuk'aju k'āyau, hok'looju hawiajä hidëu warag harrpibá. Hōrau pλchig nem jéeuwai hö hajap'a magλm haba deebá. Wa hääbmua k'āijä k'üchpaim hat'ee pλch nemdam jéeu harrwai hoob, "Jöpk'aa mλ hin deebahur" ham hajim hanλm. **31**Chik'amnau pλch däi k'aigba hapimap'a sim k'ai, pλch garmuajä hoob hi däi k'aigba ham. Hōrau pλch däi hapim k'ōsimjöta pλch garmuajä ham däi habá hajim hanλm hamag.

32Magnaa mag hichdëu parhoobam k'λλnjo hapiba sim higwi, 'Päädë k'iirijubat hajim hanλm: Pärau pääch jäsennem k'λλnpaita daupii hak'iin, ćmaig k'an hajaug sī? Bälrijä Hēwandam hiek hälk'abam k'λλnaujä hamach k'a k'ōsim k'λλn chan hoomap k'aba sierrjéemgui hajim hanλm. **33**Wa pärau pääch juag hoojem k'λλn juagpaita hagjö hook'iin, ćmaigjä k'an hajaug sī? Mag nλm haig häu k'aba sim. Hēwandam hiek hälk'aba haajem k'λλnaujä jürr hagdaujö chik'am juag hoojemgui hajim hanλm. **34**Pärau päächdëu nem deebarmjö päächig deejöjöö k'iiriju nλm k'λλnagpaita nem deek'iin, ćmaigjä pääar jäga nλ? ćHich hagjö haba haajë hajim hanλm, Hēwandam hamach t'är hee chuk'u nλm k'λλnaujä, deeū hagjö hamachig nem deemk'ii? **35**Magua muan pääragan, pääch däi hiekk'ör paraam k'λλnja warag k'a k'ōsita habat ha chirλngui hajim hanλm. Maimua ham däi hö hajap'a habat hīchab, pääch nemdam k'üchpaim hat'ee k'āijä jéeu harrwai tag deen bëebaju k'āijää jäg deebapläim ha hiek'aba. Pärau hö hälk'äräg chuk'u magmλn, hält'arin pääar hat'ee nem hajap'am pöoma t'λnλngui hajim hanλm. Hīchab pääar mag wënλrttλmλn magan pääar chadcha Cha Hält'aa P'tuu Nλm hag chaainaungui hajim hanλm. Hēwandamau hōrau k'iirijuajemjöta k'iirijuajem hak'iin, häba hőor hajap'am k'λλnagpaita hirua nem deejeek'am. Mamλ hi magba t'umaam k'λλn däi hajap'a k'itλm, hőor k'aibagjä higba, ni mag hich hajaug k'itλm paarjä hōrau hichig häu hajim habajujä k'iirijuba. Magua päärau jä hagjöta haju haai nλmgui hajim hanλm, pääch k'apeen k'aibagjä higba. **36**Maachin t'umaam k'λλn dau haug k'aug paraata hanλm, har jäg maach Haai hält'ar simuajä hagjö maach t'umaam k'λλn dau haug k'aaugjëpirau.

¿Jāga haju haai nə chik'am hīgk'aju k'āyau?
(Mt. 7:1-5)

37 Hoob chik'am hīgk'am k'ōchgaupai chan chik'am pekau p'ēmiet, heeu Hēwandamau pāach chach nəm hed magləm hiek higduk'am pāach dāi. Hoob "Jāg wounan chad k'aibag hee rāiju haai sim" hamiet, heeu pāach hiek gaaimuapai Hēwandamau pāachta k'aibag hee pāiduk'am. Chik'amnau pāach dāi k'aigba haawai sii warag hich mag k'iir hak'oobapāit, tag magləm hiekjā higba. Pārau pāach k'apeen dāi magmlən, magan Hēwandamaujā pāar dāi hagjō hajugui hajim hanəm. 38 Pāach k'apeenag nem hīgk'aba deemlən, Hēwandamaujā pārag nem hīgk'aba deeju. Pārau pāach k'apeenag nem deebarm jūrr, hirua pārag hār hag k'āyau p'ēsu hipiirnaa pōr simii deeju. Mama pārau pāach k'apeenag chachnaata nem dee nəmən, magan Hēwandamaujā hich hagjöpai pārag deejugui hajim hanəm.

39 Mag ejemplodam k'iir pogk'e jaauamamua, 'Pāadē k'iirjubat hajim hanəm. Woun hāb dau k'augba simua hich k'apeer hagjō dau k'isu k'itəm juu gaai pər harrk'iin, hāb bālhēu subaaddeeū ɬhamach numwe burrbaju k'ai? hajim hanəm. 40 ¿Pārau hoowai heeu woun nem k'aug simua hichig jaau sim k'āyau hatcha nem k'aug siejē? Hichig nem jaauam t'um k'augbapäiwain chadau hich maestro dēnjo nem k'aug sisijemgui hajim hanəm. 41 Pəch dau hee pasur pōm sim joot'l t'lənəm nacha noi haubam haig, ɬjāga pua pəch k'apeer dau heem pasurdam bārləl k'itəm noi hawaag hagā? Maachin nacha dich k'iirjunaata hiek'a nəmgu hajim hanəm. 42 Wa magbam k'ai, ɬjāga hābmua hich k'aperag "Daai kakē, mua pəl dau heem pasurdam noi hauk'im" haju, mama hich dau heejā hag k'āyau nem pōm sim joot'l t'lənəm noi hauba simta? Sii chik'am jaauam k'ōchgaupai chan dich wir haig k'iirjubanaa pōd mag hiek'aju k'aba nəmgu hajim hanəm. K'iirjug chukdam, nacha dich dau heem pasurta noi hauba haajeeb, wajap'a hoog; maimuan chadau jūrr dich k'apeer dau heemjā hagjō noiplāi nəm. Magua dichta nacha k'iirjuba haajeeb chik'am jawaag. Dichjā hagjō chirəm chan pōd dich k'apeen jaauju k'abamgui hajim hanəm.

Jāga hōor hō hajaug k'ap'Λ haajē
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 Mag jajawagmamua, 'Maach jaauju k'Λnən chuk'u hawiajā maachin dich hiek'a nəm gaaimuata hōrag dich k'ap hapiejemgui hajim hanəm, hōor wājāaunā wa hōor k'aigbam k'Λnā. Pārau k'ap'Λ nəmgu hajim hanəm, nemjō hāk'āraa cheejem higwia, "Jāg nemjōon chad hajap'a k'itabma" haba haajem; maagwai jūrr nemjō hajap'am higwiajā, "Jāg nemjōon chi hāk'ārau" haba haajem. 44 ¿Pārau hoowai pahach gaai nemjō k'ūwaa chē sim hoojē? Kūpus dēnja miel wie nəm hooba haajem. 45 Hich hagjōta nəm hīchab maach wounaanjā. Hōor k'iirjug hajap'am k'Λnau nem hajap'am nemta hiek'a nəm, hamau nem hajap'ata wauju k'iirju naawai; mama hō hāk'āraam k'Λnau

hiek'aawaijā nem k'aigbamta hiek'a nəm, ham hödi sii nem k'aigbamta wauju k'iiрju sisiid haawai. Magta hōraun maach hiyāl nəm hūr nəm gaaipai warre k'ap'la haajem, k'anim woun hagá: woun hajap'am wa woun k'aigbam.

Hōor numí di hēutarr
(Mt. 7:24-27)

46 Pārau mua nem jaau chirām hipierraas k'aba nəmta, ḫk'ant'ee mə higwia sii par hiiupai "Pllta maar Pöröu" haajé? **47-48** Mua pārag jaauk'imgui hajim hanəm. Har chi mə haig bēewia mə hiek hūrnāa mua nem jaau chirām hipierraas nem waaujem k'λλnan, biek hāb woun di hēwaag jēbdi k'fōrk'a sii hawia durrk'udau hee hierr hich dibā juk'anaa di hēutarr wounjöta nəmgui hajim hanəm. Ya mag haaipa dλnaisim hee, dōhād pōm bēewia hag gaai dō huu t'λnarrijā chalyēuplība hich mag sīsijim hanaabá, dibā hierr juk'a sierr haawai. **49** Mamə har chi mə hiek hūrtarrta bālrljā hag hipierraas k'aba nəm k'λλnan, jūrr hagjö woun hāb sii k'omariipai dibā juk'anaa di hēutarrjöta nəmgui hajim hanəm. Mag k'omariipai hēu sierr haawai haaipa dλnaisim hee, hīchab noseg pōm chē t'λnplə harr k'ur dōhād pōm pierrwai, dō huu t'λnplə hawia sii dō badag hllarsirpājjim hanaabá. Mag, nem t'umaa hok'ojojimgui hajim hanəm.

Jesuu capitán chog monaautarr
(Mt. 8:5-13)

7 **1** Mag hōor pōm wējorrag hiek jaau hō dictarr k'ur Capernaum p'öbörög petajim haajem. **2** Mag Capernaum p'öbör hee capitán hāb sīejim haajem, soldaaun pōr. Mag capitán chog hāb hirua hārcha daupii haajerrta mor mas parhba tag hāwatbajujō t'λnaajim hanaabá. **3** Mag nəm hee chi capitanau hūurwai Jesuu hōor monaau plrram ha hūrbaadeewai, judionaan hee jōoin chi t'et'em k'λnjlrwia pājjim haajem Jesús haar, mak'λnau chi Jesuug chaigpa p'öbaadeewai hich chog monaaupäain hich di haar mamk'iir. **4-5** Mag chadcha hēréuwia, chi Jesús sim haar bardatk'aimawia, mag capitán chog mor mas simta p'λrlba jajaau nəl hawia, chaigpa nəmuu hirig magjierram hanəm:

—Pua capitán di haar hi chog monaaun mak'iin hāu hak'am. Hi chan maachjö judío k'abam, mamə maach meeun k'a k'ōsi sierramgui hajierram hanəm. Hirua maar Hēwandam hiek jaaujem dijā par hēu deejim, hich p'atk'onau. Jāgləm wounaan di haran chadcha pə maju haai chirām. Pua k'ōs hak'iin maran pə hawaanta bēejimgui hajierram hanəm hirig.

6 Magbaawai chadcha ham dāi majim haajem. Mamə ya chi haaunaan wai nəm di dak'a wētum hee, chi capitanau hich haig narr k'λn dāi hiek jaaujājjim haajem, Jesús haar. Magbaawai wētvi barimawia hirig, —Capitán hiek, pə mapimaaugau k'abam haajem, mamə hi hiek hī Hēwandam dau na hāu k'aba chirām haajem, pə hi di haar maag. **7** Hich mag chirām k'ap, hichcha pə haig bēeba habarm haajem, pōd pə dāi k'īrcha hiyāl haju k'aba haawai. Mamə pua k'ōs hak'iin, hich maupaimua hich chog monaaupi naajim. Hi hiek pəch hiiu haawai chadcha

monaauju haajem. ⁸Hi hiek hiruajā hich gaaita k'ap'l chitəm haajem, hichjā hīchab hich pörnaan juu heegpai chitaawai. Mag chirab mamaλ, hiruajā hīchab soldaaun hich juu heegar p'ë wai chirəm haajem. Mak'λλnag hābamλg k'āijā “Pet” haawai maajem haajem, hipierra. Maimua deeumλgjā “Pidú” haawai bēejem haajem. Maimua hich chogagjā “Mλgta habá” habaawai hi hipierra haajem haajem. Magua, maupaimua pua hi chog monaaupi jaauλn, chadcha monaauju hirua k'ap'l chirəm haajem ha jaauchējierram haajem, Jesús haig.

⁹Capitán judío k'aba simuata mag hiek jaaupäitarr warm k'λλnau hichig jaubaichēm hūrbaawai Jesús jāgderra haadēmu hich hēudee hōor pos wēnlrrarr k'λλnagta, —Keena, pāadē hoobat. Mλg maach israelnaan hee mλg woun dēnjo hāk'a nλm chan hagt'a mua hooba chitəmgu hajim hanλm.

¹⁰Maimua chi hiek jawaan bēetarr k'λλn deeu hewag wētwia di haar hooimaawai, maig warppaimua ham barju nawe Jesuu monaaupäitarr haawai mag chi capitán chog mor mas k'érarr monakk'a k'érλm hooimajierram hanaabá.

K'oopaa hūan chaai chi meem Jesuu p'iriū hautarr

¹¹Jesús Capernaum p'öbör hee mag capitán chog monaaupλiitia höbéraau p'öbördam Naín hanλmλg petajim haajem. Mag hi mam dāi hi k'apeen k'apan wētmam hee, hagjö deeum k'λλn pōm pos wētmajim haajem. ¹²Mag mamua p'öbör hee dubaag puertdi sim haig dak'a pachēnaa hoowai hōor binaan bēpaan warrumta hoo hat'ajim hanλm. Ma, k'oopaa hūan chaai hichta hābpai k'itarr hajim haajem. Mag binaandam harrum dāi hīchab hag p'öbör heem k'λλn hōor k'apaana wēdurajim hanλm. ¹³Maimua haar barwia maach Pör Jesuu k'oopaa hūan hich chaai hat'ee dau hap'λλ k'érλm hoobaawai hirig, —Hoob bīem hajim hanλm.

¹⁴Magnaa warag haig bēewia chi binaan harrum pa gaai p̄rbaicheewai chi harrmaa harr k'λλn dλnaisijierram haajem. Magbaawai chi binaan hēwan sīerrag, —Mλ hiek'au p'iidλbaad hajim hanλm.

¹⁵Magbaawai hag bärre chi mee k'érarrdam p'iidλwia häu deeu hiyāλ haadējim hanaabá. Magbaa Jesuu chi hādagta, —Har k'érλm, pλch chaai hat'aad hajim hanλm.

¹⁶Magbaawai t'umaam k'λλn jāp'ierr nλm hiek'au Hēwandamag jēeumamua, “Chadcha Hēwandam, häu pua maar heeg hoo chirəm. Häu pua jāg chaai chi meem harr p'iriū hat'am” hajierram hanλm. Magnaa hīchab hamach wir haigpai, “Keena, hīsin chadchata maach hee jōoingarmjō Hēwandam hi jaaumie sīechēchēm” k'ajierram haajem.

¹⁷Mag Jesuu chaai p'iriū hautarr Judea durr t'umaam k'λλnau k'ak'apdō hap'öbaadeewai hichta warag t'λrp'öö sīsijim hanaabá.

**Juan hőor pör choomieu hich k'apeen numí chogtarr
(Mt. 11:2-19)**

18 Juanaujā hīchab Jesuu mag nərrəm t'um k'ap'la haadējim haajem, hich k'apeenau hich sim haar jaaubaimaawai. Magbaawai hich k'apeen numí t'ärk'a hauwia 19 Jesús haar päßijim haajem, mak'əlnau hirig “¿Pllata chadcha nawe Hēwandam hi jaaumienau béeju ha jaaujerrá, wa har k'abam k'ai warag hich jäg nəag?” ha k'ap jérumk'iir. 20 Magbaawai chadcha hérëuwia Jesús sim haar barwia hirig maguimajierram hanəm:

—Juan chi hőor pör choomieu maar pə haig päßijim, hichig jaaupäimk'iir. ¿Pllata chadcha nawe Hēwandam hi jaaumienau béeju ha jaaujerrá, wa marau deeuumta nəju haai nəwa? Marag hajap'a jaaubá marau k'ap haag haimajierram hanəm hirig.

21 Magbaawai, —Pārag hoopik'imgui hawi, ham dak'iir Jesuu k'amor machag sīsidəm pōm monaaunaa bēn k'aigbam wai sīsid harr k'əlnjā monaaupläimajim hanaabá. Mag nəm däi hīchab hőor dau k'augba k'it'ee harr k'əlnjā dau monaaumajim haajem. 22 Maimuan chadau magjim hanəm, chi Juanau chogtarr k'əlnag:

—Hérëubaadëwia Juan haar jaaubaimat, pāach jäglucha hūrwia pāach daúacha məg hoobarm. Hirig, “Dau k'augba k'ek'ed harr k'əln dau hajap'a t'ənəm habat; bə wēdə wēdə sīsid harr k'əlnjā ya hajap'a nərrjēem; kach k'īsu harr k'əlnaujā hajap'a hūr sīsidəm; chi meem harr k'əlnjā deeu hiiu nərrjēem; maimua hap'əm k'əlnagjā hīchab hőor peerdlajem hiek jaau chirəm” ha jaaubaimat hajim hanəm. 23 Hīchab hirig, “Chi mə hiek hāk'awia hogdəba mə gaai hāk'a chirəm wounan hi honee hich mag chitaju” ha jaaubaimat hajim hanəm, mag hichig jéeuwimarr k'əlnag.

24 Maimua chi Juanau chogpäitarr k'əln hérēu p'öbaadeewai chi Juan higwiata Jesuu hōrag magjim hanəm:

—Pārau Jordán higaau woun hōrag Hēwandam hi jaau nərrəm hoon weetwai, əsii woun hiek t'eeg chuk'u p'ūu choomaar sōsōii jūurba hahau haajemjök'amtā hoon wētierrá? Magəm woun k'abajimgui hajim hanəm. 25 Magan ək'anim wounta hoon wētierráma? ƏWoun k'ajúa hajapp'a júa simta hoojupii hawia hoon wētierrá? Pārau k'ap'la pəmgui hajim hanəm, k'ajúa hajap'a jüanaa t'ach biwaa k'oojem k'əlnan sii p'öbör hee di hooiməm heeta naajem, reinaan däi hāba. 26 Mamə pārau magjömta hooimabajierram. Pārau hooimatarran woun hāb Hēwandam hi jaau nərrəm hajim. Mamə mua pārag jaauk'imgui hajim hanəm: Juan chan warrgar Hēwandam hi jaaujerr k'əlnjöpai k'aba, ham k'āyauijā hārləchata sim. 27 Hi higwia Hēwandamau hich hi jaaumienag warrgarwe hich hiek p'äpitarr gaai jaauwai:

“Jāata hirua mə na päßju hajim, hichdēuta mə na mə maju hee hōrag jaaumaawai t'umaam k'əlnau mə hiek hūrm k'ōsi sii mə nə naamk'iir.”
(Mal. 3:1)

²⁸ Magua muajā pārag mag chirλmgui hajim hanλm hich Jesuu: Warrgar Hēwandum hi jaaujerr k'λλn heejā Juan chi hōor pōr choomie k'āyau hārlaλcharam chan hābjā chuk'u hajim. Mamλ chi mλ hiek hūrwia, mua nem waubarmjā k'ap'λnaa, Hēwandumta hich t'āar hee hau sim wounan chad, maadēu nem higba k'itawiajā, Juan k'āyaujā k'apcha haju, jāga Hēwandum hichdēu hōor peerdλ hat'am t'āar hee sīeicheejē.

²⁹ Pārau k'ap'a nλmgui hajim hanλm, chi Juanau jaau nλrram hūr narr k'λλn hee t'umaam k'λλnau dēbpaar jēeujem k'λλnaupa hamach k'aibag hāsie hewag k'iirjuwia hirig pōr choopi nλmua Hēwandumagta, "Hēwandum, chadcha puata maar t'āar k'ap chirλm. Häu pua Juanag jaaupiwia marag rλch hiek k'augpibarm" haajeejim. ³⁰ Mamλ chi Moiseeu Hēwandum hiek p'ātarr hajapcha hλλrk'aajem k'λλnau chi machnaan dāimua chan magba, Hēwandumau ham t'āar heejā warm k'λλn dāimjō ham hig sim warag hisegjierram. Mag gaaimua warag Juanagjā hamach pōr choopibajierramgui hajim hanλm, hamachta hajapcha nλm hawia.

³¹ Maimua maach Pōr Jesuu mag jaaumamua magjim haajem: "Pāar hīsim k'λλn, ējāga nλm habarí? Mua pārag jaauk'im: ³² Pāar har Juan hisegwi mājā hiseg nλm k'λλnan, chaain jemk'a nλmua hamach k'apeen dāi k'iir haup'öbaadēmjöta nλmgui hajim hanλm. Warm k'λλn garmua, "Maar dāi karris sir nλm gaai honee jemk'abahut" haawaijā jemk'amap'a nλm. Maimua jūrr, "Magan sīi hōk'iirjuu hōor mee wai nλm haiguimjō hohoodö habat" haawaijā magjā k'öchk'aba nλm. Pāarjā magta naawai, ēk'aní k'ösi nλmma? ³³ Pāar hee Juan chi hōor pōr choomie nλrraajeewai hirua hajap t'ach k'öba sλrk'aajeejim, Hēwandumag jēwaag. Magλm vino chará bλλrjā döbajim. Mamλ mag hoowai pārau, "Jāan mepeer dāi k'apeerk'a siewaita sīi hich jāg haai t'ach k'öba nλrraajem" ha hiek'aajem pārau. ³⁴ Mamλ hīs mλch chi Hemk'ooi Hiewaa chaar bēewia pāach dāi parhooba t'achdam k'önaa vinodamjā dō k'itaawai jūrr magjā k'öchk'aba, warag pārau mλ hēugar t'ach bipōm k'önaa vino pigjā chitλm haajem. Magnaa gobierno dēbpaar jēeu nλmua hōor k'üguurjem k'λλn dāijā k'apeerk'anaa pekau pōm sīsidλm k'λλn dāipa k'apeerk'a chitλm ha hiek'aajerramgui hajim hanλm, mājā hiseg nλm hiek'au. ³⁵ Magnaa hamag, Mamλ har chi Hēwandumau k'iirjug deetarraucha k'iirju nλm k'λλnau chan magba, hamau chadcha k'ap'a nλmgui hajim hanλm, chijā k'λλnta hich Hēwandamaucha p̄itarr k'λλn hagá.

Jesús Simón chi fariseo deg

³⁶ Biek hāb chi hajapcha Moiseeu Hēwandum hiek p'ā rλatarr hλλrk'aajem k'λλn heem woun hāb Simón hanλmua Jesús hich dāi hāba t'ach k'ömk'iir hich di haar hēurrjim haajem. Magbaawai chadcha mag woun di haig bēewia, hich hat'eem t'öi k'lērlm haig jupwia, dijā hee hāba p'λλr k'öp'öbaadējim haajem. ³⁷ Maagwai hag p'öbör hee sīejim haajem, kachaloo hλli hāb parhoobam hemk'ooin dāi sīerrarr. Mag hλlirau Jesús Simón di haig t'ach k'ö sim k'aug hat'aawai jāgdee didam durrk'udau alabastro hanλm dēn boteedidam wau k'itλm dāi bēejim haajem hi haig.

³⁸ Mag bëewia hi hëugarmua hi bäk'lrr p'öbk'achëwia bïemamua hi bä här hich dauchö t'ëutk'amam hich pörbällupai järpäimajim hanlm. Magnaa hi bä häl hau, häl haunaa, jägdeeu choomajim hanaabá, hi bä gaai.

³⁹ Chi Jesús t'ärpäitarr wounau mag hoobaawai hich hödegpai, “Mlg woun chadcha Hëwandam hi jaaumie chaar hak'iin, hirua warre k'aug hauk'amgui hajim hanlm, k'aním hllräauta jäg hich bä gaai pørbaichë. Majä pekau pöoma simua hich gaai par simta bälrijä k'augba simgui” hajim hanlm hich hödegpai.

⁴⁰ Magbaawai Jesuu chi Simonag, —Simón, pädë mä hiek hürbarí hajim hanlm. Magbaawai jürr chi Simonau Jesuug, —Maestro, magan märlag jaaubarim ñk'an hagá? hajim hanlm.

⁴¹ Magbaawai Jesuu jaaubaadëjim haajem hirig. Mag jaaumamua,
—Biek hääb wounau hoor numiim k'älnag p'atk'on prestaajimgui hajim hanlm: hääbak'aig cien denarios deewia warmag diez denarios deejim.

⁴² Mäma hamau p'agpräyaag chuk'u narr haawai, “Hidéu mua sii hich jäg hok'oopik'im; hoob märlag p'agmiet” hajim hanlm, chi mork'älu.

Mag jaauvia Simonag, —ñChijägu pua k'üirjuawai härcha hi daupii haju k'ai? ha jéeujim haajem.

⁴³ Magbaawai Simonau, —Mua hoowain chi p'atk'on därrcha paraa sñerraujöo simgui hajim hanlm.

Magbaawai Jesuu jürr hirig, —Simón, maiguin chadcha pua hag heyaa jaaubarmgui hajim hanlm.

⁴⁴ Magnaa chi hllraig heerpanaa Simonag magjim haajem:
—Simón, ñpua mäg hlli hoo chirabá? Pädë k'üirjubarí. Pä di haig mä barcheewai pua märlag dödamjä jöi deebajimgui hajim hanlm, mä bä sügamk'üir. Mag k'äyau mäg hllirau hich dauchöoupai mä bä hompäiwia hich pörbällupai deeu järbaapäm. ⁴⁵ Mä barcheewai pua mä k'üir hllnaa, “Pä häu bëejimjä” habajimgui hajim hanlm. Mag k'äyau mäg hllirau mä barchëtarr haigmua hich mag mä bä häl hahauk'am. ⁴⁶ Pua aceitedamaujä mä pör p'uurbajimgui hajim hanlm, mä barcheewai. Magtarr mäg hllirau jägdeeuchata mä bä gaai choowia p'uurrpäijimgui hajim hanlm. ⁴⁷ His mägbarm pädë k'üirjubarí hajim hanlm, chi Simonag. Mäg hllirau mä däi mägbachaemän hich pekau pöoma sñerr t'um chugpaabapäm jürrta “Häu hajim” ha sim k'abahab. Chi pekaujä bälrlam k'aba harr haawai hichdëu hagiö därrcha mä k'a k'ösi hlm ha sim k'abahab hajim hanlm, jäg sim haig. Hich jägta siébahab cha mua pørlag nem higk'a chirlmjä. Häbmua k'äijä hichig dëbpaar paar nlm k'älnag tag p'agpiba perdonaamln, chi dëbpaar pöomacha sñerr garmua härlächa hi daupii haju. Maagwai bälrlapai paraa sñerrau hi daupii hajup mäma, warm dënjocha k'abaju. Magua hich perdonaatarrpierrpai sñi hirig “Häu hajim” hajugui hajim hanlm.

⁴⁸ Maimua jürr chi hllraigta hoonaa, —Pä k'aibag t'um chugpaa sñisimgui hajim hanlm.

⁴⁹ Magbaawai hi däi hāba hohoodö narr k'ɻɻnau hamach wir haigpai hiyüɻ pɻmua, —Keena, ɬmə chijäg woun hagá, jäg pekaupa chugpaa sim? hajierram hanaabá.

⁵⁰ Maml̄ hamau mag k'īirju pɻmjä higba warag chi hlliragta, —Hoob k'īirjum. Häu pɻ peerdə hlisimgui hajim hanlm̄, pɻchdēu hæk'atarr gaaimua. Pach diig maju haai hlmgui hajim hanlm̄.

Нллін Jesús jāhoogjerr k'ɻɻn

8 ¹ Maigmua maau Jesús p'öbörpierr pɻrramua hīchab p'öbör chaaur didam k'apan k'aba k'ēk'ēdəm heem magwe pɻrrajim haajem, maach peerdlajem hiek jaauwai. Mag jaau pɻrramua, —Hēwandalma ya t'umaam k'ɻɻn pörk'aiml̄ sim. Päär peerdəm k'ōsi pɻm k'ai, hirigta hldlraa pääach p'ëet'agpibat haajeejim hanlm̄, hichta pääach Pörk'amk'īir.

Hi däi hīchab wēnllrrajim haajem hichdēu doce jär hautarr k'ɻɻn, ² maimua hīchab hllin hichdēu ham mor heem mepeen jär wērpnaa sii k'ajap'am k'amor machagau s̄isid harr monaauk'apläimatarr k'ɻɻnjä hagjö. Chi hllin mag hi däi wēnllrrarr k'ɻɻn, dau hāb María hajim haajem hīchab ham dēn Magdalena haajerr. Hich mag hllin mor heem hajim haajem Jesuu mepeen siete jär wērpattar. ³ Hābak'ai Juana hajim haajem, woun Chuza hanlm̄ hllin. Hich mag woun Chuza hanlm̄ muata rey Herodes nem t'um hich dēnjo k'ap'a haajeejim hanaabá. Maimua hāb hagjö nllrrajeejim haajem, Susana hanlm̄. Maimua mag tag hllin k'apan hagjö t'lnaajim haajem, hamach di haarmua nemdam haibée pɻm hiiu, hi jähog wai wēnllrrajerr k'ɻɻn.

Wounau nemjiir dau p'öt'urtarr hag nem hīgk'aa (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Mag Jesús p'öbörpierr maach peerdlajem hiek jaau pɻrram jaar, k'āai hāb p'öbörpierram k'ɻɻn hi haig bēejierram haajem. Maimua t'um hābam haig biirdabaadeewai hamag nem hīgk'amamua magjim hanlm̄:

⁵ —Biek hāb woun nemjiir dau p'oone majim haajem. Maimua mag mawia p'ö pɻrramua hāaur chi nemjiir daudam bā diichjem hee burrtarr bällu jēb hee joot'agmam däi nemchaain bēewia sii k'ök'ɻliräjim haajem. ⁶ Maimua hāaurag mokpör jojoodög hee burrtarr t'arrp'ejim hanlm̄, mama mag perasöm jēb durrk'u hārl̄ s̄ierr haawai jēb jasarm gaaimua pöd k'aar k'aba, sii p'ua k'echjim haajem. ⁷ Mag p'ö pɻrramua hīchab hāaur k'ɻɻn miudö harr hee burrijim haajem. Mama chi miuta hārpabaadeewai nemjiirdam hōt k'aba, sii hich magpai hap'ɻɻ pɻisijim haajem. ⁸ Maagwai tagam k'ɻɻn jēb wajaug hee burrijim haajem. Mak'ɻɻnan chadau höbérwia chéebaadeewai k'aarpier bich t'ɻɻ jopmajim haajem.

Mag jaumamua, haig narr k'ɻɻnag, —Keena, jāg hārl̄naa chamag nem hīgk'aadam mua jaau chirlm̄ hajap'a hūrbat hajim hanlm̄.

Jägwi ejemplousta mag nem jaaujeejī.

(Mt. 13:10-23; Mr. 4:10-20)

⁹ Magbaawai hi k'apeenau hirig jéeumamua, —Cha pua nem
hīgk'aadam jaau dichdimam, ¿k'an haawaiuma? Marau pöd k'augba
habarm, marag jaaubá hajrierram hanñm.

¹⁰ Magbaawai hichdëu magjim hanʌm hamag:

—Pārau k'augam k'ōsi hūr naawai, mλchdēun warre pārag k'ap'λ hapiejem, jägata Hēwandum hōor t'āar hee sīeicheejē. Mamλ warm k'λλnagan sii k'ajap'am nem hīgk'aadamjöpaita hīgk'aajemgui hajim hanλm, hamau hoo nλmta hoobamjö hamk'fīir, maimua hūr nλmjā bāllrjā k'augbamjö hamk'fīir.

¹¹ Maimua hamag, 'Mua pārag jaauk'imgui hajim hanłm, hich Jesuu. Pārau pāachig jaaupi nłamłt mŁgaugui hajim hanłm: Chi nemjiiř dau wounau pŁöt'urtarr, Hēwandam hiek hōrag jaau nłamta jaau simgui hajim hanłm.

¹² Maagwai chi nemjiiр dau k'ldjä hee burrmarr, hoor Hēwandam hiek sii par jäglupai hūrjem k'llnaugui hajim hanлm. Hamau Hēwandam hiek jaau nлm hür nлm, mamaл meperau bëewia k'ügurbaicheewai hürba harrjö t'aar hee Hēwandam hiek chuk'u t'laа pлm, k'ldjä heem nemjiiр dau nemchainaу k'öplitarjjö. ¹³ Maagwai mokpör jojoodög hee nemjiiр dau burrmarr, har maach k'apeenau Hēwandam hiek hūrjawai honee hälk'aajem k'llnaugui hajim hanлm. Mamaл t'araucha hälk'a nлm k'aba haawai, nemjiiр dau pöd k'aar k'aba haajemjö k'üchpai hälk'awia hiseg rlaejem. Maagwai hälk'a nлm hanлmta mag hiek hajap'lam gaaimua meperau k'aigba haicheewai deeu Hēwandam hiekta hisegwia warr hamach naajerrjö wénlrram k'ösi nлmgui hajim hanлm. ¹⁴ Maagwai nemjiiр dau sirp'ag däi hóbérwia hôt k'aba bääutarr, jürr har maach k'apeen hihäsisisdöm k'llnta jaau simgui hajim hanлm. Hamau Hēwandam hiek hürm k'ösi hür nлm, mamaл deeu hamach k'üirjug heepai, "Jägäm gaaimua pöd maл p'atk'on hauba k'äijä chitaju," wa magbam k'ai, "Mua chadcha hälk'ak'iinjä pöd parhooba mächdëu hampierr habaju" ha k'üirjuajem. Mag gaaimua mag nemjiiрdam hap'лл bääuwia pöd chëba harrjö hichab Hēwandam hat'ee nem hajap'a wawaaggjä pödba, sii serbiibata nлmgui hajim hanлm. ¹⁵ Mamaл jürr chi nemjiiр jëb hajaug hee burrtarr, har höräu Hēwandam hiek hamach t'araucha hälk'a chaar hälk'aajem k'llnta jaau simgui hajim hanлm. Magam k'llnau sii par jäglupai hürba haajem. Hamachdëu hälk'a nлm gaaimua dau haug wauju hak'iinjä, majä ham gaai mas k'aba simgui hajim hanлm, Hēwandam hat'ee nem hajap'a waum k'öchgau.

Lámpara hag ejemplo (Mr. 4:21-25)

16 'Ya pāachig jaauubaawai pārau k'ap'l n̄aisim, mamaɻ hīchab m̄ag pāachdēu hūrbarmjā pārau sii pāach hat'eeepai wai naaju haai k'aba n̄amngui hajim hanɄam. ɆK'aíu hōtdau paanaa bat'ee heegar wa sii nem bā hee k'āijā hausiiujē? Hōtdaun paanaa warre dijā garta hausiiujemgui hajim hanɄam, t'umaam k'Ʉan dau hararaa

hamk'ii. ¹⁷Hīswe chan hōrau hagt'a hajap k'augba n̄lm, jāga Hēwandamau hōor peerdə hauju. Mamə m̄g hataga hamach daúacha hōt bäl̄g nem waibéenaa hoo n̄lmjō hamau k'ap haju. Chi mag k'augba n̄lm k'llnan hagt'a k'ichag hee nem hoo n̄lmjōta n̄lm, bäl̄rjā k'augba. ¹⁸Hajap'a k'iīrjabat hajim hanlm, jāga pārau hūr n̄l. Har chi tāar honee hūrm k'ōsi hūr n̄lm k'llnag Hēwandamau warag k'iīrjug deeju, hich hiek k'apcha hamk'ii. Mamə har hūrmap'apai hūr n̄lm k'llnag k'iīrjug heemlən, cha muu jaau chirlm deeu Hēwandamau hich hiek s̄iepiba k'lecheu haujugui hajim hanlm, hūrmap'a naawai.

**Jesús heeugpeenau hamach hād dāimua hi dāi hiek'am hig narr
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)**

¹⁹Mag n̄lm hee hich Jesús hād hich chaain dāi hi haig bēejierram haajem. Mamə hōor pōm wējōm k'urau pōd hi sim haarcha dubba, daaugajārpai naaichējim hanaabá. ²⁰Magbaawai hōrau hirig, —Pa heeugpeen p̄l hād dāi daaugajār n̄lm. Ham hiek p̄l dāi hoom k'ōsi n̄lm haajem hajierram hanlm.

²¹Mamə magbaawai hichig mag jaauchētarr k'llnag Jesuu magjim:
—Mərlgan m̄lig Hēwandum hiek hūrwia hag hipierraas n̄lm k'llnta hīchab m̄l heeugpeenjōnaa m̄l hādjō s̄isidlmgui hajim hanlm.

**Jesuu p'ū dāi p'ūas t'umbapitarr
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)**

²²Maimua biek hāb Jesuu hich k'apeenag, “Dök'īrag wēttarau” hawia, chadcha dōjārr paauk'abaadējim haajem. ²³Maimua ya ham mag dōjārr k'odjörröm hee, hich Jesús k'āibaadējim hanlm. Mag hi k'āi jörrömta, p'ūhād pōm bēewia p'ūasdau dapag baupa haadeewai sosook'amua japau hāwatbajujō haadējim hanaabá. ²⁴Hamachdēu mag hoop'öbaadeewai hi k'āi jörröm haar mawia, —iMaestro, p'iidlaad! Ya maachin k'öogpamgui hajierram hanlm.

Magbaawai p'iidlaia, p'ū t'eeeg t'lp̄lmag meeurräu siunaa, hīchab chi p'ūasagjā meeurräu s̄ubaawai, tag p'ūjā wēba p'ūasdaujā baupa k'aba, warre sii dōjā meuu jōsijim hanaabá. ²⁵Maimua jūrr hichdēu hamag, —Keena hajim hanlm, ȳm̄g pāar m̄l dāi k'odjörrömjā nem hōk'öta n̄l? Jāgan pārau chan m̄l pāach dāi chitlm̄jā k'augbata naab hajim hanlm, jāgcha jāp'ieraag.

Mag hamach dak'iīr p'ū dāi p'ūaspa warre t'umba hat'am hoobaawai jāp'ieraag dauderraas n̄lmua hamach happai hōk'arii, —Keena, ȳk'anim wouna m̄g p'ūugjā hiek'anaa p'ūasagjā hiek'aawai hi hipierraas haajēma? hajierram hanlm.

²⁶Mag wētmamua k'odjörröö hawia Gerasa durr barjierram haajem, hich hag t'arrdö heepai t'oome higar Galilea k'iīrp'ee.

Jesuu woun hāb dösāt dau heerpamieu baarjerr monaautarr
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

27 Mag Gerasa durr barimawia Jesús durrpabaadeewai hi k'īirp'ee woun hāb p'öbör heemua höberchējim haajem. Mag woun hich warrgarwe dösāt bënēu sīpwia hich mag bar nrraajejim hanaabá. Mag gaaimua nawe degmua mawi, tag degjā k'aba, hāba hujā hārpai k'āinaa, k'ajūa k'arraa hich mag sīrrajim haajem. 28-29 Mag wounau Jesús hoo hat'aawai dëgölp wiiu ha hi bāk'arr p'öbk'abaimawia chaigpamamua t'et hirig magjim hanam:

—Jesús, Cha Hāgt'aa P'uū Näm Hiewaa, ¿k'ant'eeta pua mλ mλgbaichéma? Hoob mλ chig ha chiram hajim hanam, chi mepeer garmua Jesuu hichig woun mor heemua höberpi jaaubaawai.

Mag chi mepeer hajap t'ierrpa sīerr haawai hāiba baarjeejim hanaabá. Mag barbaadeewai parii cadenau jānaa grillos hanam heejā bā k'ōok'a sīsiuk'amjā hi hat'eem k'aba haajeejim hanam. Sii warag caden t'λrrēüpäiwia hōor chukag haar warp warrjeejim hanaabá, chi meperau.

30 Maimua Jesuu hirig, —¿PΛ k'an ha t'λλrjē? hajim hanam.

Magbaa chi wounau, —Mλn "Meepen P'öbör" ha t'λλrjemgui hajim hanam.

Hirua mag sīrran, bēn pōm hich mor hee dubchē t'λnäm wai nrraajerr haawaita mag sīejim hanaabá. 31 Magbaawai chi meepen woun mor hee mag t'λnarrau Jesuug, —Hoob warre k'īmie durr chan maar pāi chiram. 32 Mag k'āyau har k'ūsnaan p'at'au k'ō wēnλrram heeta hidēu maar dubpibá hajierram hanam, hag dak'a k'ūsnaan k'apan t'λnarr haawai.

Magbaawai Jesuu hamag hādlaa k'ūsnaan heeta dubpijim hanaabá.

33 Magbaa chadcha woun mor hee meepen pōm mag t'λnarr höberdλtk'awia jūrr k'ūsnaan hee naaimaawai, k'ūsnaanta parhooba k'ap'ig p'öbaadēwia hit'urmλg hārmua t'λrrdö pōm wējōm hee dλrbagk'a sii k'ēu k'ūurbla k'ēchjierram haajem. 34 Magbaa chi k'ūs t'la narr k'λlnau hamachdēu mag hoobaawai jāp'ierrwa p'öbörög k'ap'ig p'öbaadējim hanam, hōrag jawaan. Mag wētumua hīchab p'öbör chaauraa di nrraajerram heem k'λlnagjā jaaumajierram haajem. 35 Mag p'öbör hee jaaubaimaawai, chadcha haar hoon weetwai, chi woun mor hee bēn pōm wai sīerr wajap'a k'ajūa jūanaa, hag na magba haajerrjō, sii ya maach k'īir hich mλg Jesús k'īirp'ee jup sim hooimajierram hanaabá. Hamachdēu mag hoobaimaawai jāp'ierra hap'öbaadējim hanam. 36 Magtarr chi hootarr k'λlnau jūrr chi hoon bēe nλm k'λlnag jaau naajim hanam, jäga mag woun dösātau mag wai nrraajerrta häu Jesuu monaaupäjī.

37 Magbaawai Gerasa perasöm k'λln pōm haig t'λnarr k'λlnau jāp'ierr nλmuia Jesuug chawag mapi jaau naajim hanam, hamach hee sīepiba.

Mag chadcha, Jesús jap hee pabaadējim haajem, deeu hamach berrag wētaag. 38 Mamλ mag ham wētaagpam hee, chi woun mag dösāt bënēu baarjerrau Jesuug jējēeu haajeejim hanaabá, hi dāi maag. Mamλ Jesuu

hi harrba warag hirig,³⁹—Pach diigta petá, maimua t'umaam k'llnag jaaupet hajim hanlm, jäga Hēwandamau häu pə heeg hoowi pə monaaubar.

Hichig magbaawai chadcha p'obör hee petawia hich mag jajawag majim haajem t'umaam k'llnag, jäga Jesuu hi dau haug k'augwia hich bén chugpaaplitarr.

**Jairo k'a, maimua hllí hābmua Jesús k'ajūahidam gaaipai pərtarr
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)**

⁴⁰Mag Jesús deeu hich k'apeen dái jap hee pawia Galilea durr barimaawai hoor póm sii hi nə k'odt'lnaaajim haajem. Mag hi barbaimam hoobaawai t'umaam k'llnau hirig, “Häu pə bēejim” hanaajim hanlm.⁴¹⁻⁴² Mag hi barbaimam hee, woun hāb judionaan Hēwandam hiek jaaujem di t'lajem Jairo ha t'lr sierr hi haig bēejim haajem. Mag woun chan tag chaajā chuk'u, häba chaai hllik'aardam doce añosjö sierrdam happai k'itlmta ya meemaa hajim hanlm. Mag tag chaajā chuk'u häbpai k'itlmta ya meemaa haawaita Jesús bāk'lr p'obk'anaa hö bārla haichéjim hanlm, hich di haar harrwia mag hich chaai mor mas k'érłm monaaupläimk'iir. Mag hich haig hö bārla haicheewai, ya hagag wétumta, warag hōrau ham p'eeudla harrmaa hajim hanlm, pód majujā k'aba.⁴³ Mamla hoor póm mag t'lnal hee, hichab hllí hāb siejim haajem, doce años sii p'omieu bar sim. Mag hllirau hich p'atk'ondam t'um gastaapräiwia siejim hanaabá, doctornaanag hich hēwaipi simua. Mamla hābmua jā pód hi monau hauba haajeejim haajem.⁴⁴ Mag hllí mag simua Jesús hēugarmua bēewia hi k'ajūahidam gaaipai pərchéjim hanlm. Mag hirua pərbarm bärre chi p'omie t'lbabaadeewai warre hich mag monau sisiijim hanaabá.⁴⁵ Magbaawai Jesuu,—¿K'aíuta mə gaaí pərbaichéma? hajim hanlm.

Mamla hābmua jā jaauba haawai Pedroou hich k'apeen d'límu,
—Maestro, k'aíu habarjugui hajim hanlm. Pach haig hoor
p'eeudla k'am k'llnau k'abahab, pua mag chirál.

⁴⁶ Mamla Pedroou hichig magbaawai warag Jesuu,—Hāhā, sii hoor p'eeudla k'amua k'abam. Mua k'ap'la chiralmgui hajim hanlm, juau hogt'omta hābmua mlaig mla gaaí pərbaichéem. Mag pərbaicheewai Hēwandam juapá mla gaaí simua monaaubapläimjā mua k'ap'la chiralmgui hajim hanlm.

⁴⁷ Mamla chi hllirau hūurwai hichdēu meraa pərchétarrta Jesuu mag hijeb haadeewai, k'iir naau nlm hiek'au, bā duui bēewia hi bāk'lr p'obk'achéwia, meerba hoor t'umaam k'lln dak'iir jaaubaadéjim hanaabá, k'an hat'eeta hirua mag hi gaaí pərchéjí, maimua jäga mag pərbarm bärre hi monau hlisijí.⁴⁸ Magbaawai Jesuu hirig,—Hoob chigaa ham hajim hanlm. Mua pach monaauju k'ap'la mla gaaí pərchétarr gaaimua häu pə monaauwia peerda hlisim. Pach diig maju haai hāmgui hajim hanlm hirig.

⁴⁹ Mamla hagta mag hi hiek'a höba nlm hee, woun hāb bēejim haajem, mag judionaan Hēwandam hiek jaaujem degam chi pör Jairo hanlm di haarmua, hi hēudee. Mag bēewia chi Jairoog,—Kaké, ya haaunaanaujā pód hāwatba habarm. Hidēu Maestro sīubá. Ya par maach haar hi mabajup haichéjim hanlm.

⁵⁰ Mag jaaubaichéem hūrbaawai Jesuu magjim hanlm chi Jairoog:

—Hoob k'íirjum. Pua pach chaai häu hoo wai chitaju. Siiita häba murua pach chaai monaauju k'íirjugta wai chirsí hajim hanaabá.

⁵¹ Maimua warag wétwia di haar barimajierram haajem. Mamä t'uur k'érlam hee chi binaandam wai narr haar chan hich däi hoor k'apan dubpiba, häba chi doubtarr k'állnan, Pedro, Juan, Santiago, maimua chi haai chi häd däipaita hich däi dubpjim haajem. ⁵² Mag barwia hooimaawai, t'umaam k'álln sereeu hicharaucha bie nám däi híchab hlapépérk'amta hooimajim hanaabá. Mag hoobaimaawai Jesuu hamag, —Hoob biemiet'á. Hi meeба siita hi k'ai sibehab hajim hanám.

⁵³ Mamä hirua magbaawai, haig narr k'állnau warag hi wau hiek'a naajim hanaabá, hamachdëu chadcha chi chaai mee sim k'ap'á narr haawai. ⁵⁴ Mamä hamau mag námjä hürba, warag dubwia chi binaan juadam gaai purnaa, —iHálik'aardam, p'iidlaad! hajim hanám.

⁵⁵ Magbaawai hi hak'aardam deeu hi gaai k'éraicheewai hag bärre p'iidlaadëjim hanaabá. Mag p'iidlaadeewai hirig t'achdam hau deemk'íir jaaujim haajem. ⁵⁶ Mag p'iidlaadëm hoobaawai chi dënnaan k'íir hëu hawia warre dauderraas náisijim hanám. Maimua hichdëu magwia haig narr k'állnag,

—Hís päächdëu mag hoobarm hoob chik'amnag jaaumiet hajim hanám.

Jesuu doce hich däi hogdla ba wénlla rraajerr k'álln pääitarr

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9 ¹Maimua Jesuu hich k'apeen doce hich däi hogdla ba wénlla rraajerr k'álln häbam haig t'árk'anaa hagdaujö juapá deemajim haajem, hich dënjo hoor mor heem meepen jalrk'állinaa mor masim k'állnjä monaa wénlla rraju hayaa hamk'íir. ² Mag pääyaagpamua hamag magjim hanám:

—Mua päär pääi chiräm, hörug “Héwandamta t'umaam k'álln Pörk'aímä sim” ha jaaumk'íir, maimua híchab hamag “Pääar peerdaju k'ai hirigtä hlädlraa pääach Pörk'apibat” ha jaau wénlla ramk'íir. Mag wénlla rraamua híchab k'amor machagjä t'um päärau monaa wénlla rajugui ha jaaujim haajem.

³ Maimua híchab hamag, “Pääach juu k'arr hérübaadët, bállrjä nem hinag harrba: bordón chuk'u, talegdijä chuk'u, ni t'ach ni p'atk'onjä hoob harrmiet; hich jäg hérübaadët hajim hanám, k'ajüa t'eg jüajujä chuk'u. ⁴ Maimua pääach wénlla rraampierr pääachig di jaaubarm degpai k'eeupaawai k'äibat hajim hanám, pääach maigmua wét nám hora. ⁵ Mamä p'óbör hee ni häbmuajä pääach hamach deg dubpiba ni pääach hiekjä hürba habaawai warre hamach dak'íirwe pääach bá gaaim jéb hllrp'ë hllrp'ënaa päächta hérübaadët hajim hanám. Päärau magmäa magbarmuapai hamag “Pääachdëu jäg Héwandam hiek hürba habarm gaaimus hich däita k'íir k'ap habat” hanámzugui hajim hanám.

⁶ Mag, chadcha Jesuu hamachig mag jaaubaawai hérübaadëwia p'óbördampierr jágä Héwandamau maach peerdlaajé ha jaau wénlla rraam däi híchab durripierr haaunaanpa monaa wénlla rajim haajem.

Herodeeu Jesús nem wau nərram hūrtarr
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Rey Herodes hanamua hürbaadéjim haajem nem t'um Jesuu wau nərram. Mag hichdëu hürbaadeewai k'ak'aisamjö haadéjim hanaabá, jürram k'łłnau "Juan chi hőor pör choomieta hiiu p'iidlwia nərraichém" ha jaauchéchék'am hūrwia.

8 Mag nəm däi hirua hūrwai hääur k'łłnau jürr, "Elías warrgar Hēwandam hi jaaujerrta höberchëwia jäg nərram haajem" ha jaau nəm däi hagiö bigaum k'łłnau jürr, "Elías k'abam k'ai jáan chadcha jöoingar Hēwandam hiek jaaujerrta deeu p'iidlwia jäg nərram" ha jaauché naajim hanam. 9 Mag bii wějöm hūrwia chi Herodeeu hich hödegpai, "Keen, magaag Juanan mua hö t'lappłipitarrau. Magan, ęk'ai hajuma hőrau mag bii t'łnplam?" haajeejim hanam. Mamł parhooba mag jaau t'łnplam gaaimua hichdëuchata hi däi hoom k'łochag szejim hanaabá.

Jesuu hőor cinco mil jähogtarr
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Mag doce hich Jesuucha pälitarr k'łłn wěnlərəl hawia bardłtk'acheeu hamachdëu nem wau wěnlərrarr t'um hirig hígk'achéjierram haajem. Magbaawai chi Jesuu chawag ham p'ë harrjim haajem, p'öbör Betsaida hanam higaau hőor chukag hee. 11 Mamł hőrau mag hi petam k'augpälitarr haawai hi hěudee pochag wětjim hanam. Mag wětwia hich haar bardłtk'abaimaawai Jesuu hamag, —Häu päär bęejimgui hawia, warag hamag, Hēwandamta t'umaam k'łłn Pörk'aímələ simgui hajim hanam. Päär peerdaju k'ai, hirigtä hädłraa pääch Pörk'apibat ha jaaumajim haajem.

Mag jaaumamua híchab mor masim k'łłnprä monaaupäimajim haajem. 12 Mag hőor monaaupärälik'am hee, warag hedau k'ëuju gar pabaadeewai chi doce hich däi hogdłba wěnlərrajerr k'łłnau hi haig bęewia hirig, —Mäig maach hőor chukag heeta nəpí, p'öbör hee wa di dak'a nəplidəm hee k'äijä hamag wětpi jaaubá hajierram hanam, magam haar t'achdam k'öwia k'äimk'lir.

13 Mamł magbaawai Jesuu jürr hamag, —Ham räiju k'äyau, päächdëuta hamag t'ach deebat hajim hanaabá.

Magbaawai jürr hamachdëu magjierram hanam hirig:
 —Maar k'öju chuk'u nəm hamag deeg; häba pandamta cinco wai nəm däi hāwarrdamta dau numpai wai nəm. ęJäga hőor póm mág t'łnplam marau jähogbarju? ęWa p'öbör heeta marau k'öju pér hawaan wětjuwa? hajierram hanam.

14 Mag hőor póm t'łnplam hee hemk'ooin happai cinco miljö naajim haajem. Magbaa Jesuu hamag, —Hōrag jaaubat hajim hanam, hābam haigpai poso de cincuenta en cincuenta k'ik'iratdö jupk'amamk'lir.

15 Mag chadcha hi hipieraa hōrag jaaubaawai t'um hich mag poso p'łlr hohood hap'öbaadéjim haajem. 16 Magbaawai hich Jesuu mag pan cinco narr chi hāwarrdam numpai narr däi häba p'ë hauwia, hāgt'aag heerpanaa, Hēwandamag häu hajim hanaa, t'orreuwia, hich k'apeenag hłapäimajim haajem,

jūrr hōrag jigmamk'īir. ¹⁷Mag jigmamua t'umaam k'lln biwaauwia himie p'öbaadeewai chi pan hāwarr dāi sobtarrau t'lbat doce hipiirk'a haujim haajem.

**Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe hich Hēwandamau pāiju haajerrau
ha jaautarr**
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸K'āai hāb Jesús hich dāi doce hogdāba wēnłrraajerr k'lln dāi hōor chukag hee mawia Hēwandamag jēeu sīejim haajem. Mag jēeu dichwia hamag, —Hōrau mā higwia hiyāl nām hūurwai, ḥam hiek mā k'ai haajē? —Pārau hūrba haajē? ha jēeuim hanām.

¹⁹Magbaawai hamachdēu magjierram haajem:

—Ham hiek pā Juan chi hōor pōr choomie haajem; deeum k'llnau jaauwai, pālta Elías haajem, warrgar Hēwandam hi jaaujerr; maagwai pogk'a jaauwai pā sīi warrgar hagjō Hēwandam hi jaaumie harrta deeu hiiu p'iidāwia nārraichēmjā ha jaaujem ham dēn hajierram haajem jūrr hirig.

²⁰Hichig magbaawai, jūrr hamachigcha, —Ma pāachdēujāma, pārau k'īrjuawai mā k'ai hagá? ha jēeuim hanām.

Magbaa Pedroou hirig, —Pālta Cristoou, har warrgarwe hich Hēwandamaucha hōor peerdā haumk'īir pāiju jaaujerr hajim hanām hirig.

²¹Pedroou hichig magbaawai, —Chadcha pua hag heyaa jaaubapłimkē hajim hanām, mama mā hoob bālrgā chik'amnag jaaum hajim hanām.

Warm k'llnagjā jaaupibajim haajem. ²²Maimua magjim hanām:

—Māch chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha dau hap'll haju haai chirām. Mā dau hāauk'a hisegwia Jerusalenpie jōoin chi t'et'em k'llnau p'adnaan chi pōrk'a nām k'llnaupta Moisés hiek jawaag chi machnaan dāimua mā t'ōomk'īir pārdeeju. Mama mā mag hamau mā t'ōowiajā k'āai t'ārjupam hee p'iidāwia deeu mā hiiu chirsijugui hajim hanām.

²³Maimua t'umaam k'llnag heirpa heirpanaa, —Chadcha pārau mā hiek pāach t'āraucha hāk'a nām k'ai, magan mua nem waipi jaau chirām happaita waubat hajim hanām, “Māchdēuta k'ap chirām māchdēu nem wauju” ha hiek'aba. Mā gaaimua chik'amnau pāach dau hap'll t'ōoju k'īrjuvia k'āijā magām higba, waragta hāk'anataat. ²⁴Har chi māg jēb gaai mā gaaimua bālrgā p'it'urg haumap'a wēnłrrām k'lln chan meem hedjā hāgt'ar hōbērbamgui hajim hanām. Magarrau har chi mua nem jaau chirām waum k'ōchhgauta hamach nemjā k'īrjuba sīi warag mā gaaimuata dau hap'll hanām k'llnan chadau hāgt'archa hōbērjugui hajim hanām. ²⁵Pārau hoowai, ḫ'ān hajaug sī hajim hanām, woun hābmua māg durr t'um hichdēupai jāa wai sīsim, mama mā mag sim meebaradee k'īmie durr petam; hirua hich durr t'um hich dāi harrju haai sī? Pōd harrbamgui hajim hanām. ²⁶Hāb k'āijā mā gaaimua wa mā hiek jaaujū k'āijā hōor dak'īir chigaa hamān, mag māch chi Hemk'ooi Hiewaajā t'umaam k'lln Pōrk'anāa māch Haai dāi hāgt'ar hi chognaan t'ānām k'ānprā māg durr chachaan bēem hedjā muajā hīchab hich k'īrcha heirpanaa chigaa warag, “Mua, bālrgā pā k'augba chitām”

hajugui hajim ²⁷Cha mλ hiek'a chirλam hiek'au hāaur k'λλn cha mλ hiek hūr nλm k'λλn chan mλchta t'umaam k'λλn Pörk'a bēeju hedamjō haadēm hoobam haigjā meeabajugui hajim haajem Jesuu hich k'apeenag.

Jesús sii bλλmjö haaderr

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸Mag hich k'apeen hāaur k'λλnag hamach daúa hich hoopiju jaautarr k'ur seman hābjö nλm hee, durrsī gaai Hēwandamag jēwaan mamua hich dāi p'ë harrjim haajem Pedro, Santiago maimua Juan. ²⁹Mag mam wētwi hich Hayag jēeu simta, dēgolp sii bλλmjö haadējim hanaabá, hich mor gaai k'ajūa jūa sierrpa. Maagwai chi k'ajūa chará sii p'uumjö haadējim hanλm, hich bāpgau. ³⁰Hi magbaadēm hee wounaan numí hi bigaau dλnλlutm'achēwia hi dāi hiyāl naajim haajem. Mag hi dāi hiyāl narr k'λλn, jōoingar Moisés k'ararr hajim haajem Hēwandam hi jaaumie Elías k'ararr dāi. ³¹Mag ham hiyāl dλnλplidə haichēm dāi hīchab pagt'λm daujö p'lr jēer hat'amua mag hāsdaau narrta sii warag harar ham wλl wai sīsijim hanaabá. Ham hiyāl narran, hich Hēwandamaucha warrgarwe hich hi jaaumienag jaautarrjö, Jerusalén p'öbör hee hōrau hi t'ōojuuta hig hiyāl naajim haajem. ³²Mamλ maagwai Pedro hich k'apeen numí hamach hāba wēnλrrarr k'λλn dāi sii dap'ökgau pōd dau hēebajujö t'λnλmuata hoo naajim hanaabá, mag Jesús Moisés dāi Eliapa hiyāl dλnλplidə nλm. Maagwai hich Jesuun hagt'a sii bλλmjö t'λnλm dāi hi k'ajūa chará p'uumjöta t'λnaajim hanλm, hich bāpgau. ³³Mag hāba dλnλplidə naawia chi warm k'λλn hi haigmua wētaag hēk'a nλm hee, Pedroou hirig, —Maestro, hāu chi hagamjō nem hajaug maar mλig nλm, ejāgwia maadēu rāichdi t'ärjup hēu haubá? hajim hanλm, hāb pa hat'ee, hāb Moisés hat'ee maimua hāb Elías hat'ee.

Mamλ mag sim chan Pedroou hich hiek'a simjā k'augba simta mag hiek'a dλnaajim hanλm. ³⁴Mamλ mag hi hiek'a dλnλm hee, jālnt'umie baug bēewia ham jöodə hat'aicheewai jāp'ierr p'öbaadējim hanaabá, hag hee hierr paauk'abaadēm hoowia. ³⁵Mag jālnt'umie hee ham hierr paauk'abaadeewai hag heemua woun hiekjö, “Chamλlta mλ Hiewaa, mλchdēu jāsehne wai chitλmλu, hōor peerdə haumk'ir mλchdēu jār hautarr. Hirua jaau simta hipierra habat” ha hiek'abarm hūrjierram hanλm.

³⁶Maimua chi woun hiekjö sīerr k'üubaadēm dāi hīchab chi jālnt'umiejā chukk'u haadēm hee hoowai Jesús hich happai hoo dλnaajim hanλm. Mamλ hamachdēu mag hootarrjā hag hed gaai chan bλλrjā deeum k'λλnag jaauba, sii k'īuu nλsijierram hanaabá, nem dau chig hooba harrjö.

Jesuu chaai mor heem mepeer jēuplöitarr

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷Hag noram hāspaau mam durrsī gaai naawi deeu hich k'apeen dāi jér paauk'abaadēm hee, ham k'irp'ee hōor pōoma wēdurajim haajem. ³⁸Mag k'apan pos wēdurum heemua woun hāb hi haig bēewia hirig magchējim hanλm:

—Maestro, mΛ chaaidam t'ōt'ōrrsö k'itΛm pΛ haig haibēejim. ¿Pua mΛ dau haug k'augwia hi monaaupäibaju k'ai? MΛ chan tag chaaijā chuk'u hāba mΛgdam happaita wai chirΛmgui hajim hanΛm. ³⁹MΛg k'érΛm hich bēnēu barbaadeewain nem t'eegta baarjem. Di bābjā k'abaadēmu hähäik'am dāi sii hisap'unjā bau haadeejem. Mag di bābjäk'am pλamjā higba t'ΛnplΛ hawia bar dichdimaawain gaai machgau siiita k'a haupihba haadeejemgui hajim hanΛm. ⁴⁰Chi mepeer höbeerpräimk'iir pΛ dāi hogdΛba wēnΛrraajem k'ΛΛnag mua jaautarrjā hamau pödbajierramgui haichējim hanaabá.

⁴¹Magbaawai Jesuu t'umaam k'ΛΛnag heerpanaa, —Pāran chadcha pāach t'āar k'aibag gaaimuata pārau chan jāg chaai Hēwandamau monaaupäijūja k'īirjuba nΛmgui hajim hanΛm. ⁴²Pārau jāg Hēwandam juu t'eeeg simjā k'augbamjö nΛm sii hich jāgta mua hāwat chitaju haai chirā pārau hoowai? ⁴³K'an hatchata pārau mΛ pāach dāi chitapim hig nΛma hajim hanΛm, hajapcha hāk'aag? Magnaa jūrr chi hayagta, MΛ haig pλch chaai haipidú hajim hanΛm.

⁴²Mag chadcha chi hayau haidurum hee, chi chaai hich bēnēu t'eeega barbaadēmu warre jēk'at barwerbpäijim hanΛm. Magbaawai Jesuu chi mepeer mag chi chaai mor hee simag meeurraunaa höbeerpi jaubaawai warre höberbaadējim hanaabá. Mag chaai monaaupäiwia chi hayag,

—Har k'érΛm pΛ chaai hajim hanΛm.

⁴³Mag Jesuu chaai monaaubarm hoowia t'um haig narr k'ΛΛn dauderraau nΛisiwia Hēwandamagta, “Hēwandam, pλchta chadcha meepen k'āyaujā chi juu t'ierriu. Mepeenau chan pöd pΛ dāi barbam” hajierram haajem.

Pλaba Jesuu chik'amnau hich t'ōoju jaautarr

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Tagam k'ΛΛn mag dauderraau t'ΛnplΛ hee, Jesuu hich k'apeenag magjim haajem:

⁴⁴—Hajap'a mΛ hiek'aagpam hūrwia k'īir heyaa wai nΛisit. MΛigmua pömcha k'aba nΛm hee, mΛg mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa mΛg chirΛmΛn chi t'ierrnaanag pΛr deejugui hajim hanΛm.

⁴⁵MamΛ chi k'apeenau Jesuu hamachig mag hiek'abarmjā warre k'ap'Λ haju nem k'aba harr haawai pöd k'augbajierram hanaabá. Mag hamachdēu pöd k'augba habaawai hirig jēeujöjöo naawi warag hinagau jēeuba, hich magpai nΛisiijim haajem.

Chijāata hālΛlcha haju haai sī ha jaautarr

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶Maimua wētwia hamach happai hap'öbaadeewai, “Keena, magan mΛg nΛm haig, ¿chijāata hālΛlcha sim k'ai?” ha hiyüll hap'öbaadējim haajem.

⁴⁷MamΛ Jesuu ham k'īirjug k'ap'Λnaa ham t'āarjā k'ap'Λ sīerr haawai, mag hiyüll nΛm hūrbaa chaaidam jiir hauwia hich bigaau dΛnplΛlpiri k'ērnanā hamag magjim haajem:

(Lc 9.37-43)

48—Mag chaai hagt'a hich juau paba haawai serbiiba k'itlmjö hōor t'nlam tum mua k'osi chitlm. Pārau mā dēnjö mag k'it'ēem hāb k'aijā jāsenk'awia pāach di haig haumlm, magan pārau māchchata mag k'iir jāsenk'abarmjö habarmgui hajim hanlm. Mag pārau hldlraa pāach haig mā baarpī nlm haiguin magan pārau mā Haajā k'osi nlm hanlm, hichdēuta mā rāitarr haawai. Mua pārag jaauk'limgui hajim hanlm: Har hamachdēupai k'iirjuawai t'umaam k'lln k'āyaujā chaai bārlamdanjö serbiiba nlm ha k'iirju nlm k'llanta warm k'lln k'āyaujā hārlalcha nlmgui hajim hanlm chadcha, Hēwandam dau na.

Maach hichaaur k'aba simnl maach higar siewaiu ha jaautarr
(Mr. 9:38-40)

49 Magbaawai Juanau Jesuug, —Maestro, marau woun hāb hoojimgui hajim hanlm. Mag wounau hiek'amamua pā t'lr t'lrnaa hōor mor heem meperag höbeerpi jaaubaawai chadcha höbeerpräi maajeejim. Mamaa maarjö pā dāi nllraba haajemuata mag siewai marau hirig tag hōor mor heem mepeen jark'lliprība jaaujimgui hajim hanlm.

50 Magbaa Jesuu magjim hanlm hirig:
—¿K'ant'ee pārau hidēu hōor jua parpiba hirig magjierrá? Maadēu nem wau nlm hoowia maach hichaaur haba warag maach juapierr hoo sim k'ai, magan maan dāi maach higar siewaiugui hajim hanlm.

Jesuu hich k'apeen numiim k'llnag meeurrau sīutarr

⁵¹ Ya Jesús deeu hāgt'ar hich Haai haar maímlla haadeewai warag t'āar p'iuiwia högk'aba Jerusalenag petajim haajem. ⁵² Mamla hich na di jārwia nem k'tir k'augamk'iir, hich k'apeen heem hōor jār hauwia rājjim haajem. Magbaa mak'lłanau hēréuwia Samaria durr p'öbördam pōm k'aba k'itłm hee hi na di jārimajierram haajem. ⁵³ Mamla chi Samariapienau Jesús sii Jerusalenagta mam ha hūrbaawai hi hat'ee chan di chuk'um hajierram hanaabá. ⁵⁴ Magbaawai deeu bēewia mag hirig deebaju habarm jauchéjierram haajem. Mag hūrbaawaita jūrr Santiagoo Juan dāimua, —Señor, ḷpuu hoowai mag pārag di deebam hanłm jūrr marau Hēwandamag jēeuju haai nā hajim hanłm, Elías k'ararau jēubaawai hatarrjō ham p'öbör pábaadémua huurdə k'ēchpäimk'iir? Marag jaaubá hajim hanłm Jesuug.

⁵⁵ Magbaawai Jesuu hamag p'łłrba hoonaa magjim hanłm:
—c'K'aíu pārag jaauwai magta haju haai nām hajī, hōrau dich k'a hisée haawai?
[Chi mag hiek'aajem k'łłnan błłrjā Hēwandam hiek hūrba haajem k'łłnta mag hiek'aajemgui hajim hanłm. ⁵⁶ Małch chi Hemk'ooi Hiewaan māg jēb gaai hōor peerdə hawaanta bēejim. Mał mag małch garmua warag hōor hamach pekau hee durrum peerdə haubanaa sii höpüyaanjā bēebajimgui hajim hanłm.]

Mag warre ham kach dāl hiek'apäiwia deeum p'öbördamag hēréubaadęjim haajem.

Jesús dāi wēnlrram hig narr k'łłn (Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Mag hēréubaadęwia hagt'a barba wēnlrram hee, hābmua Jesuug, —Señor, małn pā mampierr pā dāi hich jäg chitajugui hajim hanłm.

⁵⁸ Magbaawai jūrr hich Jesuu hirig, —Pałchdēu mag mał dāi chitam k'ōsi chirłm k'ai, marrau magan hajim hanłm. Mamla pārąg jaauk'imgui hajim hanłm: mał k'āyau pabă heem nemchaain hamach k'āaijem jēbdi paraam; nem hichpanjā k'eeupaawai hamach k'āaijem k'āidu wai sīsidłm. Mamla małch chi Hemk'ooi Hiewaa chan māg chitłm haig k'ēubaadeewai k'āyaag hajap'a werba chiraju didamjā chuk'u chitłmgui hajim hanłm. Pałjā małjō magta chitam k'ōsi chirłm k'ai, marrau magan hajim hanłm.

⁵⁹ Maimua hābak'aíg jūrr hich garmuata —Marrau mał dāi habaawai, jūrr magua, —Señor, magan hidēu nacha mał małch haai haar mawia hi dāi chirłł hapibá. Mał hatag małch juadamaucha jōoi hauk'ér pālabajeen chadau mua pā hogdła ba chitajugui hajim hanłm.

⁶⁰ Magbaawai Jesuu hirig, —Magju k'āai warre mał dāita marrau hajim hanłm. Hidēu har hamach Hēwandam hiek hāk'amaaagau chi t'ōmjö nām k'łłnag hamach binaan bēppibá. Mamla pā mag k'āyau warag hōrag jaaubamí hajim hanłm: “Ya Hēwandam t'umaam k'łłn Pörk'acheeg bēeimlla sim. Pār peerdłm k'ōsi nām k'ai, hichta hādlraa pāach Pörk'apibat” ha jaaupet hajim hanłm.

61 Magbaawai deeum haig sīerrau hīchab hirig magjim hanlām:

—Señor, mājā pā dāi hogdāba chitaju hīchab. Mama hidēu nacha māch di haar mapibā hajim hanlām, māch di haig durrum k'llānag “hayoo keena” haplāyaan.

62 Magbaa Jesuu magjim hanlām:

—Chi mā dāi nārrām woun chan hag na hichdēu parhooba nem waaujerrjā hagt'a k'īrju nārrāju haai k'aba sim. Hirua magju k'īrju chirām chan, pōd Hēwandam hat'ee nem hajap'a waubamgui hajim hanlām.

Jesuu hemk'ooin setenta jār hauwia nunumdö pāitarr

10 1 Mag jūrram k'llānau Jesús dāi hogdāba wēnārrāju ha t'ānarr k'ur maach Pōr Jesuu hichdēucha hōor setenta jār hauwia k'īr sīsied nunumdö pāyaagpajim haajem, hich na hich nārrājupierr. 2 Mag ham pāyaagpamua magjim hanlām:

—Chadcha Hēwandam hi jaau nāmlān arrozdö pōm p'ur wējōmjōta p'īdag pōoma sim; mag simta chi jaau wēnārrāju k'llān chan k'apan k'aba durrumgui hajim hanlām. Magua mua pāragan, Hēwandamag jēeubat ha chirāmgui hajim hanlām, warag hich hi jaauju k'llān k'apan jōp'ēecha hich hi jawaan pāimk'īir.

3 Maimua magjim hanlām hamag:

—Hērēubaadēt. Mama pāadē hūrbat: Mua māg pāar pāi chirāmān, hōor k'aibagk'am heeta wēnārrāju haawai pāran oveja chaaindam k'um nem t'ānām hee plak'llāibap'āimjōta habarmgui hajim hanlām. 4 Pāach juu k'arr hērēubaadēt: p'atk'on chuk'u, putdijā chuk'u, maimua zapatdamjā pāach bā gayam happai hat'aadēt. K'ādau hee hōor hoowaijā hiyālā dānplālida nālā haba dichpetat hajim hanlām. 5 Parhooba pāach wētumpierr hōor deg duubwai saludaawia, “Maran maach peerdlajem hiek jawaanta bēejim; pāach māg di hābam degam k'llānau t'umaa hāk'ak'iin hāu hak'am” habat hajim hanlām. 6 Pārau mag jaau wēnārrām hābmua k'ājjā hāk'am k'ōsi hāk'amān, hāu peerdlāwia Hēwandamau hi hauju. Mama hirua magbamān, magan Hēwandamau mag woun heeg hooba, hi dāi hāu haju hatarr warag pāach dāipaita hāu haju. 7 Mag pāach hāu jēerpibarm degpai t'achjā k'ōbat, dipierr t'ach k'ō wēnārrāba. Mua pārag mag chirāmān, mag pāach p'īdk'a wēnārrām gaaimua hōrau sīi pāar jāhogju haawaita mag chirāmgui hajim hanlām. 8 P'ōbōr hee pāach dub wēnārrāmpierr pāach jēer nām haiguim k'llānau nem deewai maglamjā haba k'ōbat. 9 Maimua hīchab maglam p'ōbōrprierr pāachdēu haaunaan hoomam monaaupetat. Mag monaaupāiwia hamag, “Pārau hīs māg hoobarmān Hēwandamauta pārag hich juu t'eeg hoop sim” ha jaaubat hajim hanlām hīchab. 10 Mama p'ōbōrprierr pāachdēu jaau wēnārrām hūrmap'a ni hamach degjā pāach hōbērpiba habaawai, kaajā hee hōbērnan, pāach bā gayam jēb hllārp'ē hllārp'ēnaa, hamach k'īrcha magbat: 11 “Pārau Hēwandam hiek hiseg nām k'ai, ni pāar p'ōbōr heem jēbdampajā marau maach bā gaai harrbam. Mama ya pārau k'ap'ā nāsim, Hēwandamau pāach heejā hich juu t'eeg hoopiju hatarr hoopiba habarm, pāachdēu hi hiseg nām gaaimua.” Magwia hērēubaadēt hajim hanlām. 12 Mama mua pārag mag

chirlm: Mag pāachhdēu jaau wēnllrram gaaimua pāar hisegbarm p'öbör heem k'llnan, Hēwandamau mlg durr hi hagk'am hed gaai Sodomapien k'äyaujā hālrlcha Hēwandam jua machag hāwatjugu hajim hanlm, hich Jesuupai.

Jesuu hich nllrraajerr p'öbör higwia hiek'atarr
(Mt. 11:20-24)

¹³ Mag hich hiek hiseg nlm k'lln higwia, 'iHēh, hapdurr Corazinpien! hajim hanlm. iHēh, hapdurr Betsaidapienjā hagjō, Hēwandamau ham hi hagk'am hed! Ham hee nem hooba haajem nem wau nlmua Hēwandamau hich juapā hoopitarr Tiro p'öbör heeta wa Sidón p'öbör hee k'äijā wautarr hamuan, nawe hamau hamach k'iirjug k'aibgam hisegwia sark'ak'am. Magtarr hamuan, hamau t'eerju t'eerwia hār jupnaa, putiu pör börrnaa, k'oopaa nlm k'lln sark'aajemjō sark'ak'am. Magnaa hamau hamach mor hewag hāsie k'iirjuwia Hēwandamag jēeuk'amgui hajim hanlm, hamach k'aibbag chugpaamk'fir.

¹⁴ Magua Hēwandamau mlg durr hi hagk'am hed Corazinpienta Betsaidapien dāi hirua masiicha waupläijugu hajim hanlm ham gaai, Tiropien dāi Sidonpien k'äyaujā, hamachdēu hūrtarrta hāk'aba harr gaaimua.

¹⁵ Maagwai Capernaumpien higwiajā, 'K'an habarju? hajim hanlm. iHēh! Hamaun hamach t'ö nlm, hamachta chi wājāaun hawia. Hamaun hāgt'ar paauk'abaimaawaijā hamachta chi pörnaan k'aimajupii nlm. Mamā jāk'lln chan Hēwandamau hich haar höbeerpi, warag k'īmie durrta bark'llripläijugu hajim hanlm.

¹⁶ Maimua mag hichdēu räiju k'llnag magjim hanlm: 'Pāar hiek hūrm k'ōsi hūr nlm k'llnau magan mā hiekta hūr nlm hīchab. Maagwai har pāar hisegbarm k'llnau magan māpata hiseg nlm. Mag hamau mā hiseg nlm k'ai, magan hamau mā Haajā hīchab dāi hiseg nlm, hichdēuta mā rāitarr haawai.

Mag ham wawik'a wai siewian chadau k'iir sīsied nunumđö wētpi jaaubaa hērēubaadējim haajem.

Jesuu setenta pāitarr k'lln deeu bardatk'achētarr

¹⁷ Mag hērēuwia, wēnllrra hat'urwia, deeu bardatk'acheeu honee magchējierram maach Pör Jesuug:

—Señor, chadcha marau mā higwia puata maar rāijim hanaa mepeenagjā höbeerpi jaauwain sīita magamjā haba, mepeenan höbermaajeejimgui hajim hanlm.

¹⁸ Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Pārau mag höbeerpi jaauwai dösāt juu t'eeg chuk'u sīi jēk'at p'ap'arg petap'lm mua k'ap'la chirajim. Jāguata hirua mā hōk'ō sīerramgui hajim hanlm, hichdēu mā juu jaambaju k'ap. ¹⁹ Mua pāar juu t'eeg hapijim, pāach garmuata mepeen dajēk hamk'iir. Maagwai māchdēu pārag nem waipi jaau chirlm wau wēnllrralma dösātau pāar nemk'ōrig hāmnaa dōjūrigjā hāmwiajā pāar bālrljā chig habaju, mā juu t'eegta pāar gaai siewai. ²⁰ Mamā mag mepeenjā pāach

garmuata jampiba nám hawiapai chan hoob honee hamiet. Magarrau pāach t'ärta ya hägt'arm hēsap gaai p'ä sísim gaaimuan chadau pääar honee haju haai námgui hajim hanám, ya pääch Hēwandum haarcha höberju haawai.

Jesús honee hatarr
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Mag hich Jesuu pääitarr k'álln deeu bëewia hichig honee nem hígk'abaichém hürbaawai hichab hich Jesujá Hēwandum Hak'arau honee hapijim haajem. Mag hich honee haadeewai Hēwandumag jéeumamua magjim hanám:

—Tata, mua ralag häu hajim ha chirám, rächta chadcha hägt'arm magwe nem t'um mág wéjom Pör haawai. Mä honee chirámgui hajim hanám, hoor hamach k'iirjug k'aug t'öwia nem t'um k'ap'ám k'ap'ám haajem k'állnaujá hamach peerdaju hiek k'augba harpta jürr pua k'iirjugdam meraa chaainjö k'it'ëem k'állnagta häu k'augpibaawai. Chadcha puata nem hajap'a waaujem Tata hajim hanám, rächdëu juau ham däi magju hatarr haawai.

22 Maimua jürr chi haig narr k'állnagta magjim hanám: 'Nem t'um mág t'állnám mä Hayau märlagta deejim. Mamä häbmuajá k'augba sim, k'ai hagá mag Hēwandum Hiewaa. Häba hich mä Hayau paita k'ap'á simgui hajim hanám, chadcha mä hi chaairau. Mág nám haig häbmuajá k'augba sim, k'ai hagá mä Haai. Häba mäch chi Chaairaupaita mäch Haai k'ap'á chitám. Bigaum k'állnau k'ap'á haju hawiajá mächdëu jaaubarm k'állnau paita hichab hi k'ap'á haju haai námgui hajim hanám.

23 Maimua hamach hap pawia hich k'apeenag heerpa heerpanaa hamag, 'Honee habat hajim hanám, pääch jäglucha mä hiek hür nám k'álln. 24 Cha mua nem wau chitám päärau pääch daujääu hoo námjö, warrgarwe Hēwandum hi jaaumienau reinaan däimua hamach daúacha hoom hiigjeejim, mamä pöd hoobajierram. Hamach jäglucha päärau hür námjö hürm hiigjeejim, mamä pöd hürbajierram. Mamä päärau magba pääch daúacha hoonaa pääch kachiucha hür nám. Magua mua päärag "Honee habat" ha chirámgui hajim hanám.

Samariapierrdam nem hígk'aa

25 Maimua biek häb Jesuu hoor k'apan t'állnám jaau sim haig, chi Moiseeu p'ä räatarr hiek jawaag hat'ee chi machnaan heem häb p'iidäbaadéwia sii hi himeraa räch hawaagpai hirig magchëjim hanám:

—Maestro, märlag jaaubá hajim hanám. ¿Mua jägata haju haai chirá hägt'archa höberaag?

26 Magbaawai jürr Jesuu hirig, —¿K'an ha p'ä sii Hēwandumau hich hiek jöoingarwe Moiseeg p'äpitarr gaai? ¿Pua hag gaai t'ärba haajé? hajim hanám.

27 Magbaawai mag chi charrk'a chirámua magjim hanám:

—Moiseeu Hēwandum hiek p'ätarr gaai, "Maach Pör Hēwandum sii par hiiupai k'aba, räch t'ärauchata k'ösi habá" ha sim; maimua hichab, "Pach k'apeenjá hagjö hagdaujöö k'a k'ösinaa daupii habá, rächjö wir haig" ha p'ä simgui hajim hanám.

²⁸ Magbaa Jesuu hirig, —Hëera, chadcha pua hich hag heyaa jaaubapläimkë hajim hanäm. Cha þachdëu k'ap'la jaau chirämjö habamí þach k'apeen däijä. Pua chadcha t'umaam k'länn däi magmän, þa hängt'ar höbérjugui hajim hanäm hirig.

²⁹ Magbaawai chi charrk'a chirämua sëuk'a hichdëu k'augba chiräm hawia deeu, —Chijä k'länn hágáma hajim hanäm mla k'apeen mag mua daupii haju k'länn?

³⁰ Magbaawai Jesuu hirig, —Mla hiek hürbá, mua þrlag jaauk'imgui hajim hanäm: Woun häb Jerusalenmua Jericoog k'ädau ma sim hee maa hajim haajem. Mag hi ma k'itämta nem jigmien k'apan höbördatk'achëwia, hi nemdam t'um k'echt'agnaa, hi mor gayam k'ajüadampa hëer hauwia, warag p'är wai nämua chi meemjö haadeewai sii barplajierram haajem. ³¹ Mag chi meemjö jéer k'ërlam hee, hich hag k'ädau heepai p'ad maa hajim haajem. Mamla hichdëu mag hoo hat'aimaawai sii warag hagag hoobamjö dichjim haajem. ³² Maimua hag k'ur nälprai hawia, deeu hich hag k'ad heepai majim haajem, Levinaan ha t'äljrem k'länn heem häb p'adnaan däi p'ldk'a nämua ham juag hoojem. Mamla maguajä hi dak'a bëenaa, sii heerpapet hawia, warag hoobamjö hich mag petajim haajem. ³³⁻³⁴ Maimua mag warm k'länn hëréu dichtarr hëudee hagjö maa hajim haajem Samariapierrdam, hich hag k'ad heepai. (Samariapien judionaan däin hagdaujö jürr chik'am k'a k'öchk'aba haajeejim. Mamla maagjerrta magämjä higba,) maguan chadau hichdëu mag hoobaimaawai, "Hëh, çjääan chijäg woundamta jäg dau hap'la jéer k'ërlam?" hawia, warag haar mawia, hich hat'ee nemk'au pabä olivo hanäm dën vinodampa wai narrarau bënhëk'a hi mor mag pepet'or sisiäm hee p'uuk'anaa, put hee þréunaa, hich cabaai gaai hat'aadëjim hanäm, hich däi häba. Mag harrwia, hoor jéerjem deg hag däi sëimajim haajem. ³⁵ Maimua hag noram häspaa ya hich ma nälramua denariodam numí chi dik'läng werplawia magjim hanäm: "Mag woundam hajap'a hoo wai chirsí. Pua hi monaau haum k'öchgau cha murua p'atk'on werplabajëm hñr k'äijä werbamän, hoob k'iirjum" hajim hanäm. "Mach bëewai, chi waaurbarm t'um mua deeu þrlag plagchëjugu" hajim hanäm. Mag jaau þlawia petajim haajem.

³⁶ Mag higk'a haaipawia, hich Jesuupai mag Hëwandam hi jawaag chi charrk'a chirämag jéeujim haajem:

—Pua k'iirjuawai çchijäata mag woundam hich happai ma k'itäm hee k'apanaam k'lännau þrlnaa mas deetarr hag k'apeer haju hayaa sii: chi p'ad, chi Levinaan heem, wa chi Samariapierrdam?

³⁷ Magbaawai hichdëu, —Chi mag jéer k'ërlam hoobaimaawai hi dau haug k'augtarrma hajim hanäm.

Magbaawai Jesuu hirig, —Magan mawia hi dënjo þach hoomap'am k'länn hawia k'äijä daupii habá hajim hanaabá.

Jesuu Marta María däi hoon matarr

³⁸ Maigmua higbaadeeu hich k'apeen däi häba mamua deeum p'öbördam pöm k'aba k'itäm hee barwia hñli häb Marta hanäm di haig jéerimajim haajem. ³⁹ Mag Marta hanäm heeum María ha t'är sim sëejim haajem, hi

däi k'od hābam. Mag Maríá bëewi sii Jesúś dak'a hi hiek'a simpai hūr hoo sīsijim hanaabá. ⁴⁰ Magləmich Marta k'rr higaau jua därrjä k'aba t'lnaajim hanlm, hōor t'um jāhogaag hich happaimua p'iejbā waauwai. Mag hich jua därr k'aba haawai Jesúś haig bëewia magchējim hanlm:

—Señor, ¿pua hoowai hāu sī, mla jua därr k'aba t'lnaajim hee sii Mariaau jāg pā hiek'a simpai hūr hoo sīeju? Jāg pua hirig jaaubá hajim hanlm, mla juag hoon mamk'īir.

⁴¹ Magbaawai Jesuu hirig, —Marta, chadcha pā jua därr k'aba t'lnaajim mua k'ap'l chiramgui hajim hanlm. Hajap'a hōor jāhog haum k'ochgau pā k'īirjungan nem t'umaa wauju happaita k'īirju buburk'am. ⁴² Maml sii dich bi hat'eepeai nem t'um wauju k'īirjuba hawiajā hāu sim. Mariaau pā k'āyau hajapcha habarm. Jāg sim haig hirua Hēwandam hiek hūrm k'ochgauta pā juagjā hooba habarm. Maagwai mua pōd hirig hūrpiba jaauju haai k'aba chiramgui hajim hanlm.

Jesuu jāgata maadēu Hēwandamag jēeuju haai nā ha jaautarr
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

11 ¹ Biek hāb Jesúś hich Hayag jēeu sīejim haajem. Mag jēeu haaipabaadeewai hich k'apeen heem hābmua hirig, —Señor, jāg Juanau hich däi wēnlərram k'llnag Hēwandamag jēeu nām jaautarrjō, magan maragjā hagjō jaaubá hajim hanlm, maraujā hīchab hirig jēeu k'ap'l haag.

² Magbaawai hichdēu hamag magjim haajem:

—Pāach Hēwandamag jēeuwai magbat:

“Hēwandam, rllta maar Haai hāgt'ar chiraajemli.

Pāch happaita chadcha pekau chuk'u chitlm.

Prlgtā marau maach däi pāchdēu hampierr hapinaa pāchta t'umaam k'lln Pörk'apim k'ōsi nām.

[Hāgt'arjā jāg pāchdēu nem waipi jaau nām happai waaujemjō, mla jēb gaajjā t'um pāchdēu jaau simjöta hapim k'ōsi nām.]

³ Hed hēepierr pua marag k'ōjudam deebarju.

Hēwandam, maar pekau t'um chugpaabapäi,

⁴ maimua har marau maach däi k'aigba habarm k'lln däi tag magləm hiek hīcba hich mag k'īir hok'oopäaijemjō maar dēnjā k'īir hok'oobapäi.

Hoob pua hādlraa chan maar pekau hee burrpi chiram.

[Mag k'āyau warag maar t'la wai chirsí, p'it'urg chuk'u dösātau maar hichig paa haum hugua]” ha jēeubat ha jaaujim hanlm hamag.

⁵ Mag jaau dichwia jāga Hēwandamag jēeuju haai nām ha k'ap hamk'īir hīchab hamag magjim hanlm: “K'aním nemjō pā pāch k'apk'lln hajap'am wai chiram. Maimua ya hedacha pam hee hi haar mawia pua hirig, ⁶ “Kakē, mla haig mla k'apk'llndam barbaichēmāg nemdam deejujā chuk'u chiraawai pā haig t'achdam jēeu hawaan bēejim” haimaawai, ⁷ hirua hierrmuia jūrr prlgtā,

“Hidēu mλ k'ajap'a k'āaipibá. Ya mλ put hee chirλm; mλ chaainjā ya k'āidatk'a t'λnaawai pöd mλ pλ haar puertdi wewaanjā mabam; pλ nem hig sim pöd mua deeprībam” hak'iin, c̄jāgaju k'ai? ⁸Mua hoowai chan warmua mag hiek'awiajā chadcha hirua hichdēu nem jēeu sim hig sim k'ai, hichiita hirua warag pλava jēeu haju. Mag jēeuk'am, c̄jāga mag p'iidλwia hirua hau deeba habarju? Hichiita hi p'iidλjugui hajim hanλm. Mamλ mag hich k'apk'λλnau nem hig sim hawia k'abam. Hi p'iidλjuun, sii hidēu hich k'āaipiba haawaita hirua nem hig sim hau deen p'iidλju. ⁹Hich jāgta haajemgui hajim hanλm hagjō Hēwandamag jēeuwajā. Magua mua pāragjā pλava jēeubat ha chirλm. Magta pλava jēeu nλmλ, pāachdēu nem higbarm hirua deeju. Pārau hi jaṛmλn, hi baauju. Hi sim haar dubaag pāach weeu haipi jēeumλ, hirua pāar weeu hauju. ¹⁰Pārau k'ap'l nλmgui hajim hanλm, har hōor nem jēeu paraam k'λλnagan nem deeb k'aba deejem. Har hamachdēu nem hinag hig nλm pλava jar nλm k'λλnau baaujem. Maagwai hīchab chi puertdi sirbaichēm k'λjā weeu hauwia dubpiejem.

¹¹ ¿K'laúta mλg sim haig hich chaairau t'ach jēeubaan mokdauta p'ēdeeju k'ai? ¿Wa hāwarr k'āijā chaairau jēeubaawai hāwarr deeju k'āyau nemk'ōrta t'ōo deeju k'ai? ¹²Wa magba, c̄nemhāudam k'āijā jēeubaawai nemhāu hawia dōjūrta hau deeju k'ai? Ni hābmuajā magbamgui hajim hanλm. ¹³Pāar hō hāk'āraa k'it'ēem k'λλnaujā pāach chaainau nem jēeuwai c̄nem hajap'amjā hīgk'aba deeba haaejē? Hich jāgta haajemgui hajim hanλm maach Haai hāgt'ar chiraajemuajā hagjō. Chadcha t'ārau hichig jēeu simλgan hirua hich Hak'aarjā deeb k'aba deejugui hajim hanλm.

Hōor hiek meperauta Jesuug juapá dee sīejim haajem (Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴Biek hāb Jesuu woun mor hee bēn k'aigbam wai sim monaau sīejim haajem. Mag bēnēu chi woun pödjā hiek'apiba sii hichλp wai sīejeejim hanaabá. Mamλ Jesuu chi bēn hōbeerbāpāim bārre chi woun deeu hiek heerdλ sīsiewai hiyāl haadējim hanλm. Mag hoowi t'umaam k'λλn dauderra naajim haajem. ¹⁵Mamλ hāaur k'λλn dāi haig hoo narr k'λλnau, —Jāg Jesuun dösātnaan pör Beelzebū dāi bēn dōtarr haawai hag juapaauta jāg hōor mor heem mepeenjā dau daau jaṛk'λlī pλrraajemgui hanaajim haajem.

¹⁶Magbaa jūrr hāaur k'λλnau hamach hōdegpai, “Daau chadcha hirua Hēwandam juapá wai chirλm k'ai, deeum nemjā hompaa hat'aju” hawia hirig,

—Magan chadcha pλchta Hēwandamau pāiju haajerr chaar k'ai, hedjā hee maadēu nem hooba haajem hompaa hat'ā pλch hiek'au hajierram hanλm hirig.

¹⁷Mamλ magbaa hichdēu hamau k'īirju nλm hajap'a k'ap'l sīerr haawai hamag magjim hanλm:

—Pārau hoowai, gobiernoou hich higar nλm jārrcha t'ōonaa hamach wir haigpai wērbāpik'iin, c̄mag gobieno warre k'at mabaju k'ai? hajim hanλm. Jōoi hāb simua k'āijā hich chaain dāipai meeuk'awia hamach wir haigpai wērbāk'iin, warag haaidλjugui hajim hanλm. ¹⁸Hich magta haju hagjō dösātjā.

Hich k'apeen däipai wir haig wérba nəmuia hamach höpärli hamən, pöd hich mag juu t'eeeg k'aba sīrraju, hamachdëupai hamach k'echmaawai. Pāar hiek mag mua dösätnaan pör Beelzebú juapaauta mepeenjā hōor mor heem jark'lali chirəm hanəm, ¹⁹chadcha Beelzebú hag juapaauta mua bēn k'aigbamjā jark'lali chitəm k'ai, magan har pāach heepaim k'llnaucjā hagjö hi juapaauta meepen jar wērp nəm. Mag nəmta čjägwia pārau mak'llnag chan bllrjā magəm haba nə? hajim hanəm. Chadcha hich Hēwandamauta hamag magamk'ir hich juapá dee sim pāachdēu k'ap'la naawai k'abá? Pāar hiek mag chi dösätaupaita wir haig hich k'aibag waaujem hanəpí, magan jäg chi mə dënjo dau daau meepen jar wērp nəm k'llnagchata jéeu hoobat daau hamau chadcha dösät juapaauta jäg jar wērp nəm habarju pārag. Pāach chi mərəg mag hiek'a nəm k'llnta hag heyajā k'aba hiek'a naabahab. ²⁰Muan chadcha Hēwandam juu t'eeegauta mepeenjā jäg jar wērp chitəm. Mag mepeenjā mua jar wērp chirəm gaaimua pārau k'ap'la haju haai nəm, ya hich Hēwandam chi juu t'ierrta pāar hee sīechém. Mamə magəmjā pārau k'augba nəmgui hajim hanaabá.

²¹'Dösätan woun hāb chi juu t'ierrta jiernem däi hajap k'ir k'augwia hich di t'laa simjöta sīrramgui hajim hanəm, nem juu t'eeeg. Mag sīewaita, hi k'āyau juu heegpaimua chan hi sim haig hi nem bllrjā chig habam, hich juu hee t'lnaawai. ²²Mamə hāb hi k'āyau t'et'echaramua bēewi, hi däi wērbəwia hi pödbapäaiwain chadau, hirua hich jiernem t'ö chirarr t'um k'echt'ng hauwia hi juagam nemjā jürr hich dēnk'a hauju, hag däi hichdēu hampierr haag. Magua məlta dösät k'āai juu t'eeeg chiraawai muata hōor heem mepeenjā jar wērpju haai chirəm. ²³Magua mua mag chiramgui hajim hanəm: Har chi mə higar k'aba sim woun hichta dösät higar sim; maimua Hēwandam hiek hāk'api hawaag mə hipierr hōor hābaməg jar p'ēba simuan waragta jar wērp simjō simgui hajim hanəm.

Bēn hāk'āar deeu hōor mor hee sīeicheewai jäga haajē (Mt. 12:43-45)

²⁴'Bēn k'aigbam hōor mor heemua jārpäaiwain warp hōor chukag hee p'lrēu nərraajem. Mamə pöd hich sīeimaju baauba habaawai k'irju sii hawia, "Deeu məch chiraajerr deg chiraimaag majugu" hawia, deeu hich hag woun jārmaajem. ²⁵Mag mawia hooimaawai, chadcha di chaarta hajap t'ūapwia hābaməg nem p'ēwia hāk'a t'lnəmjjö, dijā parii hooimaajem. ²⁶Mag dijā parii hoobaimaawai, deeu mawia, hich daumaai hich k'apeen hich k'āyau k'aigbacharam k'lln siete jar hauwia, deeu mag woun mor hee naaicheejem. Magbarm haigmua chi wounjā warr hich sīerr k'āyau warag hat'uucha k'aigba sīsiejem.

Hārlacha honee nəm k'lln

²⁷Jesús mag hiek'a sim hee, hllali hābmua k'apanag heemua hirig, —Pə t'aabawia hich jūd gaai pə döpi bāautarr hllita Hēwandamau hāucha hajim chadcha. Dich chaaita jäg k'itak'iin maach honee k'itajugui hajim hanəm hirig.

²⁸ Magbaawai jūrr hichdēu, —Jāan chadaugui hajim hanłm, mamał mag k'āyau har Hēwandam hiek jaau nłm hūrwia hi hipierraा nłm k'łłnta hłrlłcha honee haju haai nłmgui hajim hanłm.

Nem hooba haajem waapi narr gaaimua Jesuu hőor k'īir hiek'atarr
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Warag hőor pōm hich haig p'ēeudłdłk'am hee, Jesuu hamag hiek'amamua magjim haajem:

—Hīsim k'łłn chan warag chi hajaugjā chuk'uta t'łnlm. Hoo nłmjömta warágata hamachdēu nem hooba haajempata k'īirpierr hompaa haapi jaau nłm. Mamał mua pāar hipierraा nem waubamgui hajim hanłm. Mag k'āyau Hēwandamau Jonás däi harrijö habarm gaaimuata młch juu t'eeg hoopiju. ³⁰ Warrgar jöoi Jonás haajerr nemmeeurrk'an buch hee k'āai t'ärjup siēt'urtarr gaaimuа Nínivepienau Hēwandamau hi pāitarr k'aug hautarrjö hīchab, młch chi Hemk'ooi Hiewaaujā hagjö młch hiiu p'iidłbarm gaaimuata pārag k'ap hapiju, chadcha hich Hēwandamauta mł räibarm. Mamał magłmјā pāraru hłk'abagjui hajim hanłm hichdēupai. ³¹ Magua, har hīs mąg jaar hőor mee nłm k'łłn Hēwandamau mąg hatag ham p'iriutk'a hauwia chachbarm jaar, Sabá hanłm durrmua rey Salomón hoon bëetarr hłliraujā hich hipaarmua hīchab pāar k'aibagta Hēwandamag hīgk'a t'łnllyu. ¿Jāgwi? Hí pāar k'āaijā warpmuata Hēwandamau rey Salomonag k'īirjug deetarr hiek'a sim hūraan bëetarr haawaima. Mag k'āai pāar wir haig nłm k'łłnau mł Salomón k'āaijā hłrlłcha chirłm hiekta hūrmap'a nłm. ³² Mag Hēwandamau hőor hi hagk'abarm hed Nínivepienaujā hīchab hamach hipaarmua pāar k'aibagta warag Hēwandamag hīgk'a t'łnllyu. ¿Jāgwi? Jonaau Hēwandam hiek hamach haar jaaubaimaawai hamau magłmјā haba häk'atarr haawaima. Mamał hīs mł Jonás k'āyaujā hłrlłcha chirłmuata Hēwandam hiek jaau chitłmјā pāraru häk'amap'a nłmgui hajim hanłm, hamach k'īircha.

Maach mor gayam hőtdau
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Maimua mag jajawagmamua hich Jesuupai, 'Mua mag hőtdau paanaa sii hag hār bat'eeu k'oo sii nłm hooba chitłmgu hajim hanłm. Hőtdaun paanaa hőor dau garta hausiijem, t'umaam k'łłn dau hararaa hamk'īir. ³⁴ Maach daun hőtdaujöta simgui hajim hanłm, maach mor gaai. Maach daujäata hajap'a sim haiguin nem t'um dawaata hoojem. Hich hagiöta simgui hajim hanłm maach t'ääjä. Hēwandam hiek häk'anaa maach t'ääarta hajap'a sim haiguin nem t'um Hēwandamau k'ösimjöta waaujem. Mag nłm haiguin hararag hee nłmjöta nłm. Mamał magba hagt'a pāach pekau heeta nłmlan magan pāran sii k'īchag hee järk'a nłmjöta nłmgui hajim hanłm. ³⁵ Magua k'īirjug paraa haajeet. K'īchag hee nłmjö nłmta pāach t'ääar hajap'a nłm hawi hoob Hēwandamag pāach hisegpimiet hajim hanłm. ³⁶ Mamał pekau gaaimua k'īchag hee k'aba nłmjö nłm k'ai, magan

chadcha pāar hararag chaar heeta n̄am, Hēwandam dāi. Mag hamn̄an magan hōtdaúá pāar k'īrp'ee wāl wai n̄am bāl n̄amjöta n̄amgui hajim hanam, hi dāi.

**Jesuu fariseonaanag hiek'anāa chi machnaanagjā hiek'atarr
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)**

³⁷Mag hich Jesús hiek'a höbaadēm hee, hāb Moiseeg Hēwandamau hich hiek p'apitarr hajapcha hālrk'aajem k'ālān heemua hi t'ach k'oон hēurrijim haajem, hich di haar. Magbaawai Jesuu hi dāi mawia, barwia, hābā p'ālr k'öp'öbaadējim haajem. ³⁸Mam̄ mag chi Jesús hēurrtarr wounau hoowai Jesús juu hābata t'ach k'öbaadējim hanaabá. Magbaa hich hōdegpai, "Waa, hidēu maach jōoinau jaaujem k'augbamjö juu sūgbata t'ach k'ö chitabaa" hajim hanam.

³⁹Mam̄ maach Pōr Jesuu mag wounau hich hōdeg mag simjā k'ap'ā sierr haawai hirig, —Mā hiek hūrbā hajim hanam hirig. Pāar fariseonaanan pāach pem haawai sii juagam nem chi hārlām memerk'ögpaita hajap'a hāk'ak'a haju k'īrju sierrjēemgui hajim hanam, mag memerk'öm hee k'āijā dōbaawai Hēwandam dau na pekau waumaaugau hawi. Mam̄ pāachdēu chik'am nemdamjā jīgk'a pāach dēnk'a haunaa chik'am k'aibag wau n̄am gaaimua pekau pōm n̄am chan hisegba ni Hēwandamag chugpaapi jēeujujā k'īrjuba sierrjēemgui hajim hanam. ⁴⁰Pāar chi k'ap'ām k'ap'ām haajem k'ālānta, ejāga jäg k'īrjug chuk'umjöta n̄am? hajim hanam. ¿Pārau k'īrjuawai Hēwandamau hārlām nempai hoonaa pōd pāar t'āar hooba haajē, mor hee hierr siewai? ¿Nem t'um hichdēupai wautarr k'abá? ⁴¹Nem hajap'a jā hāk'ak'a haju k'āyau, pāach k'aibagta Hēwandamag chugpaapi jēuebat hajim hanam. Mag pāar morjā t'um hajap'a nem jā hāk'a t'ālāsimjō sisiewain chadau hap'ālām k'ālānagjā nem deem k'ōsi deeju. ⁴²Mam̄ ihēh, hapdurr hajim hanam pāar, fariseonaan, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'apitarr hiek hajapcha hālrk'aajem haajem k'ālān! Pārau chadcha Moiseeu deepi jaautarrjō t'um pāach di hūjārram nemjīrrdam bā daiicharam gayampa Hēwandamag ofrendak'a deejem. Mag naab mam̄, jūrr wir haig pāach k'apeen dāi hagpierraanaa Hēwandamjā k'ōsi haju chan bālārjā k'īrjuba sierrjēemgui hajim hanam. Pārau hārcha Hēwandamita k'ōsi haju haai n̄amgui hajim hanaabá. Magnaan chadau pāachdēu nem dee n̄amjā hich jäg dee wēnārraju haai n̄amgui hajim hanam hīchab. ⁴³Magnaa hamag, Pāran pāach Hēwandam hiek jaaujem deg weetwaijā pāachta pōrgarcha t'umaam k'ālānag k'īr jārk'a juupjerram, pāachta hajapcha n̄am hawia. Maimua kaaijā hee weetwaijā t'umaam k'ālānau pāachig saludaa n̄amua pāach t'ō hiek'apim k'ōsi sierrjēemgui hajim hanam, hōor dak'īir.

⁴⁴'iHēh! Pāarjā hagjō chi machnaan dāi Moiseeu p'ātarr hiek hajapcha hālrk'aajem haajem k'ālān. Pārau k'ap'ā n̄am, maach meeun hee nawe hōor hauk'ērtarr jēbdi hār dichpiba haajem. K'augba dichwiajā hichiita maach hāarjem haajem. Hich jäg jēbdi hōor hārpiejemjöta naabahab hajim hanam, pāarjā. Pāachdēu nem jaau n̄am gaaimuata hagjō hōor Hēwandam dau na hārpi naabahab, mam̄ magamta hamau k'augba durrumgui hajim hanam.

45 Magbaa chi machnaanpa haig narr haawai hābmua hūr hoo sīi hawia Jesuug magjim hanłm:

—Maestro, pua warm k'łłnag mag hiek'abapłim haig, hīchab maar k'iirpata hiek'abapłibahab hajim hanłm.

46 Magbaa Jesuu hirig, —Chadma hajim hanłm. Mamł iħéh, hapdurr, pāar chi machnaan hāba! Pārau chará pāachta chi k'ap'ləm hawia pāachdēu nem jaauum haig jaaujem. Jāg nłm haig pārau hōor hār nem chłk'łm jiirpłräik'ämjöta naabahab hajim hanłm. Pāach garmuan pārau hōrag nem jaauwai pāach hipierraata hapi nłm. Mamł mag nłm pāachdēu chan waujōjöopajā k'aba haajemgui hajim hanaabá. **47** iħéh, magłm pāar chará! Pāar jöoinauta warrgarwe Hēwandam hi jaaujerr k'łłnajā k'ěchbajieb hajim hanłm. Pāachdēucha k'abajim, mamł pāar ya hīs hewagam k'łłn hawia błłlrjā k'et'uupajā k'aba nłmgu hajim hanłm. Hamau běptarr jā hārjā pāar dēn hajap'a p'łnnaa hooimł wau k'ěr nłmua pāach hiiupain pārau, “Mak'łłn jöointa chadcha Hēwandam hi jaaujerr k'łłnau” haajem. **48** Mamł mua pārag jaauk'imgui hajim hanłm: Jāg nłm haig pārau, “Hoobat Hēwandam hi jaauumien maar jöoinau k'ěchtarr. Młlgwajā hagt'a hich jāg wěnlrram hak'iin, maraujā hagjō k'ěchju nłm” ha jaau nłm k'abahab hajim hanłm. Magaagtä pāar dēn warag ham jā hārjā nem hooimł waunaa sirppapiba haba haajeeb hajim hanłm, pāachdēu k'ěchbajim hawia. **49** Jāgiu k'ap'lta Hēwandamau hich k'iirjug hee hīchab magjim: “Mua pāar hat'ee hōor pļiju, młch hi jaau wěnlrramk'iir. Mag mua jar hauwia pāibarm k'łłn hāaur k'łłn k'ěchpäiwa hāaur k'łłn hēudee sīi k'oojem nem hēudeemjō hēk'aju” ha jaaujim warrgarwe. Magtarr haawai hīs hewag pawiajā chadcha pāar hich magta t'łnaabahab. Magua pāadē mł hiek hūrbat hajim hanłm: **50** Har warrcha mąg jēb hich Hēwandamau hompaatarr haigmua hewag hi hiek jaau durraajerr k'łłn k'ěch nłm haig bag hārtarr t'um, jūr hich Hēwandamau pāar hīs hewagam k'łłn gaaita t'łprijugui hajim hanłm. **51** Warrcha Abel t'ötarr hed bag hārtarr haigmua hewagjā k'ieb jōoi Zacarías k'ararr Haai hi jēeujem deg t'ōo naawai hārtarr bagpa t'um pāach gaaita pajugui hajim hanaabá. Jā chan par hok'oobam, hichiita Hēwandamau pārag jēeub k'aba jēeujugui hajim hanłm. **52** Mag hiek'ak'agmamua, iħéh, hapdurr hajim hanłm pāar, Hēwandam hiek jawaag chi machnaan haajem k'łłnta! Pārau k'ap'l nłmgu hajim hanłm, Hēwandam hiekta hāgt'ar dubaag hat'ee yabmejō sim. Mag yabmejō simta pāachdēuta nacha garpawia błłlrjā hōrag jaauuba nłmgu hajim hanaabá. Pāachjā dubba nłmta, chi dubam k'ōsi nłm k'łłnagjā pārau hādlaṛ dubpiba nłmgu hajim hanłm, hamach k'iircha.

53 Jesuu hamachig magbaawai, hamach chi machnaan fariseonaanpa hi dāi meeuk'a p'öbaadęjim haajem. Maimua warag hi dāi wětumua hi t'ł hawaag ha hi haig p'ēeuḍa bēenaa, jūrram k'łłnau hamachdēu k'ap'ləm hirig jēeup'öbaadęjim hanaabá, **54** mag hamachdēu jēeu nłm jūr hich Jesuu hipeerda k'āijā jaaubapääiwai magłm gaaimua chi t'et'em k'łłnag hi pər deeg.

Dichdëu nem jaaujemjö k'aba jürr hag chaaur nem wauju k'aba nəm

12 ¹Mag nəm hee warag hōor pōoma p'ēeuadlak'amuja jürr chik'amana bōpa k'iut'agmaajeejim hanəm. Ham mamagk'am hee, Jesuu hich k'apeen hich däicha hogdlaa wēnərraajerr k'llnag magjim hanəm:

—K'fir k'ap'a wēnərrat'ñ; hoob fariseonaan bēn levadurajö sim pāach gaai därbapimiet. Mua mag chirəm haiguin pārag, “Hoob hamjö chik'am k'fir haawaipaita chadam hiekjö hiek'anaa pāach hap haadeewai jürr pāachdëu jaaujemjö k'aba nem waumiet” ha chirəmlaugui hajim hanəm. Pārau ham higar p'ūrbamən, pāach gaai därbabaadeewai sii hamjö nəisijugui hajim hanəm hamag. ²Mag jēb gaai haawai meraa hiek'atarr hiek k'āijā məg hatag paawai sii hich mag sīsiwia k'iir hak'loog k'abam. Maagwai nem meraa wautarr hawia k'āijā hich mag k'augba sīsibajugui hajim hanəm. ³Magnaa hichdëupai, Mua pārag mag chirəmlaugui hajim hanəm: Har pārau pāach happai meraa hiek'abarm hiek məg hatag paawai jürr t'umaam k'llnau k'ak'apdö hajugui hajim hanəm. Maimua hagiö k'augbaju hawia puertdi k'āijā hajap p'āark'anaa hö sausau hiek'atarr hiekjā t'umaam k'lln jāg daar jürr k'apanag hee t'et jaaujugu ha jaaumajim haajem.

K'aita hök'ö haju haai nə

(Mt. 10:26-31)

⁴Mag hich k'apeenag jajawagmamua hīchab hich Jesuupai, 'Keena, har sii məg hamach wir haig chik'am k'eechjem k'lln hoob högk'amiet hajim hanəm. Hamau pāar chi hīrləmən chadcha k'ēchpäiwiājā pāar hak'aar chan pōd t'ōo haubamgui hajim hanəm. ⁵Mamə hīchab mua pārag jaauk'im, k'aita pārau hök'ö haju haai nə: Hēwandalta hök'ö habat hajim hanəm. Jāan chad nem juu t'eeq sim, pāar t'ōowia pāar hak'aarjā k'īmie durr barpäyaag ha jaaumajim haajem. ⁶¿Pārau hoowai p'atk'ondam pōm k'abamua nemchaaindam cinco pēr hauba haajē? Herraam gaai mag ham pērpäimaajeeb mama, hich Hēwandalma chan ham chigjā haba, hajap'ata hoo p'ē wai siējem. ⁷Maagwai hoob k'īrjumiet hajim hanəm. Pāar charā nemchaain k'āyaujā hīrləlcha hirua hiigjem. Mag pāachta nemchaain k'āyaujā hajapcha nəm gaaimua, pāar pōrbə maadēu hīgbaju haya sim k'apanagjā hirua t'um k'ap'a wai simgui ha jaaumajim haajem.

Meerba Jesús dēn hamən hichdëujā hamjā hi dēnēu haju

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Mag jajawagmamua hich Jesuupai magjim hanəm: 'Har hōrau hichig jēeuwai hich himeerba mə hiek hāk'ajem ha jaau sim wounan, məg məch chi Hemk'ooi Hiewaujā hīchab hāgt'ar Hēwandal chognaan t'ənəm dak'īir, "Jāan chadcha mə garmən" hajugui hajim hanəm. ⁹Mamə har hōrau hichig jēeuwai k'āijā, "Mə chan hi higarm k'abam" ha sim wounan, muajā hīchab hāgt'ar Hēwandal chognaan t'ənəm dak'īir hich k'īrcha, "Jā chan mə dēn k'abam, mua hi k'augba chitəm" hajugui hajim hanaabá.

10 'Hamach m^{la}g jēb gaai n^{la}weran hamau m^{la}ch chi Hemk'ooi Hiewaa higwia k'aigba hiek'awiajā hamach k'aibag Hēwandamag chugpaapi jēebaawai hāu chugpaap̄iju. Mam^{la} pekau hāb simgui hajim han^{la}m, maan mua Hēwandam Hak'aar jua t'eeegau nem wau chit^{la}m hoo n^{la}mta warag mepeer gaai t'^{la} n^{la}mlu. Mag pekau chan Hēwandamau b^{la}lrjā k'^{la}ir hok'oobamgui hajim han^{la}m, hi Hak'aar higwiata mag hiek'a naawai. **11** Pāachdēu m^{la} hiek hāk'^{la} n^{la}m gaaimua hōrau pāach p^{la}r hauwia, pāar k'^{la}ir sēuk'^{la}a hiek'aag judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg harrwia, chi t'et'em k'^{la}lln haarjā harrwai, hoob “¿Jāgata mua hiek'aagau?” wa p^{la}chig hiek'abaawai, “¿K'an hata mua hamag hiek'aju?” ha k'^{la}irjumiet. **12** Ya pāar hiek'aagpaawai hich Hēwandam Hak'arauchata pārag k'^{la}irjug deejugui hajim han^{la}m, k'^{la}irjug k'^{la}ap'^{la} hiek'amamk'^{la}ir.

P'atk'on paraamta k'^{la}irjug meraa chirarr

13 Jesūs mag hijejebk'am hee, hābmua k'^{la}panag heemua hirig,
—Maestro, m^{la} naam^{la}g jigpi jaaubá hajim han^{la}m, m^{la} haai juagam nem
platarr heem m^{la}rlag hagjō jārrcha deemk'^{la}ir.

14 Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'aíu p^{la}rag jaauwai, muata mag^{la}m
nemjā chi t'et'em k'^{la}lln dēnjo jigpi jaauju haai chir^{la}m hajī? hajim han^{la}m.

15 Maimua hīchab t'^{la}um haig narr k'^{la}llnagpa magjim han^{la}m:

—K'^{la}irjug paraa haajeet. Hoob pārau sīi nem k'^{la}ir t'^{la}um paarpaju
happaita k'^{la}irjumiet hajim han^{la}m. Pārau nem t'^{la}um wai naawia k'^{la}ijā
pāar hēu meebamgui hajim han^{la}m.

16 Mag jaauplōigmamua hīchab hamag m^{la}g nem hīgk'aadam jaaujim
haajem: ‘Woun hāb p'atk'on paraam sīerrau nem jiirjim haajem. Mag hich
nem jiirtarr t'^{la}um heeuwia deg paa hauwia hoowai chi hāk'aajem di dārr
k'aba t'^{la}naajim hanaabá. **17** Magbaawai k'^{la}irju hoo sīi hawia hich wir haigpai,
“¿Mua jāgata habark'iina?” hajim han^{la}m, “ya m^{la}g m^{la} nem hāk'aajem dijā
p'^{la}eu t'^{la}nlm.” **18** Mag k'^{la}irju hoo sīi hawiata, “Hāa” hajim han^{la}m hich happai.
“Jāgan mua m^{la}ch k'^{la}öju nem hāk'aajem di jāg t'^{la}nlm t'u wērppāiwia deeumta
jūrr nem dapag hēuk'a haujugui” hajim han^{la}m, “k'oojem nemjā t'^{la}um dārr
hawia juagam nempa t'^{la}um hāba dārr hamk'^{la}ir. **19** Ya mag hēu haaipagk'anaa
hāba paa t'^{la}nlisiewain chadau sīi aña k'^{la}pan p'it'urg chuk'u hag heempai
hau k'^{la}o chirsijugui” hajim han^{la}m. Maimua, “¡Jōo! Magbaawain chad m^{la}g
woun sīi degpai juu hāinaa, m^{la}chdēu k'^{la}om haig t'^{la}achjā k'^{la}onaa, dōdōjōjā
biwaa dōbaadee sīi honee haujugui” hajim han^{la}m, hichdēupai hichig.

20 Maimua chadcha mag hichdēu k'^{la}irju sīerrjō di dapag hēuk'anaa hag
hee t'^{la}um hāba paa sīsiewai jūrr Hēwandamau hirig magjim han^{la}m: “K'^{la}irjug
chukdam, nau hīsim hedaar p^{la} meejugui” hajim han^{la}m. “Mag p^{la} meeabaadeewai,
p^{la} nem jāg t'^{la}nlm paarpaag p^{la} p'it'urg wautarr jāga haagauma?” hajim han^{la}m.
“Par p^{la} p'it'ur hawia pua tag hoobamgui” hajim han^{la}m Hēwandamau.

21 Mag nem hīgk'aa hīgk'a höpäiwia jūrr haig narr k'ɻɻnagta, 'Hich jägtä haajemgui hajim hanɻm hīchab, har sii mlg jēb gaaipai p'atk'on pōm paarpawia, nem k'īir t'um paraanaa, sii Hēwandumag hoobamjö haajem k'ɻɻn.

K'ani k'ōju wa k'ani jūaju k'īirjupiba jaautarr
(Mt. 6:25-34)

22 Maimua mag hich däicha hogdʌba wēnɻrraajerr k'ɻɻnagta, 'Mua pārag jaauk'imgui hajim hanɻm: Hoob pārau "čk'ani k'ōjuuta maach mlg nɻma?" hawia hōk'īirjuu hamiet. Wa magbam k'ai, ya k'ajūajā chuk'u nɻm, "čk'ani jūajuuta mlg nɻma?" ha k'āijā k'īirjumiet hajim hanɻm. **23** Pāarta nem k'oojem nem k'āyaujā hajapchanaa k'ajūa k'āyaujā hārlłcha balee sīsidłmgui hajim hanɻm, Hēwandum dau na. Jāg hichdēu pāar hompaatarrjö, pārau nem hig nɻmjā hirua deebajup. **24** Pāadē k'īirjubat hajim hanɻm, kuerrb jāga naajē. Ham p'idk'aba haajeewai hamach t'ach k'ōju hāk'aagjā di chuk'u naab mamaɻ, ham haugchëba haajemgui hajim hanɻm, hich Hēwandumauta hamag p'at'au deejeeawai. Maglm pāar charā nemchaain k'āyaujā hajapcha naawai, čjāga hirua pārag hooba habarju? **25** Hoob hatcha pāachdēu nem hig nɻmta k'īirju nɻl hamiet hajim hanaabā. Mag pārau pāachdēu k'ōsimta hig nɻl hak'iinjā, čk'āíuta mlg nɻm haig mag hichdēu k'īirju sim gaaimuapai hich meeju harr hār horadam hābpai k'āijā hich hiiupiju haai sī? hajim hanɻm. **26** Pārau jāg p'it'ur k'abam nemdampaijā pōdba nɻm, čk'ant'ee warag pāachdēu nem hig nɻmjā pōdba nɻmta warag hāba haata k'īirju nɻl haju haai nɻ? hajim hanɻm. **27** Pāadē har pamaardam hooihmł t'lnaajem k'īirjubat. Ham hīchab bālrjā p'idk'ajā p'idk'aba, ni hamach k'ajūa jūaju k'īirjuwia k'a hēk'a nɻljā haba haajem. Mag naab mamaɻ hiwiir hābmuajā ham däi barba haajemgui hajim hanɻm, hooimł hat'ee. Warrgar rey Salomón k'ararraujā p'atk'on pōm paraanaa nem hajap'ampa paraa haajerraujā pamaardam hooimłgjö chan pōd k'ajūa jūaba haajeejimgui hajim hanɻm. **28** Pamaar jāg hooimł t'lñlm hedau wālbaadēmuapai k'iugp'ëbaadeewai sii k'ɻɻijemjā Hēwandumau jāg hooimł wai siejemta, čjāgwia pāar pamaar k'āyaujā hārlłcha balee nɻmuia nem jēeu nɻmta hirua deeba habarju? ¿Wa pāachdēu jēeu nɻmjā pōd deebajupii haajēwa? hajim hanaabā. **29** Pāach t'ach k'ō nɻm däi dödöjö döju chan hoob pārau hatcha k'īirjumiet hajim hanɻm. Wa jāga pāachdēu nem hig nɻm paarpajujā hoob k'īirjumiet. **30** Pārau k'ap'ɻ nɻmgu hajim hanɻm, hōor t'um Hēwandum hiek hāk'abam k'ɻɻnta maglm nem k'īirju p'öbaadēmjā rłava sierjéem. Mamaɻ pāar Haai Hēwandumau pārau nem hig nɻmjā t'um k'ap'ɻ siewai pāar chan warm k'ɻɻnjö magju k'aba nɻmgu hajim hanɻm. **31** Mag k'āyau warag Hēwandum hipierraajau hajuta k'īirjubat. Pārau chadcha magmłn, tagam nem pāachdēu higbarmjā hirua deeb k'aba deejugui hajim hanɻm.

Hãgt'ar haugchëba naaimaag
(Mt. 6:19-21)

32 Pääar chi mä bää hogdäba wënärräm k'ällanan chadcha k'apan k'aba durrum. Mamä k'apanag hee pääach happai k'apan k'aba näm hawia hoob nem hök'ö wënärramiet hajim hanäm. Pärau maach Haai hipieraa hamän, hirua hich durr pääar p'ëe harr näm hora pääar däi nem hajap'a haju. 33 Pääach nem wai näm përk'läimamua chi p'atk'on hap'äm k'ällän hoomampierr jigpetat hajim hanäm. Magbaawai pärau hãgt'arm p'atk'on jéeuba haajemta paarpajogui hajim hanäm. Nem hajap'am pärau mag wai nälisim chan bälärjä höbam. Ma mäg jéb gayam p'atk'on k'üir k'aba haawai nem jïgk'aag chi hajap'amlu hawiajä pöd haubam, ni comejenaujä hag hee dik'abamgui hajim hanäm. 34 Mäig jéb gaai nälweta nem t'um paraa haju k'üirjuju k'äyau, hãgt'ar paawaita nem t'um paarpaju k'üirju wënärrämälan magan chadcha pääar k'üirjug hääba Hëwandam gaaita simgui hajim hanäm.

Jesuu hich bëeju näri jaautarr

35-36 Mag jajawagmamua hich bëeju higwia magjim haajem hichab: 'Hörau hamach patrón hoor juu par nám haar matarr deeu bëeju ná námua dauk'ana hötdau p'uu nälajemjö, päärajä hichab hajap'a k'üir k'aug nälisit hajim hanäm, mä bëeju nälawai. Mag hörau hamach patrón barbaicheewai weeu hawaag nälajemjö, mä bëejuuta nälbat hajim hanäm. 37 Pärau k'ap'n nälmgui hajim hanäm, har chi chognaan mag dauk'ana hamach patrón ná nám k'ällanan honee haju, hi barbaicheewai. Mag hamau dauk'ana hich ná nám hoobaicheewai, hichta jürr chi chogk'a simjö ham sii námich, mes gaai t'ach t'öik'awia ham jähogjugui hajim hanaabä, hich garmuata. 38 Chi chognaan hamach patrón hedacha pamjä bëeba ni häspajuag pamjä bëeba sim hee warag dap'ökagjä higba ná nám k'ällanan honee hajugui hajim hanäm, hi da bëeba hawiajä hich pierrwai hamach däi hajap'a haju k'ap. 39 Pärau k'ap'n nälmgui hajim hanäm, häbmua k'äijä hich di haig nem jïgk'aan bëeju hora k'ap'n hak'iin, bälärjä k'äiba warag sii t'la hëeju, hädälr hich nem jïgk'apiba. 40 Magua muan pâragjä "Hich hagjöta hajap'a k'üir k'aug nälisit" ha chirämgui hajim hanäm. Pärau mä bëeju hora chan häbmuajä k'augbam. Pärau mä da bëebajupii nám hee, mäch chi Hemk'ooi Hiewaan dëgölp barchëju ha jaaumajim haajem.

Chi chogau hichig nem jaau rälatarr t'um wautarr
(Mt. 24:45-51)

41 Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, pua mag jaau sim, ¿maragpaita pua jaau chirá, wa t'umaam k'ällanagwa? hajim hanäm.

42.—Pâragpai k'abamgui hajim hanäm; mua mag chirämälan pääach t'um chi mä hiek häk'a nám k'ällanagau. Magnaa, Päädë hürbat hajim hanäm: k'anim nemjö patrón hääsimua hich chaaug maagpaawai hich chog hääbamäg warm k'ällän

pörk'apinaa hich magagpai hich nem t'um jaau pławajëm. ⁴³Maimua mawi, mam sii hawi deeu bëewi hichdëu jaau pławajëm p'idlka sim hoobaicheewai, ñmag jöoi hich chog däihonee sim däi chi chogjä honee habaju k'ai? ⁴⁴Mag hajap'la p'idlka sim hoobaicheewai jöoirau warag hich nem t'um magaga t'asíepálijugui hajim hanam, hich dënjo k'ap hamk'iir. ⁴⁵Mamla magba mag hichig nem jaautarrä hich hödegpai, "Mla patrón chan da bëebam" hawi nem k'aibag hich k'apeen jürr hich juu heegpaim k'lan däi hichdëu hampierr hanaa, nagjä hichdëu döm haig dönaa, t'achjä hichdëu k'om haig k'omam, ⁴⁶chi dik'l bäljrä hirua naba sim hee bëewi mamagk'am hoobaichee, jürr hichdëu warm k'lan däi haajerr k'ääijä hi gaai hat'uucha wñnaa, p'itag heemuajä barpäinaa, chi k'aigbacharam k'lan däi hâba siujugui hajim hanam. ⁴⁷Magua pâadë mla hiek hürbat hajim hanam: hâbmuua k'ääijä hich patronau hichig nem jaau pławatarr k'ap'l simta, dëgölp hich hoochëjüä k'iirjuba, ni bäljrä hirua nem k'osim nemjä waubamla, mag patronau hich bëem hed hi gaai mas deejugui hajim hanam, bäljrä dau haug k'augba. Hich hagiota hajugui hajim hanam hîchab Hëwandamau, har hajap'a wënlrraju k'ap'l nambta nem k'aigba waaujem k'lan gaai. ⁴⁸Mamla hâbmuata k'augba haawai nem k'aigba waumam, Hëwandamau hi gaai mas hab k'aba mas hajup mamla, hagpierrpai deejugui hajim hanaabá. ⁴⁹Pârau hoowai har nem därrcha deetarrag hagiota hich deetarrpierr därrcha jéeuba haajé? hajim hanam. Mua pârag magk'imgui hajim hanam: T'umaam k'lanau Hëwandam hat'ee nemdam bälrlam hawiajä wauju haai nám. Har chi hârlamcha wauju k'ap'l nám k'lanag hirua hich hagpierr därrcha jéeujem. Maimua har hich hat'ee nem därrcha wauju pödba nám k'lanag hirua hagiota hich hagpierr bâchlk'unpai jéeujemgui ha jaaumajim haajem.

**Chi chaairaujä hich dënnaan higar k'aba haju jaautarr
(Mt. 10:34-36)**

⁴⁹Mla mág jéb gaai hoor durrum k'lan hee mäch hiekta p'üak p'uú wëjöm hee hótdau dârbap'ämjö hapienta bëejimgui hajim hanam, hich Jesuu. Ya mag hótdau pa sim, mamaa mächdëu k'osi chiramjö warag huu pa jéerdamaa hak'in hajapcha hak'amgui hajim hanam. ⁵⁰Mamla magaagan hoor juu machgau hagta hajapp'a dau haug wauju waaur chiramgui hajim hanam. Mäch däi hórau magju t'umaa k'iirjubaadeewaita hók'iirjug pöoma chiraajem; mamaa hichiita hich mag hajugui hajim hanam. ⁵¹¿Pârau k'iirjuwai mla sii pâar k'oïnaa bibigag chukk'u naamk'iirta bëeji? Pâar magamk'iir k'abajim. Mág mla bëetarran mág mächdëu Hëwandam hiek hórag jaau chitam gaaaimua hoor k'iirjug haaip'ur warag chaaur k'iirju nãrrjée hamk'iirjota bëejimgui hajim hanam. ⁵²Mua mag chiramla, mág mua jaau chitam gaaaimua hâbam deg k'ääijä cinco naajem k'ai, hoor t'ärjupam k'lanau jürr numiim k'lanau mla hiek hâk'a durrum k'lan hichaaur hiek'aju haawaita mag chiramgui hajim hanam. Wa magbam k'ai, jürr numpaim k'lanau k'ääijä t'ärjupam k'lanau k'iirjug hajap'am wai durrum k'lan higar k'aba wënlrrajugui ha jaaumajim hanaabá. ⁵³Magp'öbaadeewai chi hayau mla hiek hâk'am k'osi hâk'a sim hee, jürr chi chaairau mla hiek hâk'amap'a hajugui hajim

hanam. Həllinjā hagjö, chi hādau mə hiek hāk'am k'ōsi hāk'a sim hee, jūrr chi k'aau bālrgā mə hiek hāk'amap'a hajugui hajim hanam. Wa magbam k'ai, chi p'aauhūanau mə hiekdam hich hāigog jaau k'itaawai, jūrr chi hāigou hich p'aauhūan hichaaur hajugui hajim hanam, mə hiek hāk'amaaugau.

Ek'ani k'ap'la haju haai naajī Jesuu nem wau nərram hoowi?
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Maimua hōor k'apan hīchab haig narr haawai hamagjā magjim hanam: 'Hedau duubjem garta hedjā k'ībaadeewai, "Nosegan hurum" haajem pārau; chadcha hich maagjemgui hajim hanam. ⁵⁵ Maimua har p'ū k'āijā dok'ēu garmua p'ua t'ānplisiewai, "Hedau pechag wālju haawai" haajem pāar hiek; magam hed chadcha hich mag pechag k'eeujemgui hajim hanam. ⁵⁶ Pārau magamjā k'aug hahau haajemta, ḫjāgwia hīs pārau pāach daúa mua nem wau chitam hoo nəmjā pōd k'aug hauba nə hajim hanam, mə chadcha hich Hēwandamau pāiju jaaujerr chaark'a chiram?

Jāga haju haai nə dich k'apeen dāi hiekk'ōr haawai
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Mag jajawagmamu hich Jesuupai hamag, ḫjāgwia pārau pāach wir haigpai pāach Hēwandam na k'aigba nəm k'aug hauwia pōd "Maran chadcha k'aigba nəm" haba nə? hajim hanam. ⁵⁸ Mua pārag jaauk'imgui hajim hanam: Hābmua k'āijā leinaanag pə k'aibag waumk'īir pəch jawaan harrwai chi t'et'emnaan haar barwi jaauju nawe hi dāi hajap'a hiyāl hawi k'ōinaa nəlisit ha chiramgui hajim hanam. Magbamən chi t'et'emnaanau guardianaanag pə pər deebaawai jūrr mak'llnau pə cárcel deg pāibajup hajim hanam. ⁵⁹ Cha mə hiek'a chiram hiek'au ya pətta hamau mag p'āar hat'amən, p'atk'on gaaimus harr k'ai, hābmiecharam centaaudam p'agpāibam haigjā hamau pə höbeerpāibajugui hajim hanam. Mua mag chiramən, pāach k'aibag Hēwandamag chugpaapiju haai nəwe chugpaapiwi hi dāi k'ōinaa hajuta hēk'abat ha chiramlugui hajim hanam.

Dich k'aibag Hēwandamag chugpaapi jēeubam chan peerdəbam

13 ¹Hich mag hed gaai hīchab hāaur k'ālln hich Jesús sim haig bēewi hirig nem hīgk'a naaichējim haajem. Mag hīgk'amamua hirig, —Galileapien Haai hi jēeujem deg nemchaain k'ēchwia p'aa nəmuu hagua Hēwandamag hamach k'aibag chugpaapi jēeu naajimgui hajim hanam. Ham mag Hēwandamag jēeu durrumta, ham haig Pilato soldaaun bēewia sii ham k'ēchpāichējim haajemgui ha jaau naaichējim haajem.

² Mag hichig jaaubaicheewaita Jesuu hamag, —Pārau k'īirjuawai, mag Pilato soldaaunau dau haugjā chuk'u k'ēchpāitarr k'ālln warm k'ālln hagjö Galileapienk'a t'ānplam k'āyaaujā hatcha k'aibag pōm sīsid haawaita mag ham k'ēchpāijim k'ai? hajim hanam jūrr hamag. ³ Mag gaaimua k'abajim, mamaa mua pārag jaauk'imgui hajim hanam: Pārauta chadcha pāach k'aibag t'umaa

hāsie hewag k'īirjuwia Hēwandamag chugpaapi jēeubam chan pāachjā dāi k'ēchjurau hajim hanaabá, hamachigcha. ⁴ ¿Wa pārau k'īirjuawai, har t'ārrdō Siloé haajem higaau di pōm sierr burrwai hōor dieciocho k'ēchtarr k'āllnta tagam k'ālln Jerusalén p'óbör hee naajem k'ālln k'āyaujā hiekk'ōr pōmaacha naajīwa hajim hanlām, Hēwandam dau na? ⁵ Mag hamach happaita Hēwandam dak'īir hiekk'ōr pōmaacha narr gaaimuajā k'abajimgui hajim hanlām, deeu hichdēupai. Hēwandam dak'īran t'um hich hagjö t'āllnām, nem k'aibag. Pāraujā hīchab pāach k'aibag t'umaa k'īirjuwia Hēwandamag chugpaapi jēeubam chan pāach t'um ni hābjā peerdābamgui hajim hanaabá.

Higo chēba sierrarr hag nem hīgk'aa

⁶ Mag jaau dichwia hichdēupai māg nem hīgk'aa hamag jaaujim haajem: "Woun hābmua hich uvadō hee nemjō higo hanlām jīir wai sīejim haajem. K'āai hāb jōm k'ōchag haadeewai haar hoon majim hanlām. Mamā mag hoon maawai bāllrjā chēba sīi hē meuu dānaajim hanaabá. ⁷ Magbaawai di haig pachēwia magjim hanlām, chi nemjīir jaarjemāg: "Higo jōm k'ōchgau añō t'ārjup pam sīi haar hoo k'ārrk'a chirām; mamaλ chēba sierraawai gaai hooimaba haajem. Jāgan jāg sīpí warag t'ubapäi" hajim hanlām. "Magba par chēbam jāg sīejemgui" hajim hanlām. ⁸ Magbaawai, "Patrón jōoi, magan hidēu añō hāb hoo hat'ā" hajim hanlām, chi nemjīir bā p'lajem wounau. "Jāg sim k'ai, mua warag hag bāk'ārr wa p'āllrdāpāinaa p'lichichagau hi bā k'uajugui" hajim hanlām, "chēmk'īir. ⁹ Mag bā k'uabaawai chēmlān hāuma" hajim hanlām. "Mamā mag bā k'ua nāmā hich magpai chēba habarmān magan chadau t'upāljugui" hajim hanlām, chi bā jaarjemua.

Jua hāi nām hedcha Jesuu hālī hāb monaautarr

¹⁰ Biek hāb jua hāi nām hed Jesuu Hēwandam hiek jaau sīejim haajem, judionaan hāba biirdāwia Hēwandam hiek jaaujem deg. ¹¹ Maig hālī hāb sīejim haajem. Mag hālī mor machpawia dieciocho años sīi jā bālreū k'itaajeejim hanaabá, bēn k'aibam hi mor hee dubwia. Magtarr haigmua pōd bāllrjā p'ō k'ajap'a t'ārrk'aba hich mag k'itaajeejim hanlām. ¹² Jesuu mag hoo hat'aawai dau hee haug k'augwia, hi t'ār haunaa hirig, ¹³ "Mua pā monaauk'im" hanaa, hi hār jua hausūbarm bārre p'ō t'ārrk'a k'ajapp'a hoo dānlisijim hanaabá, monakk'a. Mag hich monaaubapāaiwai honegau Hēwandamag, "Hēwandam, hīsin chadau pua mā hāuta habarm. Rajō jua t'eehk'am chan māg jēb gaai chuk'um. Hāu habarmgui" hajim hanlām.

¹⁴ Mamā magbaawai mag hamach hāba biirdā nām hag degam chi pōrk'a sierr Jesús dāi meeuk'abaadēwia jūrr k'īir mor chigpai hōragta, —Seman gaai seis diaspai p'idk'aju haai nāmgui hajim hanlām. Mag seis diam heen chadau pāadēu bēewia pāach monaaupibat hajim hanlām. Mamā hoob māg sīi jua hāi k'eeujem hed k'abajupama hajim hanlām.

¹⁵ Magbaawaita maach Pōr Jesuu hirig magjim hanaabá:

—Woun sëunem, ¿k'ant'eeta pλ mag chitÁma? hajim hanλm. Pāar mag jua hλlījem hed bλlījā p'ídik'aba haajem hanλmta, ¿k'an jāgwia pārau pāach cabaai wa p'ak k'āijā dō döpien p'ē harrjēma? Jāg nλm chan magan p'ídik'a nλm k'abahab? hajim hanλm. ¹⁶Pārau pāach nemchaainjā mag dō döpi k'λrrk'a nλmta, ¿k'an jāgwia mλg hλlī hīchab warrgar jöoi Abrán k'ararrau hλk'aajerr hag Hēwandum gaai hλk'a simta pōd hi monaauju k'aba sī, jua hλlījem hed hawia? Jāg sim haig hijā hīchab dieciocho años meperau hi pλrnaa hō jā wai simjō simta hēerpāi nλm k'abahab hajim hanλm, jāg bēnēu hi hogdλrplimk'īir.

¹⁷Jesuu mag hamach hōbeerbařim hūrwia hi hoomap'a haajem k'λλn t'um chigaa hap'ōbaadējim hanaabá, hamachta. Mag ham chigaa nλm hee, tagam k'λλn t'um haig narr k'λλnau hamach daúa Jesuu mag nem wau sim hoo nλm gaaimua honee nλm hiek'au Hēwandumag, “Hāu chadcha pua marag pλch jua t'eeg hoopibarm Hēwandum; hag na marau mλgjō chan nem hooba haajemgui” ha hiek'a naajim haajem.

Mostaza dēn nem hīgk'aadam (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸Mag hiek'ak'agmamua hīchab magjim hanλm hich Jesuu: ’Pārau k'ap'λ nλ, jāga sim habarí Hēwandum hiek mua jaau chitλm, maimua k'anjöta sim ha mua pārag jaaubark'iin? hajim hanλm. ¹⁹Magnaa hichdēupai, Mλg Hēwandum hiek'an mostaza daudam woun hābmua hich nemjīir hee jīirjemjöta sīerrλm. Hichta nemjīir daudam t'umaam k'λλn k'āyaujā bλrlλcha k'itλm. Mamλ mag k'itλm nλm bāau k'aplí bāauwia sīi pabλ pōm hādēe dλnλisiejemgui hajim hanλm. Mag hādēe dλnλisiewai nemchaaindamau hag gaai hamach didam hēup'ōbaadeejem. Hich hagjöta simgui hajim hanλm hīchab mλg Hēwandum hiek mua pārag jaau chitλmjā. Mλgwiwe chan k'apan k'abata hλk'a durrum; pari mag durru muata warag nem pōm haaidλbapäaiwai, hōor k'apank'am k'λλnau hλk'ajugui hajim hanλm.

Levadura dēn nem hīgk'aadam (Mt. 13:33)

²⁰Maimua deeu hichdēupai hamag, ’Pārau k'īirjuawai ¿jāga sim habarí Hēwandum hich hiek haaidλpi nλm, maimua jūrr k'an dāita mua pārag jaaubark'iin? hajim hanλm. ²¹Hich hiiu haawai hich hiek haaidλpi nλmλn, hλlī hābmua harin dārrcha sim hee levadura pāitarrjöta sīerrλmgui hajim hanλm. Levadura bλrlλ pāitarrjā maadēu haaidλmam chan hooba haajem; mamλ mag simuan harin t'um hλrpi haaujem. Hich hagjöta simgui hajim hanλm hīchab Hēwandum hiek mλg mua jaau chitλmjā. Mλgwiwe chan hōor pōm mλg wējōm hee hagt'a pōmcha haaidλba sim. Mamλ mλg hatagta durr warp'am magwe haaidλbaadee t'umaam k'λλnau hūrab k'aba hūrjugui hajim hanλm, hich Jesuucha.

Hāgt'ar maajem k'ādan p'īrk'i k'itłam haajem
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesuu hich mag Hēwandam hiek jaau nłrraajeejim haajem p'öbörpierr, didam k'apan k'aba dñnlñlidłam heem magwe hich nłrrłmpierr. Mag mamua warag Jerusalenag maa hajim haajem. ²³ Hi mag nłrrłam hee hābmua hirig, —Señor, ¿hāgt'ar höbérju k'łłnta k'apanaacha nł wa hok'ooju k'łłnta k'apanaacha nłwa? hajim hanłm.

Magbaawai Jesuu hirig, ²⁴—Hāgt'ar höbéraagan, puertdidam bñrlł k'itłam hee dubaagpamjöta haajemgui hajim hanłm. Muan pāragan, mag puertdidam p'īrk'i k'itłam heeta dubju hēk'abat ha chirłm. Mag hatag hōor pōm hag hee dubam k'ōsi hajup mamł, mag t'łnłm k'łłnt heem hābjä pōd dubbajugui hajim hanłm. ²⁵ Pārau dubaag hēk'awiajä ya chi dik'l jöyau p'ārbapäim chan, par pārau daaugajārmua, “Señor, maar weeu hat'ā” hawiajä, jürr hierrmuia hirua pārag, “iPāar jamaam k'łłnauma? Pāar chan mł haiguim k'łłn k'abamgui” haju, warag weeu haubaju haawai. ²⁶ Magbaawai pāach weeu haumk'ür, pārau hirig magjurau: “¿Pua maar k'augbata chirá? Maar rł däi hāba t'ach k'oojerr k'łłn k'abahab. Rł k'abajieb maar maestro. Pua hante maar p'öbör hee Hēwandam hi jauba haajeejeb” haju hirig. ²⁷ Mamł magbaawai hirua hīchab pārag magju: “Ya mua pārag jaaubarm. Mua chan tag pāar k'augbam. Pāach sii nem k'aigbam happai wau wěnłrraajerr k'ap, pāadēu warag pāachta mł haigmua chawag hērēubaadët” ha hiek'ajugui hajim hanłm, Hēwandamau pārag. ²⁸ Pārau hoowai chadcha pāach daaugajärpa t'łbagk'a nłisim hoobaawai, pārau hicharaucha sereeu hōo t'łnłmuia, warag gaai machgaupa hihesse haadép'łmuia, pārau hoojugui hajim hanłm: jöoi Abrán, Isá, Jacob, maimua tag warrgarwe Hēwandam hi jaaujerr k'łłn hich däi hāba hi bigaau honee hohoodö nłm. Maagwai pāachta k'ōinaa ham mag honee nłmjo hi däi wěnłrraju haajerr k'łłnta pāran hich mag hiseg nłisim hiek'augui hajim hanłm. ²⁹ Maigta pāar k'ür machag hajugui hajim hanłm, pāach pōd dubba nłm daar durrpierram k'łłnpata dub t'łnłm hoowia. Maig t'łnaaju: hedau höbeerjem garm k'łłn, hedau duubjem garm k'łłn maimua deeum durram k'łłnpa bëemawia Hēwandam däi hāba honee t'ach k'oog hohood hap'öbaadëjegui hajim hanłm. ³⁰ Mag Hēwandamau hōor hi hagk'abaadëm hed har mąg jēb gaai haawai hamachta warm k'łłn k'ääjäjä hajapcha nłm haajem k'łłnta k'apan k'abacha höbérju. Mag k'ayau har chik'amnau serbiibag p'čejem k'łłnta k'apanaacha Hēwandam sim haar höbérjugui hajim hanłm, hich Jesuu.

Jesuu Jerusalén p'öbör hłapörtarr
(Mt. 23:37-39)

³¹ Hich mag hedcha Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'apitarr hajapcha hłłrk'aajem k'łłn Jesús haig bëewi hirig, —Rey Herodeeu rł t'öopääig hēk'a sim. Rłchta mąigmua jöpk'aa higbaad haichëjierram hanłm.

³² Magbaawai hichdēu hamag magjim hanłm:

—Hérëubaadéwi hirig, “Hich hip'it'ur hidéu mag sim; mág hed gayan tllan hichiita hich mág hőor mor hee bén k'aigbampa jár wérpnnaa hich mág hőor monaau chitaju” ha jaaubaimat hajim hanám, mā himeerba. Magnaa híchab, Ya mā p'idag höimllá pamam; ³³mag hagt'a höba siewai hich mág māch p'idag höpäibam haarjä hogdaba jaau chitamua Héwandam hi jaaujem k'échmien p'öbör hee barjugui hajim hanám, Jerusalén. iJäga mag mājä híchab Héwandam hi jaaumieta Jerusalén p'öbör chaaur hamau mā t'öobarjugui! hajim hanaabá.

³⁴Maimua Jerusalenpienta warag hñapérwia magjim hanám: ’iHéh! iAy, Jerusalenpien! Páraun chadcha warrgarweta Héwandamau hich hi jaaumk'iir chogprái nám k'lánjä k'a k'óchk'aba, párav warag mokoujá ham bar wai námua k'échpráimaajemgui hajim hanám. Biek k'apan mua párav jaaujeejim, hât'arr hñalirau hich chaaindam t'umaa hich hich heegar t'laa wai juupjemjö, párav t'laa wai chitaag. Mamá magtarrjä pääachdëuta bñlärjä mag k'óchk'abajierramgui hajim hanám. ³⁵Jägtarrau nau párav hoomaa habarjugui hajim hanám. Nau mā mág chitllá hawia petaawai Héwandamau sii di pariim hee wouchnaan p'ërlabaajemjöta t'bagk'a náisijugui hajim hanám, párav. Magbarm haigmua chan tag párav mā hoobamgui hajim hanám. Párav mā hoojuun, hâba ya pääachdëucha deeu mā hurum hoowia, “Hñuchata Héwandam, pua räch jürr räch Chaaита maar hat'ee Reik'a plibarm” hanám haigta párav deeu mā hoojugui hajim hanám.

Jesuu woun hâb k'a höhöodö k'itam monaautarr

14 ¹K'âai hâb fariseonaan heem hâb híchab chi pörk'a simua Jesúus hñeurjim haajem, hich di haar hi dâi hâba t'ach k'oog. Mag hed sii jua hñlijem hed harr haawai hamachdëun hâba hirigta heerpapa haajeejim hanaabá, heeu dëgölp mag pöd bñlärjä nem wauju k'abam heda bñlär k'âijä jua peert'la nem waubaawai maglám gaaimua hi himeraa rär hawaag. ²Mag ham t'ach k'ö nám haig bëewi siejim haajem híchab, woun hâb k'a höhöodö k'itam. ³Mag hoobaawai warag hiyâl námua Jesuu chi machnaanag jéeunaa híchab chi fariseonaanagjä jéeumamua, —¿Párav hoowai mág jua hñi nám hed hőor mor masim k'lán monaauju haai sî, wa monaauju haai k'aba sîwi? hajim hanám.

⁴Mamá mag hamachig Jesuu jéeubarm hûr námjä ni hâbmuajä jâlhabajieram hanaabá. Mag hamachig k'abamjö warag k'íuu habaawai mag chi k'a höhöodö k'itam hich haig t'lrnaa, hi gaai rärbaawai monaaupräiwia, hirig, —Pa maju haai chiralmgui hajim hanám. ⁵Maimua jürr hich dâi hâba t'ach k'oog haig narr k'lánag magjim hanám:

—Párav cabaai k'âijä wa párav p'ak k'âijä jébdeg burrwia pöd hich hap hñerbä sîsim hoobaawai, ¿k'aíuta hag bärre mawia hich nemchaai jéu haubaju k'ai hajim hanám, sii jua hñlijem hed hawia?

⁶Mamá hich hiek hâk'amk'iir par hirua mag jéeu hohook'amjä ni hâbmuajä hi hiek hâk'abajim hanaabá.

Jua pərtarr p'iesta hee t'ärk'əlitarr k'əlnp

7 Maimua Jesuu hoowai, jūrram k'əlnau hamachig jaauba nəm hee hamachdēuta sie hajapcharam jar haunaa nacha hohood haadeewai, chi t'ärk'əliräiwia bëetarr k'əlnag magjim hanlm, ham wawimamua:

8—Dëgölp häbmua k'āijā hich jua pər nəm p'iesta hee pääch t'är haauwai, hoop pääch k'īrau chan sie hajapcharamta hook'anaa päächta pör garcha jupmiet hajim hanlm. Magbam heeu mag sie pääch k'āyau chi t'et'em k'əlnp hat'ee wai nəm gaai k'āijā pääch jupduk'am. 9 Mag päächta sie hajapcharam gaai hohoodö nəm haig, chi jua pər chirəm wounau bëewi päärag “P'iidatk'abat, məg sie deeum k'əlnp hat'eemlu” haicheewai, heeu dëgölp pääar k'īir naauwia jūrr hoor hëugarcha k'īir naa hohoodö haimaduk'am hajim hanlm, tagam k'əlnp dak'īir. 10 Magju k'āai häbmua k'āijā hich jua pər nəm p'iesta hee pääch t'är haauwai päächta warm k'əlnp hëugarcharam sie gaai jupbat hajim hanaabá. Pääar mam hohoodö nəm hoobaawai, chi jua pər chirəm wounau päärag, “Keena, jūrr mau na jupbahut” habaawai, chigag chuk'u päächta warm k'əlnp na hohoodö haimaju. 11 Mag, päärag mag chirəmln, har hamach t'öwia chik'am däi hat'uucha haajem k'əlnnta jūrr məg hatag paawai ham Hëwandamag chaigpa hoo sīsida haju. Maimua har mag hamach däi hat'uu nəm k'əlnp hichaaurjā magam haba sīi warag serbiibamjō haajerr k'əlnnta jūrr məg hatag paawai Hëwandamau warm k'əlnp k'āyaujā hārpai hapiju hajim haajem.

12 Maimua hich t'ach k'ömk'īir t'ärtrarrag magjim hanlm hich Jesuu: ‘Deeu pəch p'iejāb därrcha wauwia t'ach k'ömk'īir hoor t'əlrwai hoop sīi pəch k'apk'əlnn happai t'ärk'lyam hajim hanlm, ni pəch k'odnaan, ni sīi t'är k'odpaim k'əlnn happenaijā t'ärba, ni sīi p'atk'on paraam k'əlnn pəch däi häba di dak'a naajem k'əlnn happenaijā hoop t'ärk'lyam. Pua magam k'əlnnta k'īirjuwia t'ärk'əlīmln, magan hamaujā hagjö wauwia pət'är hat'aawai deeu pərlag p'agbarmjöta haju. 13 Magju k'āai pəch p'iejāb pōm waupläiwia t'ach k'oog hoor t'əlrwai dau hap'əlm k'əlnndamta t'ärba hajim hanlm: har bə bisi wa juadam k'āijā bisi k'it'ēem k'əlnn, har k'u t'ūuiba t'ūuiba k'it'ēem k'əlnn, wa har dau k'isu k'it'ēem k'əlnn k'āijā. 14 Pua mag k'it'ēem k'əlnn däita magmln, hamau chadcha pət'är pöd hagjö habaju, mama magtarr paar Hëwandamauta jūrr pət'är honee hapiju. Har hi hiek häk'a durrumua k'échtarr k'əlnn deeu hiiu p'iidə nəm jaar, magtarr jūrran hichdēuta pərlag p'agjugui ha jaaumajim haajem.

**Hëwandam däicha t'ach k'ö sim wounan chadcha honee haju
(Mt. 22:1-10)**

15 Mag Jesús hiyā sim hūrwia, hāb hi däi häba t'ach k'ö sīerrau hirig, —Hägt'ar pawiajā hich məg cha maach nəmjo Hëwandam däicha t'ach k'ö sim wounan chadcha hi honee hajugui hajim hanlm.

16 Hichig magbaawai jūrr Jesuu hirig, —Mua pərlag nem hīgk'ak'imgui hajim hanlm. Magnaa, Jöoi hāb sīejim haajemgui hajim hanlm. Mag jöoirau hoor

k'apank'am k'ɻɻnag jaau wai sīejim haajem, hichdēu p'iejāb pōm waubapääiwai mak'ɻɻn t'um hich haig t'ach k'oон bëemk'iiр. ¹⁷Maimua chadcha p'iejāb wauwia, ya t'ach k'öju hed haadeewai, chi patrón jöoirau hich chog päijim haajem, hich däi hiek'atarr k'ɻɻn haar jaaubaimaawai t'ach k'oон bëemamk'iiр. ¹⁸Maimua mawia, chi chogau jajawagmampierr bëemaugau, jürr pogk'a jaaumaajeejim haajem, chi bëeju harr k'ɻɻnau. Nacha jaauwimatarr haiguimua magjim hanäm: "Chaig hewaa jéb pér hautarr hoon maju chiraawai mä pöd mabam; hidëu hëudeem hat'ee k'ërtarau" hajim hanäm. ¹⁹Maimua hëbak'ai haar jaaubaimaawai maguajä hagjö, "Mä pöd mabam, p'ak hemk'ooin diez heeu përk'a hautarr p'idag hee wai jéraan p'ë harrju haawai. Jägba hak'iin chadau mä mak'amgui" hajim hanäm. ²⁰Hich mag jajawagmamua hëudeecharam haar jaaubaimaawai magua paawai magjim hanäm: "Mä maju hajieb mamä, mäch häläi däi hewaa pa chiraawai pöd mabajugu" hajim hanäm. ²¹Magbaawai mag chi hiek jaau chitarr woun deeu hich happai bëewi hichig warm k'ɻɻnau jaaumarrjöö jürr hich patronag jaauchëjim haajem. Mag hürbaawai jöoi k'iiр machag t'ɻnämua magjim haajem, hich chogag: "Petá" hajim hanäm, "deeu. Maimua jöpk'ar jürr kaajä hee har dau hap'ɻɻ k'it'ëem k'ɻɻn p'ë haipidú hajim hanäm: har bëä bisi wa juadam k'äijä bisi k'it'ëem k'ɻɻn, k'u t'üuiba t'üuiba k'it'ëem k'ɻɻn, maimua har dau k'isü k'it'ëem k'ɻɻnprä." ²²Mag jaaubaawai chi chogau mawia, hichdēu jaaupläitarrjö hawia, deeu barchëwia magjim haajem, hich patronag: "Mua t'um pachdëu jaautarrjö habarm. Mamä magämjä hagt'a hőor k'apaana därr haju simgui" hajim hanäm. ²³Magbaawai hich jöoirau deeu magjim hanäm, hich chogag: "Jürr p'öbör higaau mawia parhooba har hich jäg dau hap'ɻɻ k'it'ëem k'ɻɻn t'um pachdëu hoomam p'ë haipidú" hajim hanäm, "warre hőrau di därrk'aba siwaag. Pach hiek häk'aba habaawai hamag t'um hajap'a jaaumamua hichiita mua ham mäch däi t'ach k'ömk'iiirta t'ärk'äläi chiräm habá" hajim hanäm. ²⁴Ya maadëu k'ap'l pläm, har nacha t'ärwia bëeba harr k'ɻɻnau chan hamau bäläjä mä t'ach hisiébjugui hajim hanäm, chi nacha t'ärtaa k'ɻɻn higwia.

Dich nem t'um hisegba näm chan pöd Jesúس k'apeen haju k'aba näm
(Mt. 10:37-38)

²⁵Mag Jesúس mam däi hi hëudee hőor pöoma wëtmajim haajem. Mag hich hëudee wëtum k'ɻɻnag magjim hanäm:

²⁶—Häbmua k'äijä mä däi hogdäba nàrraju k'iiрju simta k'üchpajä hich dënnaan k'a hogdämap'a wa hich häläi, hich chaain, hich k'odnaan k'äijä hogdämap'anaa hich dau hap'ɻɻ haju k'äijä k'iiрju sim chan, pöd mä däi k'apeer k'aju k'aba simgui hajim hanäm. ²⁷Har chi mä däi nàrram k'ösi simuan warre hich p'it'urg hau nàrrajuä k'ap'l haju haai simgui hajim hanäm, mä gaaimua chik'amnau hich t'ooju k'ap'l hawiajä hich mag mä bëä hogdäba nàrraju haawai. Mag håwatbaju chan, parta hidëu k'ös mä däi nàrram hajugui hajim hanäm.

²⁸Magnaa hamag, 'Chijäg wounauta hich di hëwaagpaawai nacha k'iiрju sii habaju k'ai hajim hanäm, k'an nemta p'ë hauju, k'achpai higju, wa p'atk'on

k'āijā därr k'aba habaawai pöd nem higju t'um p'ë haubaju k'āijā k'ap haag?
 29 Magjā k'iirjubanaa, heeu dëgölp di hëuju haadëwia, dibä happai k'āijā juk'a
 sïuwia, pöd hëu hauba hich mag werba sïuk'lïin, bigaaum k'łłnau hich k'iircha
 k'āijā hi wauwia hirig, 30 "Mæg wounau par di hëu haubajuuta sii dibä happai
 jäg hidëu k'ös juk'abaadëjim" hajugui hajim hanam. Hich jäg di hëwaagpaawai
 k'iirjuajemjöta k'iirjuju haai simgui hajim hanam mä däi nñrraagjä, dich dau
 hap'łł haju k'ap'la simjä magam higba warag magam hawat nñrraag.

31 Magnaa deeum ejemplu higwia, 'Wa magbam k'ai, Ɂk'anim reita deeum
 hagjö hichjö reik'a sim däi juurhi hee hich wërbilan maju nawe k'iirju sii habaju
 k'ai hajim hanam, hajap k'ap haag? Hirua k'ap'la simgui hajim hanam, warmua
 soldaan k'apanag veinte mil wai siewai hichdëu diez milpai wai sim. Mag juurhi
 hee maju nawe, Ɂhirua k'iirju haubaju k'ai, mag hich soldaan magcha k'apan
 k'aba durrum däi warm k'łłn k'apan t'łplam haar wërbilan petaawai hichdëu
 pödbaju? 32 Hirua mag k'iirjumla, hagt'a warm däi t'ëuju nawe, warp nñwe k'aug
 haujugui hajim hanam, hichdëu pödbaju. Magbaawai hirua hich soldaan warm
 k'łłn haar chogräjju, mak'łłnau chaigpabaimaawai wërbiju harrjä wërbiba
 warag k'oinaa nñlisieg. 33 Hich hagjöta haajemgui hajim hanam hichab mä däi
 k'apeerk'aagjä. Mllta nacha päräu hñrcha k'ösinaa mæg jëb gaaim nem päächdëu
 k'ösim t'um hisegbam chan, pöd mä k'apeen haju k'aba nñmgui hajim hanaabá.

T'ak'aar nak'a haadëk'iin Ɂk'ant'ee serbiju?

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 Mag hamach nem hisegmap'am k'łłn higwi hiek'ak'agmamua hichab,
 'T'ak'aran chadcha nem hajap'amlugui hajim hanam; mama mä sim nak'a
 haadëk'iin, Ɂk'ant'ee serbiju? Pöd bältrjä hagua nem p'öju k'aba, 35 ni jëb
 p'lıichichag däi waaurëunaa nemjiir bä k'uagjä serbiiba sisiju. Mag serbiiba
 sisiewai sii barpäijugui hajim hanaabá. Hich jägaugui hajim hanam hichab har mä
 hiek hæk'amaaugau hamach nem k'öchag t'um hisegba nñm k'łłnjjä. Keena, jäg
 hñrlanaa cha muu jaau chiräm hajap'a hürbat ha jaaumajim haajem, hich Jesuu.

Oveja hok'ootarr nem higk'aa

(Mt. 18:10-14)

15 ¹Biek hæb Jesuu jäga Hëwandamau hoor peerdlajë ha jaau sim
 haig, gobiernoog dëbpaar paar nñm jëeujem k'łłn k'apan bëe
 t'łnaajim haajem, chi pekau dapnaanpa, hi hiek hüraan. ²Magbaawai chi
 hajap'a Hëwandamau Moiseeg hiek p'äpitarr hñrk'aajem k'łłn, maimua
 hag hiek jawaag hat'ee chi machnaan däimua Jesús higwia, —Hi dën
 mæg wounau chan pekau pöm sisidäm k'łłn hawiajä hisegba hich jäg
 warag ham däi t'ach k'ö nñrraajem hanaajim haajem.

³Magbaawai hichdëu ham mag hiek'a nñm hürwia, mæg nem
 higk'aadam jaaumamua hamag magjim haajem:

⁴—K'anim nemjö mlaq nlaq haig hābmua cien ovejas wai sim, maimua hāb hok'oobaadeewai, ḷk'aíuta tagam k'lla dō wajaug hee p'ērławia mag hok'oo k'itłmdam jalaan mabaju k'ai? hajim hanłm. Keen, par maadéu dich nemchaai haawai baaubam haigjä hook'a k'itłlhabarju. ⁵Maimua mag baau hat'aawai, ḷk'aíuta siihonegau dich nemchaaidam hud haibëebaju k'ai? hajim hanłm. ⁶Maimua di haig pachëwiajä, ḷk'aíuta hich k'apk'lla däi hich di dak'a naajem k'lla nra t'ärk'anaa, “Keen, ma honee chirłm, mlaç oveja hok'ootarrdam hoo hat'aawai” habaju k'ai? ⁷Keena, hich jägta haajemgui hajim hanłm hīchab hñgt'arjä: Har hoor k'apan hamach hajaug t'owia Hēwandam däicha wēnłrram haajem k'lla gaaimua honee haju k'ayau, pekau pömk'am k'lla heem hāb k'āijä hich k'aibag hisegwia Hēwandam hich t'aar hee hat'am hed hñgt'armpeenjä honee hap'öbaadeejemgui hajim hanłm hīchab.

P'atk'on hok'ootarr nem hīgk'aa

⁸Maimua hīchab mlaq jaaujim haajem: 'K'anim nemjö hla i hāb simua p'atk'on chi dau daí happai diez wai sim, maimua mag heem hāb k'āijä hok'oobaadeewai, ḷchijäg hla irauta bälrljä hich p'atk'on järba hich mag siuju k'ai? Par jāgan hirua hag bärre lámpara paanaa, dijä t'üpawia, nem rlabva jar sii hawia, baau hat'ajugui hajim hanłm. ⁹Maimua mag baau hat'aawai, ḷchijäg hla irauta hich k'apeen hich di dak'a naajem k'lla t'ärk'a hauwia, “Keena, hīsin mlaq honee hla, mlaç p'atk'ondam hok'oo wai haarr baau hat'aawai” habaju k'ai? hajim hanłm. ¹⁰Magna hich Jesuupai, Hich jägta hñgt'arjä hīchab Hēwandam chognaan honee hap'öbaadeejemgui hajim hanłm, har woun hāb k'āijä hich k'aibag hisegwia k'ürjug hajap'am jarwia Hēwandam hich t'aar hee hat'am hed.

Hēwan p'atk'on hār gastaa nlaqtlal hat'urtarr hag nem hīgk'aa

¹¹Maimua jäga Hēwandamau hōrau hich hiigwai hisegba haajem k'ap hamk'iir, Jesuu mag hich haig bëetarr k'lla nag mlaq nem hīgk'ajä hīgk'ajim haajem hīchab:

—Woun jöoi hāb simua chaain numí wai siejim haajem, hemk'ooin hap'a. ¹²K'āai hāb chi hiewaa chi hēudeemua hich hayag, “Tata, pa meeabaadeewai marau jāaju nem warre magan mlaq mlaç jua hee dee chirbá” hajim hanłm. Magbaawai jöoirau chadcha hamag jigbaadëjim haajem, hamachpierr. ¹³Mag deetarr k'ur k'āai k'apancha k'aba nlaq hee, hichig nem deetarr t'um pérk'lla ipäiwia hag p'atk'on däi warre warp petajim haajem, deeum durr. Mamla mam pawia nem hoobam gaai hichdëu gastaam haig p'atk'on hār gastaa siejim haajem. ¹⁴Maimua mag p'atk'on nem parhoobam gaai werba sii hawia t'um höbapäim hee hīchab jādau t'eeega burrjim haajem, hi sim durr. Maimua magbaadëm däi ya hīchab jāsogau mas haadëjim haajem. ¹⁵Jāsogau hich magbaadeewai woun hāb sierr haar mawia parhoobam p'idagdam k'āijä hichig deemk'iir jēeuwimajim hanłm. Magbaa magua hirig jaaupläjim haajem, k'üsnaan t'lamk'iir. ¹⁶Mag chadcha mawia k'üsnaan t'la hoo chirłmua jāsooga

(Lc 15.16)

haawai chi k'üsnaanag p'at'au deechë pñam heemta dñi k'öm hiigjeejim hanñm, chi k'üsnaanau k'ö pñam dñi häba, bñlr k'äijä jäd t'öö hawaag. Mamä magamjä häbmuajä hirig “Ya magan k'öjuma” haba haajeejim hanñm. ¹⁷K'ääi häb mag hoo chirñ hawia t'umaa k'iirjumamua hich wir haigpai magjim hanñm: “iHëh! Mä haai di haar hi piyonnaan bñllräjä k'öju hat'ee haugchëba biwaa t'ñpñam hee, mñchta mñch k'iir lökgau jädaúa mñig mä t'öö warrumgui” hajim hanñm. ¹⁸“Mñg chirabnaa mä majugui” hajim hanñm “mñch haai haar. Maimua barimawia mua hirig ‘Tata, chadcha mua Hëwandam dak'iir pekau wauwia pñ dñijä k'aigba habarm’ haimaju. ¹⁹Mag gaaimua warramjö pua mñrlag pñch chaai haju k'aba sim. Mñrlag hiewaa haju k'äyau sii mñrlag pñch piyón habá; mä pñ hat'ee hich mag p'idx'a chitaju’ ha hiek'aimaju” k'sürju hat'ajim hanñm.

²⁰Mag hich happai hiyñl hoo siëwia baubaadeeu chadcha hich haai haar petajim haajem. Mag mamua hagt'a di warp'aa siwe chi hayau hoo hat'ajim hanñm, hi chaaita dau hap'ñl hur k'itñm. Magbaawai jöoi t'ärau häwatbajim haajem. Mag warag k'ap'ig mawia hich chaai hö p'ñlr jöinaa k'iir hñl haujim haajem. ²¹Magbaawai chi chaairau hich hayag, “Tata, chadcha mua Hëwandam dak'iir pekau wauwia pñ dñijä k'aigba habarmgui hajim hanñm. Mag gaaimua warramjö pua mñrlag pñch chaai haju k'aba chirñm” hajim haajem hich hayag. ²²Mamä chi hayau dau haug k'augwia, magamjä higba, warag degag harrwia hich chognaanag, “Mä chaai hat'ee k'ajüa chi hajapcharam järwia jüapi siubat”

hajim hanlm. "Maimua hīchab sorrtikā jūapinaa zapatjā chi hajap'am jūapibapäit. ²³Magwia p'akdam chi hōtpaam haut'urwia t'ōobapäit" hajim hanlm, "maach t'um hāba honee k'ö plmtua p'iesta wawaag. ²⁴Pārau hoo plmgui hajim hanlm, mla chaii chi meem harpta deeu hiiubarmjö habarm; bēebajupii narrta deeu barbaichäm" hajim hanlm. Mag, chadcha p'iesta waujim haajem.

²⁵'Mamla maagwai hich jöoi hiewaa chi naam, p'idag hee siejim haajem. Maimua bēewia di dak'a panaa hūr huraa haawai sii karris p'op'ook'am däi tamburrra bubujuk'am gaai jemk'a k'odt'lanlm k'aug hat'ajim hanlm. ²⁶Mag hūrbaawai hich haai chog hāb t'lrnaa, "¿K'an gaaimua hagā heeupemjö mag t'lnarram?" ha jēeujim haajem. ²⁷Magbaa chi chogau "Pa heeumta bēejimgui" hajim hanlm. "Mag hāu barbaicheewaita pa hayau p'akdam chi sebaam wai narr t'ōopibajieb" hajim hanlm "p'iesta wawaag." ²⁸Mamla hichig mag jaaubaawai warag meeuk'awia dubmap'a daauggajärpasi sisiijim haajem. Magbaawai höbérchëwia chi hayau hit'üu hich hiewaag. "Dubtarrau hiewaa" hajim hanlm. ²⁹Mamla hichig magbaawai warag hich hayag, "Padé hūrbá tata" hajim hanlm. "Mlch herraawe bllrjä pa haigmua hogdaba, pa p'idag hee mla p'idx'a chitaajem; pua nem jajaauk'am hichaauraapaijä hiek'aba chitamgui" hajim hanlm. "Mamla maglamjä bllrjä pua mlrlag chib chaaidam k'äijä deeba haajem, mlch k'apeen däi honee k'ömk'iirjä. ³⁰Mag k'äyau sii jäg paclh p'atk'on harrwia parhoob kachaloona hllain däipa hār gastaapäit'urtarr barbaicheewain chadau, pua p'ak chi sebaampa t'oo chirabma" hajim hanlm, "hi k'ömk'iir." ³¹Magbaa jöoirau jurr hich hiewaag magjim haajem: "Mamla pua k'apl chirabá" hajim hanlm, "chadcha paclhta mla haigmua hogdaba k'itaajeewai mla nem mlg t'lplm t'um paclh dën happai t'lplm. ³²Mamla pua hoo chiramgui" hajim hanlm, "pa heeum chi meem harpta p'iidawi pierrumjö habarm; maach haigmua mawia tag bēebajupii narrta, hista deeu pierrumgui" hajim hanlm. "Magua hīs chadcha maadëu mægu haai naabahab hajim hanlm, hi bëetarr gaaimua honee haag."

Woun hāb hich k'iirjug k'augau k'apk'lan baautarr

16 ¹Maimua Jesuu hīchab mlg nem hīgk'aadam hīgk'ajim haajem, hich däi hogdaba wēnlrraajerr k'lanag:

—Hāb rik siejim haajem. Mamla hichdëu hich nem k'augba, deeumagta hich nem t'um jaau wai siejim haajem, magagtta hich dënjo hamk'iir. Mamla k'ääi hāb chi mork'alu hūurwai hi nem haair haba parhooba sii hichdëu hampierrta wau sim ha hūrbaawai, ²t'lräliwia hirig magjim hanlm: "¿K'an hajaugta mua hūurwai mag pua bllrjä mla nem haair haba chiram hanlm? Ma hiek'au nauwe jöpk'aa paclhëu nem waaujem t'um p'äk'anaa mlrlag hoopibá" hajim hanlm, "mua k'ap haag. Mag hoopiwia warre padëu siiubaad, tag mua pa higbam" hajim hanlm hich k'iircha. ³Magbaawai chi rik nem t'la chirarr wounau k'iirju sii hawia, hich hödegpai, "¿Nau mla jäga hajuutaa mlgbaadëma?" hajim hanlm, "mlg mla patronaujä mla jalbaadëm. Sirp'ag hee t'ut'ui däi p'idx'aju serbiiba chiram. Parhooba sii hatcha kaajjä hee nem jéeu chitaagjä k'aba chiram" hajim

hanam hichdëupai hichig. ⁴Maimua hich hödegpai, “Hää, ya mua k'üirju hat'am” hajim hanam, “jäga haju mäch maigmua järbapääiwai hōrau hamach deg mäch höbeerpmik'ir.” ⁵Mag k'üirju hauwia chadcha hich patronag dëbpaar paraa narr k'lan hähabdö t'ärnaa hamag jéeu hoomajim haajem. Nacharamag, “¿Pua maach patronag k'arr paraa chirá?” hajim hanam. ⁶Magbaawai warmua, “Muan hirig cien latas de aceite paraa chiramgui” hajim hanam. Hichig mag jaubaawai, “Chadcha pua mag haujim; cha sim hag hësap” hajim hanam. “Mamä t'arréüpäiwia magan jürr jöpk'arraa cincuenta lataspai p'ä sübä; mua parag járrpai jéeuk'im” hajim hanam. ⁷Maimua hähbak'ai paar sierragjä hagjö, “¿Puajä k'arr maach patronag paar chirá?” hajim hanam. Magbaawai chi dëbpaar paraa chirarau, “Mua hirig trescientos sacos de arroz paar chiram” hajim hanam. Magbaawai chi k'ap haag jéeu sierrau, “Chadcha pua mag haujimkë” hajim hanam. “Cha sim hag hësap” hajim hanam. “Mamä t'arréüpäiwia jürr doscientos cincuenta sacospai p'ä sübä” hajim hanam. ⁸Magbarm k'aug hat'aawai chi patrón jöoirau hich nem haair haba harr woun higwia hich hödegpai, “Jöo, wounan chadcha k'üirjug k'ap'la chirama” hajim hanam.

Maimua jürr hich hiek hür narr k'lanagta magjim haajem, hich Jesuu: ‘Chadcha Hēwandam hiek hälk'amaaugau hamach k'ochagpierr wënrraajem k'lantha Hēwandam hiek hajap'a hälk'a k'it'ëem k'lan k'ayaujä k'üir hublcha sierrjëemgui hajim hanam, hamach gar hoor t'ereu hawaag. ⁹Päädë hürbat. P'atk'onan chadcha nem parhoobam wau nłmuua ganwia nem k'aigbam hat'eejä hiigjem. Mag siëb mamä, pääch p'atk'on haauwai hōordam däi nem hajap'a wau nłmuata ham däi k'apeen k'abat hajim hanam. Maagwai pääch meebarm hed mäg jéb gayam nem tag higba haadeewai jürr hägt'arjä mak'lan däita nłsiju, Hēwandamau pääch hädaraa höbeerpiawai. ¹⁰Woun häbmua nemdam bälrläm hawia k'äijä hajap'a hllrk'a simän, magan nem därräm hawiajä hich mag hajap'a hirua wai nłrraju. Mamä nem bälrläm hawia hagag hoomap'amjö warag hädaraa härpi simän, magan nem därräm charä sii härpijugui hajim hanam. ¹¹Mäg jéb gaaí Hēwandamau päächig nem deetarrdampajä hajap'a hllrk'aa meraa nłmlan, ejäga hich haram nem hajapcharam hirua päärag deebarju? Deebamgui hajim hanam. ¹²Chik'am nemjä päärau hajap'a hllrk'aba nłm chan, ik'aíu päärag hök'ar nem jläriju harr k'äijä jläripabarju? Jläripamgui hajim hanam. ¹³Ni häbmua jä pöd patronnaan numiim k'lan chogk'aju k'aba simgui hajim hanam. Patronnaan numí hak'lin, hiwiir häbpaita härcha k'a k'ösi haju. Hich hagjöta simgui hajim hanam hichab Hēwandam däijä. Pöd päärau Hēwandam k'ürag wäpanaa p'atk'onagjä wärsa haju k'aba nłm. Pääar magta nłm chan pöd Hēwandam hipierraak'aba nłmogui hajim hanam.

¹⁴Mamä hichab haig fariseonaan p'atk'on hat'ee bie k'it'ëem k'lanpaupa chi Jesuu hiek'amam hür narr haawai warag hi wau hiek'a naajim haajem. ¹⁵Magbaawai Jesuu hamag hiek'amamua, —Päran, päächta härcha p'atk'on wai nłm hawia Hēwandam dau najä häucha nłm haajeebma; mamä chadcha Hēwandamauta pääar t'äar k'ap'la simgui hajim hanam. Mäg jéb gayam k'lanpaun

p'atk'onta nem t'um məg jēb gaai t'lənləm k'āyau hajapcha sim hawia hagəgtə hee haajerram. Hamag mag nem wajaug siēb mamə, haguia nem k'aigba waauwaita sii hödömie sērk'a t'lənləmjō Hēwandamau k'ōchkt'aba haajemgui hajim hanəm.

Warrgarm ley hich mag sīerrəm

¹⁶ Mag nem jajawagmamua hīchab hich hiek hūr narr k'əllnag Jesuu magjim haajem: 'Juan hōor pōr choomieu Hēwandam hi jaauju naweran pārau Moiseeu hiek p'ā rəlatarr dāi Hēwandam hi jaaumienau hēsap p'ātarrpai wai naajimgui hajim hanəm, hag gaai jaau sim hipierr wēnərraag. Mamə Juanau hiek hiiur Hēwandam haar höbeerpiejemta wai bēejimgui hajim hanəm, chi wajapcharam. Mag jaauchētarr haigmua hatag mag Hēwandamta chi Pörk'aīmələ sim k'aug hat'ampierr, hīsta hōor pōm hi hipierraam ham hig nəm, chadcha hamach Pörk'abaadeewai hi dāi naam k'ōchgau. ¹⁷ Mag hiek hiiur wai naab mamə, jōoingar Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarran hich warr sīejerr hagt'a hich mag serbii sīerrəmgui hajim hanəm. Məg durr t'um hedjāpa chugpawiajā jōoingarwe p'ā rəlatarr hiek chan bādəm hābjā hok'oobamgui hajim hanəm.

¹⁸ Magua hīsjā warrgarmjō dich həlli hisegwia deeum həlli haumən pekauta wau simgui hajim hanəm; wa deeumua həlli rəlatarr k'āijā haumən magan hagjō pekauta wau simgui hajim hanəm.

Woun hāb hap'ələ k'itarr rik dāi

¹⁹ Maimua hīchab məg nem hīgk'aadam jaaujim haajem Jesuu: 'Woun hāb sīejim haajem, rik. Maan sii k'ajūa parhēpagk'am happ'ata jūajeejim haajem. Maimua mag nəm dāi hed hēepierr sii nemk'oo jaramjōta t'achjā wau k'oojeejim haajem. ²⁰ Mamə hīchab woundam hap'ələ k'itlm Lázaro ha t'ār sim sīejim haajem, sii p'ie k'a dodoso k'itlm. Mag k'itlmən sii chi rik puertdi bigaau hōor bā heeta hoo k'eraajeejim hanəm. ²¹ Mag k'ērləmən jāsogau chi rik t'ach k'ō sim mes heegar pan perasdam k'līmam k'ōm k'ōchag k'ērləm hee, saakienauta hi p'iedau sēcheejeejim haajem. ²² Mag k'itlm hawia chi hap'ələ k'itarrdam meejim haajem. Mag meeabaadeewai Hēwandam chognaan bēewia sii hi hak'aardam hāgt'ar Abrán sim haar harrijierram haajem. Mag k'ur chi rikjā hīchab meeabaadeewai bēp sīuwia k'īmie durrta hōbērjim haajem. ²³ Maimua ya k'īmie durpanaa maach gaai machag hāwatbajujō t'lənləmua hāgt'aag hoowai dau warp'a Lazarota Abrán bigaau k'ōinaa pāar sim hoo hat'ajim hanəm, chi rik harrau. ²⁴ Magbaawai mammua t'et, "Jōoi Abrán, mə hap chitlm məl dau haug k'augbāa" hajim hanəm. "Lázaro jīgpirdam gaaipai k'āijā dōdamau homnaa məl haar pāibärəlī. Ya mələn hō jāllumaam. Hōt k'ierr pechag məg t'lənləmjā mua hāwatbajujōta t'lənləmgui" hajim hanəm hāhāk'amuia. ²⁵ Mamə magbaawai jōoi Abranau hirig magjim hanəm warag: "K'īir heyaa hajuma" hajim hanəm, "pāch monak'a haawai nem k'īir t'um paraanaa bālrjā haugchēba chitarr. Maagwai Lázaro bālrjā magəm chuk'u hi dau hap'ələ k'amor masi k'ērləmjā pua

hirig hooba haajeejim. Mamλ hīs mλig hi k'ōinaa bibigag chuk'u chirλm. Jāigta k'iirjujuma hajim hanλm, jāgwia jūrr hīs pλ hidawaa chirλ, hōt k'ierr pechag hee.²⁶ Pua mag chirab mamλ, pλ haar pōd mua Lázaro pλibamgui hajim hanλm. Magnaa maach jārr mλg dō k'ōrg sīi jēb hit'urm jaaba wējōmjō sim hee ċjāga hi maju? Jammuajā pōd bēeu k'aba, ni maumuajā pōd maju k'abamgui" hajim hanλm jōoi Abranau.²⁷ Magbaawai chi rik harrau warag chaigpa k'itλmuia jōoi Abranag, "Magan jūrr mλ haai di haarta hi chogbařäi" hajim hanλm,²⁸ "mλ k'od hābam k'λλn cinco p'ë wai chirλm haar, mλ mλg chirλm jaaubaimaawai hamach k'aibag hisegwia k'iirjug hajap'am haumk'īir, magbaawai ham meem hedjā mλjō mλgλm haar gaai machag hāwataan bēem hugua" hajim hanλm, chi rik harrau.²⁹ Magbaawai Abranau hirig, "Mamλ hamau Hēwandam hiek wai naabahab, Moiseeu chi Hēwandam hi jaaumien dāimua p'ā pλatarr. Hamau mag gaai jaau sīsidλnta hipierra haju haai naabahab" hajim hanλm, "pλ sim haar wētmap'a nλmλn."³⁰ Magbaawai chi k'īmie durr simua magjim hanλm: "Hāhā, mag k'abam jōoi Abrán. Sīi p'ā sim gaaipai chan hamau hāk'abam. Mamλ hāb meetarcta deeu ham haar hōbērimawia hamag jaauwimak'īin chadau, warre hamau hamach k'aibag hisegjurau" hajim hanλm.³¹ Magbaawai Abranau hirig magjim haajem: "Mamλ hamau mag Hēwandam hiek chi p'ām wai nλm gaai jaau sim hāk'aba nλm chan, magan hāb meewia deeu hiiu p'iidλwia hamag jawaan mak'īinjā, hamau hāk'abajugui" hajim haajem, chi rik harrag.

¿Jāga hanλ Hēwandamau chik'am k'aibag hee mapi nλm k'λλn dāi?
(Mt. 18:6-7,21-22; Mr. 9:42)

17 ¹Jesuu magjim haajem hich dāi wēnλrraajerr k'λλnag:
—Mλg jēb gaai hichiita hich jāg hōor pekau waupiejem nem paraa haju, mamλ iħēh, hapk'it! hajim hanλm, chi magλm nem paraa sim woun.² Hirua magλm gaaimua chi mλ hiek hāk'a k'ērλmta pekau hee burrpimλn, hichta Hēwandam dāi hiekk'ōr pōoma sīsiju. Mamλ mag Hēwandam dāita hiekk'ōr paarpaju k'āai hichdēupai hich hō gaai mokpōr pōmk'am jānaa p'ūas hee baudλk'īin hāucha hajugui hajim hanλm Jesuu.

¿Jāga dich k'apeen perdonaa nλ?

³ Maimua hīchab, 'Pārag jaauk'im, k'ap'λ habat hajim hanλm, hich Jesuupai. Pāachjō mλ hiek hāk'a nλm k'λλnau k'āijā pāach dāi k'aigba habaawai warag dāi hagjō haju k'āyau sīi ham wawibat hajim hanλm. Maimua hamachdēu mag pāach dāi k'aigba habarm k'aug hauwia pāachig "Mλ perdonaabá" haawai, ham perdonaaawia hoob tag bħlṛjā magλm hiek higmiet hajim hanλm.⁴ Hābam hedpai k'āijā biek k'apan pāach dāi k'aigba hawia, "Kakē mλ perdonaabá, mua tag jāgbaju" ha k'arrk'ak'a hawia k'āijā, hich hagpierr hi perdonaabat hajim hanλm, tag magλm hiek bħlṛjā higba.

Hēwandam pāach dāi sim ha k'īirjunaata nem wauk'iin

⁵ Mag dich k'apeen perdonaapi jaaubarm p'it'uurga sim k'īirjunaa, jūrr hich Jesuu chi doce jər hautarr k'ʌn garmua hirig magjierram haajem:

—Señor, Hēwandamau marag k'īirjug deebam chan pōd marau maach k'apeen perdonaabaju. Marag juapá deebá hajierram hanʌm, mag pʌchdēu jaau simjö haag.

⁶ Magbaawai maach Pör Jesuu magjim haajem hamag:

—Pārau k'īirjuawai chadcha Hēwandam jua t'eeg sim k'ap'ʌnaa pāachdēu nem mag habarmjö hapiju k'īirjunaata nem wauk'iin, Hēwandam hat'ee chan p'it'urm nem chuk'u haajeewai, chadcha pāachdēu jajaauk'ampierr hich mag pāachdēu jaau nʌmjö hajugui hajim hanʌm. Pāar k'īirjug hoojem hanaa chi pōmag mostaza daudam har maach dau hee paba k'itaajemjö k'āijā k'itak'iin, har pabä pōm simag wounagamjö, “Jāigmua mawia jūrr hachum p'ūas hee dʌnʌllubaimá” habaawai, chadcha pāar hipierraaj hajugui hajim haajem.

Hēwandam chogk'a simua ɔjāga haju haai sī?

⁷ Mag jaaumamua hīchab magjim haajem: ‘K'aíuta hich chog p'idak'a sīi hawia barbaicheewai hit'ūu hirig, “Har pʌ hat'ee ya t'ach mes gaai t'öi k'érʌm k'öbā” haju k'ai? ⁸ Mag chan ni hābmuajā hiek'abamgui hajim hanʌm. Jāan magju k'āai warag, “Jöpk'aa p'iejāb wauwia mʌ jāhobgá, maimua murua nem hig chirʌm t'um p'edeebā; pachin nau mʌ k'ö dictarr k'ur hēudeechata k'öju” ha hiek'aju. ⁹ ¿Pārau hoowai hābmu hich chognaanau hich hipierraaj nem wau nʌm paar “Hāu hajim” haajē? Hāu hajim chan habam, hich p'itag hichdēu nem wauju hatarrta wau sīewai. Hirig jaauba hak'iinjā hichiita hirua waub k'aba waujugui hajim hanʌm. ¹⁰ Hich hagiøraugui hajim hanʌm pāarjā hīchab: ya Hēwandamau pāachig nem jaautarr t'um wau höbaadeewai sīi warag, “Maachin Hēwandam chognaanpai; hichdēu maachig jaautarrpierrpai waubapłim” habat ha jaaumajim haajem.

Diez kokobé bēnēu bar k'it'ēe harr k'ʌn

¹¹ Mag jaau sīewia, warag Jerusalenag mamua didichagmajim haajem, Samaria durr Galilea durr dāi hāba t'ēu nʌm jārr k'ʌndau ma sim hee.

¹² Mag mamua p'öbördam pōm k'aba k'it'ʌm hee dubbaimaawai hi k'īirp'ee hōor diez kokobé bēnēu bar k'it'ēem höbērdʌtk'achējim haajem.

¹³ Mag höbērdʌtk'achēwia warppaimua hirig hähäak'amua, —Maestro Jesús, maar hapdurrum maar dau haug k'augbahur haajeejim hanʌm.

¹⁴ Hichig dau hap'ʌn mag durrum hoobaawai hamag, —Jerusalenag hēréuwia Haai hi jēeujem deg p'adnaanag pāach k'a t'erhʌchpibat hajim hanʌm.

Hamachig magbaa chadcha hi hipierr hēréubaadējim haajem. Mag wētumua hagt'a barba nʌm hee, hamach mor hoowai k'a hajap'a magam bēn chuk'u narrjö naajim hanaabá. ¹⁵ Hamach mag hoobaawai, hābmu deeu hewag k'ap'līg

hurumua hooee, “Hēwandam, hīsin chadau puan mΛ dāi hāuta habarm; paјō jua t'leegk'am chan mΛg jēb gaai chuk'um” ha hijējēbag bēejim haajem, hich happai.

16 Mag bēewi Jesús bāk'arr p'obk'a jēbjā gaai dagau dārnaa, “Hāu hajim” hajim haajem hirig, hich monaautarr paar. Chi mag Jesuug hāu hajim haan bēetarr, Samariapierr hajim haajem.

17 Magbaawai Jesuu magΛg, —¿Pāar chi monaautarr k'Λln diez naabaji? ¿Jam nΛma hajim hanΛm tagam k'Λln nueve? **18** Hamach monaautarr paar Hēwandamag “Hāu hajim” haju chuk'u harrjö, hāba pΛ happaita deeu k'itaichēbma hajim hanΛm, deeum durramk'a chirΛmta.

19 Maimua hichdēupai mag chi kokobé bēnēu bar k'itarrag, —P'iidΛwia petā hajim hanΛm. Mua jaautarr hipierr pΛch hödegpai, “Chadcha hi hipierraam hamΛn mΛ monaauju” ha k'īirjutarr gaaimua, hāu pΛ peerdΛwia monaaujā monaau chirsim hajim haajem hirig.

Deeu Jesús mΛg jēb gaai dΛnΛlubaichēm hed ɿjāga haju k'ai?
(Mt. 24:23-28,36-41)

20 K'āai hāb chi hajap'a Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pΛatarr hālark'aajem k'Λlnau Jesuug, —¿Jāagwaichata mΛg jēb gaai Hēwandam maach Pörk'a sīechējuwa? hajierram haajem hirig.

Magbaa Jesuu hamag magjiim haajem: —Hēwandam hichta chi Pörk'a sīechēju chan hoop daaute bēeju hamiet. **21** Mua nem wau chirΛm gaaimua pārau k'ap'Λ haju haai nΛm, Hēwandam ya pāach hee sim; magua hirua hich jua hoop i simgui hajim hanaabá, chadcha hichta t'um hich hiek hāk'a nΛm k'Λln Pörk'a sīechēm k'ap hamk'lir. Maagwai hōrau mΛlgwaiwe chan, “MΛgá, har nΛrrá,” wa “Hachum har sī” habajugui hajim hanΛm.

22 Mak'Λlnag mag jaauwi jūrr hich dāi hogdΛba wēnΛrraajerr k'Λlnagta magjim haajem:

—MΛg hatag pāach happai wēnΛrram haig, pārau mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa k'īirjuwia k'āaidam hābpai k'āijā hūmaai deeu mΛ dāi wēnΛrram k'ōsi haju. MamΛ pōd mag wēnΛrrabajugui hajim hanΛm. **23** MΛg hatag hōrau pāachig, “MΛgá, har nΛrrá, ya bēejimwai,” wa magbam k'ai “Hachum sim” haawai, hoop hāk'awia haar hoon wētmiet hajim haajem. Magua pāachig nem jaauwaijā hoop ham hiek hāk'amiet. **24** MΛch chi Hemk'ooi Hiewaa bēewain, t'umaam k'Λlnauta mΛ hoojugui hajim hanΛm, hich jāg pagt'Λm dau p'ar jēer hat'aawai hedjā t'um harar hat'aajemjö. Magua hōrau mag pāachig ya mΛ barbaichēm ha jaauwaijā hoop hāk'amiet hajim hanΛm. **25** MamΛ magju nawe hichiita mΛ dau hap'Λ haju haai chirΛmgu hajim hanΛm, hōor mΛg t'ΛnΛm k'Λln jua hee, hamachdēuta mΛ k'a hisēe wai wēnΛrraawai. **26** Mag mΛg hatag mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa deeu bēeju gayaa paawai, jōoingar jōoi Noé k'ak'itarr jaar hōor dōhādau hōpāaiwai hamachdēu hampierr t'Λnaajerrjōta t'Λnaajugui hajim hanΛm hīchab. **27** Mag jōoi Noé sim jaar hōrau hamach hok'oojujā k'īirjuba, sīi p'iesta waunaa, t'ach k'ōwia, dōdōjō dōju, maimua jua pΛrjuuta k'īirju naajim. Ham mag t'ΛnΛm

hee, jöoi Noeeu hichig Hēwandamau barco pōm waupi jaautarrjö chadcha wau hauwia hag hee dubjim. Mag dubbaadeewai döhād pōm bëewia sii hōor pōm hödubjim hanaabá. ²⁸ Maimua jöoi Lod k'achitarr Sodoma p'öbör hee siejewaim jaarjā hich hagjöta t'lnaaajim hīchab. Ham k'firjukan, hāba t'ach k'öju, dödöjö döju, hamachdēu nem k'ösimplierr haunaa jürr hamach garmua pērju, nem jiirju maimua di hēujupai hajim. Mamł mag nłamjā Hēwandam gaai k'firjuju chan haba haajeejim. ²⁹ Mamł ham mag t'lnam hee, jöoi Lod Sodoma p'öbör heemua höbérbaadeewai hich Hēwandamau hedjā heemua hōtdau k'fir k'lirijim. Mag hōtdau k'ürtä noseg ché t'lnamjö k'li t'lnaisimua hōor t'umaa p'aa k'échpräijim. ³⁰ Jäg hamachdēu Hēwandam k'irjuba t'lnarrijöta t'lnaaajugui hajim hanłm hīchab, młch chi Hemk'ooi Hiewaa deeu mąg jēb gaai dlnallubaichém hedjā.

³¹ Mag jaaumamua hich Jesuupai, 'Mag mla pierrum hed hāb k'äijä hich dihēu hār jua hāi sim k'ai, hich nem p'ë hawaan hawia hoop tag hierrag dubam hajim hanłm; wa magba hich p'idk'aajem haar k'äijä sim k'ai, hoop hich diig k'ap'ig bëem. ³² K'fir heyaa habat hajim hanłm: hewag hoopiba harr hee Lod hūanau sii hich nem k'ürtjuvia hewag hootarr jürrpai Hēwandamau mag hłli t'ak'arag paapłitarr. ³³ Har chi mla hiek hālk'a sim gaaimua p'it'urg häwatmap'a sii warag "Heeu jägäm gaaimua mla t'ooduk'am" ha k'äijä hiyāl sim k'łłn warreta hok'oo simgui hajim hanłm. Mamł har chi mla hiek gaaimuata dau hap'la k'äijä habarm wounan chadau hāgt'archa hōberjugui hajim hanłm.

³⁴ Mag hich k'apeenag jajawagmamua, 'Mag mla bëewai hōor numí hābam put hee naajugui hajim hanłm. Mamł mua hābpai młch däi harrwia, hāb werplaju. ³⁵ Hłlinjä numí hīchab hābam molin gaai ba naaju. Mamł mua hābpai młch däi harrwia, hābak'ai werplajugui hajim hanłm. [³⁶ Hōor numí hagjö di chaaaur naaju. Mamł mua hābpai młch däi harrwia, hābak'ai werplajugui ha jaaumajim haajem.]

³⁷ Magbaawai hi k'apeenau hirig, —Señor, cha purua jaau sim, ćjampaита magju k'ai? ha jëeujierram hanłm.

Magbaa Jesuu hamag, —Jampai hagá hajujä k'aba simgui hajim hanłm. Pārau k'ap'la nłam, nemmí sim haig hākös hich k'irau jupcheejem. Hich hagjöta hajugui hajim hanłm hīchab muajä młch hiek hāk'a nłam k'łłn däi; ham p'ë harraag młch bëem hed ham haigta dau daau hurum t'umaam k'łłnau mla hoojugui hajim hanaabá.

Nem płaba Hēwandamagta warag jëeu nlla haju haai nłam

18 ¹Hīchab Jesuu hich k'apeenag mla nem hīgk'aadam jaaujim haajem, mag jaaubarm gaaimua hamachdēu nem hig nłam Hēwandamau da deeba hawiajä warag płaba hirig jëeuju haai nłam ha k'ap hamk'ir. ² Mag jaaumamua magjim hanłm:

—Woun hāb chi t'let'em siejim haajem, p'öbör hee. Magua błłrjä hich k'apeen högk'aba ni Hēwandamjā higba sierrajim hanłm. ³ Hich hag p'öbör heepai hīchab siejeejim haajem, k'oopaa hūan hāb. Mag hūanau bëewia hirig,

“MΛ hap harram mΛ k'aigpērbá” haajeejim hanλm, “mΛ k'a huk'urm k'λλnau mΛ däi hatcha jägam hugua.” ⁴Mag k'oopaa hūan dau hap'λλ hich haig hudk'λrrk'ak'ak'amjā bλlrjā hi hiek hasekasmap'a sii hawia k'ääi hāb magjim haajem: “Mua chadcha Hēwandam higbanaa mλch k'apeenjā högk'aba chitab mamλ, ⁵jäg k'oopaa hūan tag mλch haig bēbēe ham hugua, mua chadcha hi k'aigpērjugui” hajim hanλm. “Magba hak'iin, hirua hidēu mΛ k'ajap chirbjogui” hajim hanλm, “hich hag hiekpai p'λλrba jajaau haawai.”

⁶Mag hīgk'a dichwia, hich Jesuupai jūrr hamag, Pārau hūrjierramgu hajim hanλm, k'an ha hiek'ajī mag woun chi t'et'em nem k'aibag sierrau.

⁷?Pārau hoowai hich haig bēbēe nλλ paawai k'oopaa hūan hirua k'aigpērbaj? Hēwandamaujā hich chaainau hichig hedaram magwe jēeu nλλ hak'iin, hirua mak'λλnjā heeg hoop k'aba hoojogui hajim hanλm. ⁸Magnaa, Mua pārag jaauk'imgui hajim hanλm. Hēwandamagta pārau mag jēeu nλmλn, pāar k'aigpērm hedjā warre hirua pāachdēu k'ōsi nλmjö haju pāar däi. ?Mama pārau k'iiρjuawai mag mλch chi Hemk'ooi Hiewaa bēeju hed hōor chadcha mag hamach tāraucha Hēwandamag jēeu durrum k'λλn hagt'a naaju k'ai? hajim hanλm.

Wounaan numí Haai hi jēeujem deg oraa narr

⁹Maimua hamachdēupai hamachta t'umaam k'λλn k'ääyaujā hajap pekau chuk'u k'it'ēem hawia jūrr hamach k'apeen k'aibag p'eejem k'λλnag Jesuu mλg nem hīgk'aadam jaaujim haajem. ¹⁰Chi nem hīgk'aadam mλg hajim haajem:

—Wounaan numí Haai hi jēeujem deg Hēwandamag jēwaan wētjim haajem. Hāb fariseo hajim hanλm, Moiseeg Hēwandamau hich hiek p'āpitarr hajapcha hλlark'aajem haajem k'λλn heem, maagwai hābak'ai gobiernoog hōrau dēbpaar paraa nλm jēeujem hajim haajem. ¹¹Chi hajapcha Moiseeu p'ā platarr hiek hλlark'aajemua bājāupai hoo dλnλmu, Hēwandamag jēeu nλm hanλmta, hichpai t'ō hiek'amamua magmajim haajem: “Hēwandam, rλrg hāu hajim ha chirλm, hāuta jäg mΛ chik'amnaanjö k'aba chitλm. MΛ hamjö nem jiignemjā k'aba, pekau pōmjā k'aba, ni deeum hλlinjā wauba chitλmgui” hajim hanλm. “MΛ chan gobiernoog hōrau dēbpaar paraa nλm k'λλnag jēeujem har hachum simjöjā k'aba chitλm” ha hiek'amajim hanλm, hichdēupai hich hajaug t'ōwia. ¹²Maimua warag mag jaaupräigmamua magjim haajem: “Hēwandam, mλλn semanpierr k'ääi numí t'ach k'ōba sark'a chirajem, rλrg jēwaag. Mag nλm däi hīchab mλch p'atk'ondam hoopier hag heem dee k'aba rλrg dee k'itaajemgui” hajim hanλm. ¹³Maagwai jūrr chi gobiernoog paar nλm k'λλnag jēeujemdam hich happai hag warp'aa hoot'ēu k'érλmu hagjö Hēwandamag jēeu sīejim haajem. Mama maan, jūrr hichdēupaijā hich pekau pōm k'itλm k'ap'l sierr haawai, gaai machgau warag heeg hlt'lnaa pör jōjöik'amuata maagjeejim hanλm Hēwandamag: “Hēwandam, mλch chadcha pekau pōm chitλm k'ap, rλrg jēeu chirλm; mΛ hap chitλm mΛ heeg hoobá” haajeejim hanλm.

¹⁴Mag numí Hēwandamag jēeu narr k'λλn jaau dichwia, chi haig hich hiek hūr narr k'λλnag magjim haajem: 'Hichdēupai Hēwandamag hichta

chi hajap'am ha chirarr k'āyau, hich dau haug k'augpi jēeutarr wounta jūrr Hēwandam dau na hag najā hich mag bñlrljā k'aibag chuk'u haajerrjō sīebahab hajim hanlm. Mamλ har hamach t'öwia chik'am däi hat'uucha haajem k'λλn, jūrr mäg hatag paawai ham Hēwandamag chaigpa hoo sīsidλ habarjugui hajim hanlm. Maimua har mag hamach däi hat'uucha nəm k'λλn hichaaurjā magλm haba sīi warag serbiibamjō haajerr k'λλnta, jūrr mäg hatag paawai, Hēwandamau warm k'λλn k'āyaujā hñrpai hapiju ha jaaumajim haajem.

**Chaaín dēnþö Hēwandam hiek häk'ak'arrsö häk'aju haai nəm
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)**

¹⁵ Biek hñb mag jūrram k'λλnau haaunaan Jesú sim haig wai bëe nəm hee, chaainpa chi dēnnaanau haibëe naajim haajem, ham gaai pñrnaa Hēwandamag ham kñit jēeumkñir.

Mamλ mag jūrram k'λλnau chaain haibëbæk'am hoowia jūrr chi Jesú däi hogdaba wénlrraajerr k'λλnauta mag chi haibëe nəm k'λλnag meeurraru sñijierram haajem, tag haibëepimaaugau. ¹⁶ Mamλ hamau mag nəm hee, warag Jesuu chi chaaindam t'ñrk'anaa jūrr hich k'apeenagta, —Hidëu chaain mλ haig bëepibat hajim hanlm. ¿K'ant'ee pñrau hamag bëepiba jaau nλ? Chi jöoin hawiajā chamλ k'λλn chaainjö mλ hiek häk'ak'arrsö häk'a nəm k'λλnta mäg jēb gaaijā hñu wénlrrawia, hñgt'arjā honee wénlrrajugui hajim hanlm. ¹⁷ Mamλ chi hñgt'ar höbérku k'irju nəm k'λλnaujā mλk'λλn chaain dēnþö häk'abam chan pöd höbérbamgui hajim hanlm. Mua pñrag mag jaau chirλmλn chadcharam hiekta jaau chirλmgui hajim hanlm.

**Woun hñb p'atk'on paraam Jesú däi hiyñl hat'urtarr
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)**

¹⁸ Biek hñb Jesú sim haig woun hñb chi t'et'em bëejim haajem, p'atk'on paraam. Mag wounau hirig, —Maestro, pñlta chadcha Maestro hajap'am haawai pñrlg jéwaan bëejim: ¿Mua k'ani jägju haai chirλ, hñgt'ar höbéraag? Mñrlg jaaubá haichëjim hanlm.

¹⁹ Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'ant'ee pua mñrlg "chi hajap'am" ha sī? Hñor hajap'am chan chuk'umgui hajim hanlm. Hajap'lamλ hñba Hēwandamta hich happai hajap'a sñerram. ²⁰ ¿Pua k'ap'l sñebá hajim hanlm, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'äpitarr gaai: "Hoob dich hñor k'abam däi k'apes ham; hoob hñor t'oom; hoob nem jïgk'am; hoob chik'am hëugarjā sëuk'a nem hïgk'am; maimua pñch haai jäsenk'anaa pñch hñdjä jäsene habá" ha sim?

²¹ Magbaawai chi woun p'atk'on paraamua, —Mag pua jaau sim t'um mua mλch bñrlawwe hñlrlk'a chitabahab hajim hanlm.

²² Jesuu hi mag hiek'a sim hñrbaawai hirig, —Mamλ hagt'a k'ñir hñb pua waaur wai sñebahab hajim hanlm. Pñch nem t'um përk'ñlñrjñwia chi p'atk'on hap'ññ k'it'ëem k'λλnag jïgbärñi. Maimuan chadau mλ hñudee pidú hajim hanlm,

мλ däi chitam k'ōsi chirłm k'ai. Pua magmłn, hāgt'ar pawiajā bālrjā haugchēba, p'atk'on k'āaijā nem hajap'am pömta wai chirsijugui hajim hanłm hirig.

²³ Mamł Jesuu hichig mag nem t'um pērk'łliwia chi p'atk'on jipi jaubaawai, warre chi woun hök'īirjuu haadějim hanaabá, chadcha p'atk'on paraam harr haawai. ²⁴ Jesuu hoowai mag hichděu nem jaaubarm gaaimua hatcha hök'īirjug pöm haaděm hoowi, —P'atk'on paraam k'łłnta Hēwandam chi Pörk'a sim haar höbéraagan chadcha t'let'e simgui hajim hanłm, hamach p'atk'onagta hārcha hee naawai. ²⁵ P'atk'onpanta hāgt'ar Hēwandam chi Pörk'a sim haar höbérju k'āyau, camello pöm jāg maach wounaan k'āaijā hārpai sierrłmta p'it'urg chuk'u nobeeu kachdam hee t'oogar höbér dichjugui hajim hanłm.

²⁶ Jesuu mag hiek'abarm hūrbaawai haig chi hūr narr k'łłnau, —Mag k'ai, magan ḷk'aita peerdłagáwa? hajierram hanłm.

²⁷ Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Hōragan chadcha p'it'urgma mag hūurwai, mamł Hēwandamag chan bālrjā p'it'urg chuk'u simgui hajim hanłm.

²⁸ Magbaawai Pedroou hirig, —Maraun chad pλ däi wēnłrram k'ōchgau maach nem wai narrjā hewag k'īirjuba, sii t'um p'ērławi pλ däi hogdłba wēnłrrabma hajim hanłm.

²⁹ Magbaa hich Jesuu magjim haajem:

—Chadcha har t'um chi mλ gaaimua wa mλ hiek jaaum k'ōchgau k'āijā hamach di pławia, hamach dēnnaanjā rłanaa, hamach k'odnaan, hamach hłlin wa hamach chaain k'āijā k'augba k'ūchpaim hat'ee p'ērłak'am k'łłnagan chadau, ³⁰ mŁg jēb gaai hagt'a nłwejā mag hamach nem hok'oomarr k'āaijā hār hag hatcha deewi mŁg hatagjā mŁch däita hich mag wēnłrramk'iir mŁch haarcha p'ë haujugui hajim hanłm.

Hōrau hich t'ōoju Jesuu jaautarr

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Maimua hich däi doce hogdłba wēnłrraajerr k'łłn chaaur k'iet p'ë harrwia hamag magjim haajem:

—Pārag k'ap hamk'iir mua warre jaauk'imgui hajim hanłm: Pārau k'ap'ñ nłm, ya maach Jerusalenag wëtum. Jerusalén barbaimaawai warrgarwe Hēwandam hi jaaumienau mŁch chi Hemk'ooi Hiewaa higwia p'atarrjö t'um hag heyaa höbérjugui hajim hanłm. ³² Magbaawai mak'łłnau maach meeun k'abam k'łłnag mλ pλr deejugui hajim hanłm. Magbaawai mak'łłnau mλ wau hiek'amam däi mλ k'īir hiek'anaa mλ gaai hichöpa t'umaju. ³³ Magnaa mλ wā wai nłl hawia hamau mλ t'ōorłijugui hajim hanłm. Mamł k'āai t'ärjupam hee deeu mλ hiiu p'iidļju ha jaaujim haajem.

³⁴ Mamł hi mag hiek'abarm hamachděu bālrjā k'augba, hich mag nłisijim haajem. Hamau hūurwai, Jesuu sii parhooba hichděu hiek'a simjā k'augbata hiek'abapłimjö hūrpłiijeram haajem.

P'öbör Jericó hanam hee woun hāb dau k'īsu k'itarr
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Jesús hich k'apeen dāi mag mamua p'öbör Jericó hanam dak'a paauk'abaimaawai woun hāb dau k'īsu k'itam k'ad higaau hoo k'ērām hooimajierram haajem, hōor hērēu dich t'ānām k'ānānag nem jēeuwai.

36 Mag dau k'īsu k'itamua hōor pōm hich haig hērēu dich t'ānām k'aug hat'aawai jēeujim haajem, k'an jägwiata mag t'ānām k'ai ha k'ap haag.

37 Magbaawai hābmua hirig, —Jesús, Nazaretpierrta dich nārraawai k'abahab māg hōor pōm sereu wētum hajim hanam.

38 Magbarm bärre chi dau k'īsu k'itamua t'et hähäak'amua Jesuug, —iJesús, rālta rey David k'achitarr hag chaain hewagam k'ānān Hiewaau marau nā narr! Ma hap chitam māl dau hee haug k'augbahur haajeejim hanam, hich dau monawaan bēemk'iir.

39 Magbaawai chi na wētmaa harr k'ānānau hirig meeurrarau haajeejim hanaabá, k'īupamk'iir. Mamā magbaawai chará waragta, —iJesús, rālta rey David k'ararr hag chaain hewagam k'ānān Hiewaau marau nā narr! Ma hap chitam māl dau haug k'augbahur haajeejim hanam, t'et k'iesirnaa.

40 Mag hähäak'am hich Jesuu hūr hat'aawai dānālisewa hawaan mapijim haajem, hich haigcha haibēemk'iir. Mag hich haigcha haipierrwai hirig,

41 —¿K'ani pua mārlag rāch dāi hapim k'ōsi chirā? hajim hanam.

Magbaawai chi dau k'īsu k'itamua, —Señor, muan rārlag māch dauta monaaupim k'ōsi chirāmgui hajim hanam.

42 Magbaa Jesuu hirig, —Magan dau heerdābaad hajim hanam.

Chadcha muata rāch monaaupāju k'īirjutarr gaaimua, hāu rā peerdāwia monaaujā monaaau chirsimgui hajim hanam.

43 Jesuu magbarm bärre chadcha dau heerdā sīsiwia hich bi heem daujō daujā hajaug sīsijim hanaabá. Magbaawai warag hi dāi mamua honee Hēwandamag jēeumamua, —Hēwandam, hīsin chadau pua mā häuta habarm. Rājō jua t'eegk'am chan māg jēb gaai chuk'um ha hijēbag majim haajem.

Jesuu mag woun dau monaaubarm hoobaawai hīchab mag hōor k'apan t'ānarr k'ānānaujā Hēwandamag jēeumamua hirig “Hāu hajim” hajierram haajem.

Zaqueo Jesús dāi hootarr

19 **1** Mag wētumua ya p'öbör Jericó hanam dak'a narr haawai warag Jesús hag p'öbör hee dubwia dichmaa hajim haajem. **2** Mag p'öbör hee sīejim haajem woun hāb p'atk'on paraam. Ma, Zaqueo hajim haajem, hōrau gobiernoog dēbpāar paraa nām jēeujem k'ānān pōr. **3** Mag wounau Jesús k'īir hoog hēk'aajeejim haajem, mag hōor pōm wējōm heemua. Mamā jōointa bātā k'itarr haawai pōd hooba haajeejim hanaabá, bā dārr k'abam gaaimua. **4** Mag warm k'ānān pōr hārmua hichdēu pōd hooba habaawai, na k'ap'ig mawia, pabā jeeubahk'ar neneree k'itam gaai waaidāwia nābaadējim hanam, hich heegar

dichpinaa hoog. ⁵ Mag hi pa gaai hāgt'aa simta, Jesuu bēewia, hāgt'aag hoonaa, hi tār tārnnaa hirig, —Zaqueo, jöpai heeg hārbabaad, maimua marrau; hīsin tālān pā haita jēerimaajugui hajim hanlām.

⁶ Magbaa chadcha jöpk'arraapai hārbawia, Zaqueoou honee Jesús hich di haar hat'aadējim haajem. ⁷ Mamā chi dāi wēnlrrarr k'āllnau hoowai, Jesús Zaqueo degta jēerimaag waaidbaadēm hoobaawai, t'umaam k'āllnau, —Keena, pāadē hoobat. Jesuun, pekau pōoma sim degta waaidbaadēmwai hanaajim hanlām.

⁸ Magbaawai Zaqueoou maach Pör Jesús k'īirp'ee bājāau dānlunaan hirig t'umaam k'ālln dak'iir, —Hūrbá, mua tāchdēu nem wai chirām heem jārrcha har hap'āl k'it'ēem k'āllnag deejugui hajim hanlām. Maagwai hiwiir hābam dēn k'āijā sēuk'awi mua p'atk'on k'ūgur hautarr k'ai, jūrr mua hag k'āyau hār biek jayap deejugui hajim hanlām.

⁹ Magbaawai Jesuu hirig magjim haajem:

—Zaqueo, pajā hīchab jöoi Abrán k'ararr hag chaain hewagam k'ālln dēnēu, mamā hīsta pua hirua hālk'aajerrjō hālk'a chirsimgui hajim hanlām. Mag gaaimua hīsin chadau pāchjā peerdāwia, māg degam k'āllnra peerdāju hed pabaadēm. ¹⁰ Māch chi Hemk'ooi Hiewaan chadcha hōor hamach k'aibag gaaimua hok'oo k'it'ēem k'ālln jārwia, peerdā hawaanta bēejimgui hajim hanlām.

Hābmua hich chognaanag p'idk'amk'īir p'atk'on dee pātarr (Mt. 25:14-30)

¹¹ Jesuu Zaqueo dāi hāba pāmuu hiek'atarr hūrwia t'umaam k'āllnau k'īirjuawai, Jesuuta Hēwandamau pālitarr haawai, Jerusalenmua ya hichta t'umaam k'ālln Pörk'aagpampii naajim hanaabá. Mamā mag nām hee ya chi Jerusalén p'ōbör dak'a narr haawai, hamau mag hajappai k'augba k'īirju nām hajap'a k'ap hamk'īir, hamag māg nem hīg'adam jaajim haajem. ¹² Mag hīg'amatamua hamag magjim hanlām:

—Woun hāb sīejimgui hajim hanlām, t'et'em hiewaa. Ma, hich tārbapāaiwai, deeu durr majim haajem, juu t'eeq hapiwia reik'apie. Mamā mag mawia hiin deeu bēeju hajebma. ¹³ Mag chadcha ya hich maagpamua hich chognaan diez tārk'a hauwia, p'atk'on hagdaujō hamachpierr dārrcha jīgpāiwia, “Māg p'atk'on mua pārag jig pāa chirāmlān, tāch bēe nām hora haguia p'atk'awia warag hār haumk'īrau” hajim hanlām. ¹⁴ Mamā mag woun hich dāi hābam durr hee naajem k'āllnaupaijā hi k'a k'ōchk'aba haajeejim haajem. Maagjerr haawai hi petam hēudee hōor pāiwa mak'ālln dāi, “Pā chan marau maach durr reik'apimap'a nām” ha jaaupāijierram haajem. ¹⁵ Mamā hamau mag nām hāba, deeu bēewia, hichta ya t'umaam k'ālln rey k'abaicheewai, mag hich maagpamua p'atk'on jig pātarr k'ālln deeu tārk'āllipājījim haajem, hich p'atk'on jīgtarau p'atk'awia chi hārlām haumatarr k'ap haag. ¹⁶ Magbaawai chi nacha deetarr bēewi, “Rey, cha k'ērlām pā p'atk'ondam. Pua tālāg deetarrau jūrr mua hag hār diez veces gan haujim” hajim hanlām. ¹⁷ Magbaawai chi reíu hirig, “Hāu k'ērlām” hajim hanlām. “Pā

chadcha piyón hajap'amalu. Mág p'atk'on póm k'aba deetarrau pua jägbarm k'ai, jägan jägtarr júrr mua p'lalg p'öbör diez deek'imgui hajim hanám chi reíu, p'chta hag heem k'álln gobernador k'amk'iir." ¹⁸ Magbaawai hábmuajá bëewia, hirig, "Rey, cha k'éräm p'a p'atk'on" haichéjim hanám. "Márlagjá pua dee platarrau cha mua hag hár cinco veces gan wai chirám" hajim hanám. ¹⁹ Magbaawai híchab magagjá chi reíu, "Puajá jägan p'öbör cinco jääjugui" hajim hanám. ²⁰ T'umaam k'állnag mag jéeu'k'a hoomam haawai deeum t'árpájjim haajem. Magua paawai bëewia magchéjim hanám: "Rey, pua m'lalg p'atk'on deetarr mua sii putdam hee p'lreünaa hák'a k'érjim, hak'oom hugua. Magtarr haawai cha sim" hajim hanám "p'a p'atk'ondam, hich hagpierrpai. ²¹ Mua p'a p'atk'onau bállrjá p'ídk'abajim, p'ach jäg hóor däi hatcha hat'uú sierrám k'ap'a chitaawai. Mua haguá p'ídk'awia gantarr hak'iin, chi hárám pua sii k'echeu hauk'amgui" hajim hanám, "p'a dén sii chik'am jua p'it'ur hatarrta p'ach dënjo haadép haajeewai." ²² Magbaawai chi reíu magjim haajem hirig: "Páata m'a chog chi k'aigbampama. P'a gaaita t'umaam k'álln k'uséugan t'álpam. P'ach hiiupaita pua m'a mag jaau chirám k'ai, magan muajá p'a däi p'achdéu jaau simjö hajugui" hajim hanám. ²³ "P'a hiek mag m'a hat'uuchanaa chik'am p'it'urg wautarrta m'ach dënjo haajem hanápí, ájägwí m'a p'atk'on banco hee deen mabaji" hajim hanám, "m'ach bëewai hárllapai báau sim hoochémk'iir?" ²⁴ Maimua júrr t'um haig narr k'állnag magjim haajem chi reíu: "Jág hichig deetarrierrpai wai sim dén k'echueuna, júrr har hichig deetarr hár diez gan hautarragta deebat" hajim hanám. ²⁵ Magbaawai chi haig narr k'állnau chi reíg, "Rey, mama ya hirua nem póm wai sim. ¿K'an'tee tag hirig deeju haai sii?" hajierram hanám. ²⁶ Magbaa chi reíu, "Mua párag jaauk'imgui" hajim hanám. "Har m'a hat'ee nem wawaag nem par daúa hooba haajem k'álln däin mua m'ach garmuajá hajap'a haju, hamau chok'ögba m'a hat'ee nem wau naawai. Mama har mag nem waumap'a nám k'álln däi chan magba, m'achdéu hamag nem deetarrjá warag ham jua heem k'echeu haumaju. ²⁷ Maimua híchab har chi m'a k'iir hoomap'anaa m'lalg hamach reik'apimap'a narr k'álln, m'lig m'a haig haubéenaa m'a dak'iir k'echbapáit" hajim hanám.

Jesús Jerusalén p'öbör dubimatarr (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Mag jaau dichwia Jesús Jerusalén p'öbörög petajim haajem. ²⁹ Mag mamua p'öbör Betfagé hanám däi háb hagiö Betania hanám dak'a durrsí Olivo hanám haar barbaimaawai hich k'apeen heem numí t'árk'anaa p'äyaagpamua hamag magjim haajem:

³⁰—Hachá maach k'iirp'ee p'öbördam sim hee hérebaadét. Nau chi p'öbör hee dub nám haig p'arau burrodam pa gaai já k'éräm hooimaju. Mag burro gaai chan hagt'a ni hábmuajá waaidába k'ítam. Ma héeer haipidut hajim hanám. ³¹ Hábmuá k'ájjá bëewia päächig, "¿K'an'tee jág nemchaai héeer harraag hék'a ná?" ha jéeu'baawai, sii hit'uu hirig, mua hig chiraawaita harrum habat hajim hanám.

³² Mag jaaubaawai hérëubaadeeu chadcha hamachig jaaupläitarrjöö hooimajierram hanaabá. ³³ Mag hoobaimaawai ya chi burrodam haibéeg hēer nám hee, chi papk'la bëewia hamag, —¿K'ant'ee pārau mā nemchaaí hēer warrúma? haichéjim hanám.

³⁴ Magbaawai hamachdëu hirig, —Maach Pör Jesuu hig naawaita marau harrubahab hajierram haajem.

³⁵ Mag chadcha Jesús haig chi burrodam haibéewi, hamach k'ajüa jüa nám hár joot'la jüajem manto hanám hēerk'anaa, jürr chi burro p'ó hár t'eerinaa, hag hár chi Jesús jiirpäijierram haajem. ³⁶ Magbaawai hichab warm k'lla ham däi wénlarrarr k'llaapnajä hagjö mag manto joot'la jüa narr hēerk'anaa hi maju k'ld hee t'eerk'amajierram haajem, hichta chadcha ham Pöröu hawia. ³⁷ Maimua ya durrsí Olivo hanám haigmua hällrba nám dak'a haadém hee, hőor póm hi hēudee honee pos wédurum k'llaapnau hamachdëu hag na mag nem hooba haajempa Jesuu waumaajem hoojem k'firjuna Hēwandamag jéeu námua hichab “Häu hajim” ha serereu k'ap'öbaadéjim haajem. ³⁸ Mag Hēwandamag jéeu námua, —Häucha habarm Hēwandam; hich málta pächdëu pach jürr maar Reik'a päßibarmlugui hajierram hanám. Mag Rey päßibarm gaaimua pächdëu jal haumam k'llaapnau hággt'arm magwe pà däi k'öinaa wénlrraju. Häu habarm Hēwandam. Pajöm chan hábja chuk'umgui hajierram haajem.

³⁹ Mag hőor póm wénlrram hee hichab chi fariseonaanjä däi wénlrrarr haawai, mag hőor serereuk'am hürwia, Jesuug magjierram hanám:

—Maestro, ¿jägwia pua pach higar nám k'llaapnag hiek'abama, k'upagk'amk'iir?

⁴⁰ Magbaawai hich Jesuu jürr hamag, —Mamá hamau mag nám chadcha k'abahab hajim hanám. Hőor mag serereuk'am k'llaapnag mua hiek'abaaawai ham chadcha k'üu náisik'iinjä, jürr har mokdau t'lanámua hamau serereuk'arr hiekpai wounaan dënjo sereu p'öbaadébjup hajim hanám.

⁴¹ Mag wétumua ya chi Jerusalén p'öbör dak'acha haadeewai, p'öbör heerpa wai sii hawia, t'umaa k'firjuvia Jesús bïebaadéjim haajem. ⁴² Mag biémamua chi p'öbörpien higwia magjim hanám:

—iHéh, Jerusalenpien! Hēwandam däi pách k'öinaa wénlrramk'iir páchig mua jaaujerr hiek páchdëu hisegtarr, hís mágnaa k'äijä deeu hásie t'umaa k'firjuvia higk'iin, pár häu peerdak'amgui hajim hanám. Mamá k'anii magám hiek pár k'firjug hee barjupa. ⁴³ Pár jág náa hawi pár höju hed barbaicheewai, pách hoomap'a haajem k'llaapnau sii pár p'llaart'uur hauchéwia, p'öbör higaau warp'am magwe pár höberm hugua t'uur p'llaardärpäijugui hajim hanám. Magnaa pár höbeerwaim hat'ee hoopaa haju, ⁴⁴ pár t'um k'ëchpäpäigmamua ni hábja bá hëuhëu k'itám hooba sïwaag. Magbarm haigmua hatag di jág hábam hár joot'la hëu sïsidamjä tag pár hich jág hoobajugui hajim hanám, Hēwandamau hich garmua pách hoon bëetarrjä warag hi hisegtarr gaaimua.

Haai hi jëeujem degmua Jesuu hōor järk'lälitarr
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-32)

45 Maimua chi Jerusalén p'öbör heecha pachëwia, Hēwandamag jëeujem deg dubwia, hag hee tiendegamjö nem pér narr k'łłanag magjim haajem Jesuu:

46 —Hēwandamau hich higwia hich hiek gaai, “Mə diin sii mərlag jëeujem diiu” ha sim. Mag simta pāachdëuta hag hee məg nem parhēpag pér nəmua sii chik'am k'ūguurjem dik'a wai naabma hajim hanlm.

Mag warag meeurraunaa dawag järk'läliäjim hanaabá. **47** Magtarr k'urjä hed hëepierr hich hag Hēwandamag jëeujem degpai hōrag Hēwandam hiek jaaujeejim haajem. Mamə chi p'adnaan pörk'a nəm k'łłnau chi machnaan däimua, p'öbör heem k'łłn chi t'et'emnaan däimua meraa hi t'ōopäaig hēk'aajeejim hanaabá. **48** Mamə pöd hi chig haju k'aba haajeejim haajem, hōor pöm t'łnləm k'łłnau sii hāba hi hiek hūrm k'ōchgau błlərjä hi k'a hogdla ba haajerr haawai.

Jesús juá t'eeg
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

20 **1** K'ääi hāb Jesúus Haai hi jëeujem deg dubwia hōrag jaau sijim haajem, jäga Hēwandamau ham peerdə hauju. Hirua mag jaau sim haig, p'adnaan chi pörk'a nəm k'łłn bëejierram haajem, chi machnaan däi judionaan ham Asamblea heem chi pörnaanpa. **2** Mag bëewia hirig, —¿K'ai t'öwiata jäg mliig nem pér narr k'łłn pua dawag jär wërrpläijí? ¿K'aiuta jäg plräg plchta nem hiek t'eeg hapiji? Marag jaaubá hajierram hanlm.

3 Magbaa Jesuu hamag magjim hanlm:

—Magan nacha mərlag jaaubat. Muajä hīchab pārag jëeu hook'imgui hajim hanlm: **4** Pärau k'üirjuawai, ¿chadcha Hēwandamauta Juan päijí hajim hanlm, jäg hamach k'aibag Hēwandamag chugpaapi jaunaan hōor pör choo nłrramk'üir, wa sii məg jēb gayam k'łłnau chogpläiwiata jäg nłrrajíwa?

5 Mamə mag hirua jéeubarmjä pöd hāk'aju k'augba haawai hamach happai hiyäll nəmua hamach wir haigpai, —Keena, maadēu hirig Hēwandamauta päijim hak'iin, magan jürr hirua maachig, “Jäg magəmta pärau hirua jaau nłrrarr hāk'abajierráma” hajugui hajim hanlm. **6** Wa magba maadēu jürr, “Hichjom k'łłnaupai päiwiata jäg nłrrajim” hak'iin, magan hōor pöm məg t'łnləm jürr maach däita meeuk'awia, mokou bar wai nəmuapai maach k'echpläijugui hajim hanlm, məg p'öbör hee t'umaam k'łłnau hi higwia, “Chadcha Hēwandam hi jaauumie chaar” haajeewai.

7 Mag jaauju k'augba naawia warag, —Marau k'augbam jammuata bëejí, ni k'ai päiwiata jäg nłrrajim k'ai hajierram hanlm.

8 Magbaawai Jesuu hamag magjim:

—Mua pārag jëeutarr mərlag jauba haawai muajä pārag jaaubamgui hajim hanlm, k'ai t'öwiata mua məg nem wau chitá.

K'aibag sīsidłamta nemjīir t'la narr

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹Maimua mag hōor pōm t'łplamlg mlg nem hīgk'aadam jaaumamua magjim haajem Jesuu:

—Woun häbmua uvadö jūrjim haajem. Maimua hich chawag mam k'öchkl'abaadeewai deeum k'łłnag alquilaapläwi, warp deeum durr petawia, mam sii haimajim haajem. ¹⁰Mam mag simua ya chee jaar haadäm hee, hich chog päijim haajem, mag däi hichig hich paatäm deepäimk'üir. Mamla mag chi nemjīir k'l jöoirau chogtarrdam hamach haar barbaimaawai, plrnaa, wl wai nlla hawia, sii deeu hich jua k'arraa järbarpääiwai, hich juadam parii barjim haajem. ¹¹Magbaawai jöoirau deeum päijim haajem, hich chog. Mamla majä hamach haar hoo barpinaa, parhooba hi wau hiek'a wai nlla hawia, warm k'äyaujä hłtlaplri wlanaa, hagiö hich jua k'arraa jär werbajierram haajem. ¹²Mag majä hich jua parii barbaimaawai deeum päijim haajem jöoirau. Mamla macharä mag wl wai nllmuu, sii maach hēu pōm pepet'or haadämua, bag k'l a hłlirpabaadeewaita hogdärpäiwia, järpäijierram haajem, ni bächk'unpai deejöjöojä k'aba. ¹³Magbaawai hich jöoi chi uvadö hag papau k'üirju sii hawia, “¿Mua jäga habark'iina?” hajim hanłm. Mag k'üirju sii hawia, “Hää, jägan mua mlač hiewaa mlačhdëüjä chig haba haajemta päijugui” hajim hanłm, “Tale hamau mlač chaai hoop'öbaadeewai hi högk'awia hi chig habaju” hawia. Mag chadcha hich chaai päijim haajem. ¹⁴Maimua mag jöoirau hich hiewaa hichdëü jäsenecha haajemta päiwa hurum hoobaawai hamach happai magjierram hanłm: “Hachamä hi hiewaa haawai mlačguata mlg hatag mlg nemjīirjä jāaju k'abahaba. Keena, jägan maadëü warre hi t'öopäijugui hajierram hanłm, mlg nemjīirdö maach dën'k'a sīsimk'üir.” ¹⁵Mag chadcha hllr barchepinaa, plrp'öbaadëwi, warp nemjīirdö higaau harrnaa, mam t'öopäijierram haajem, hich jöoi hiewaa häba.

Mag nem hīgk'aadam hīgk'a hōpäiwa hōrag magjim haajem, hich Jesuupai:

—Pärau k'üirjuawai, hīsjä hagt'a mag uvadö sim hanaa chi t'la narr k'łłnäjä hich hak'łłnpai hak'iin ḥjägaju k'ai jöoirau maglam wounaan däi? ¹⁶Par hirua hich chaai hăbpai k'itam pätarrpata mag t'öobapäim hoobaawai, mawia, warre hamach t'um k'ëchpäinaa, hich uvadö jürr deeum k'łłnagta jaau plabjëjugui hajim hanłm, hichdëupai.

Hamach jāg daar Jesuu mag hiek'abapäim hürbaawai chi haig narr k'łłnau,

—Aay, Hēwandam, ḥk'ant'ee pua magbaadëju? hajierram haajem, mag uvadö jaau sim gaaimua Hēwandamau hamachta jaau sim k'ap'l narr haawai.

¹⁷Magbaawai Jesuu ham k'üirpeerpa peerpanaa hamag, —¿K'an haawaiuma hajim hanłm, Hēwandam hiek p'ä sim gaai har “Di hēu narr k'łłnau hisegtarr dibigta jürr chi dihäd järramk'a sīsim” ha sim? ¹⁸Magnaa hichdëupai, Mag dihäd ha simlač mlač higwiata mag simgui hajim hanłm. Chi mlač hiek hăk'aba sim wounan juau hogt'om mag dibig hłr burrwi hichdëupai

hich gaai mas wau simjöta sim; maimua mag häl'aba nllrramta meemla jürr mla mag dibig pömaamjö chiramta hi häl' buudimamjö hajugui hajim hanlm.

Jesuu mag sierran mag hi hiek häl'aba meeabaadeewai warre k'ümie durr barpäijuuta jaau siejim.

¹⁹Hirua mag uvadö t'la narr k'lla nra k'aibag sisiid harr jaau sim gaaimua, p'adnaan chi pörk'a nla k'lla nau chi machnaan däimua k'aug hat'ajierram haajem, Jesuu hamachta jaau sim. Magbaawai hag bärre hi p'lra haum higp'öbaadéjim haajem. Mamla mag hi p'lra hat'aawai p'öbör heem k'lla nau jürr hamachta k'aigbaju k'üirjuwia hi dichbajierram haajem.

**Reígjä deenaa Hëwandamagjä hich paat deepi jaautarr
(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)**

²⁰Mag hamach däita hoor meeuk'apiju k'ääai sii hoor jar hauwia chi Jesús sim haar p'lijierram haajem, mak'lla nau chadcha k'augba haawaita hirig jeeu nla hawia jeeubaimaawai, jaauju k'augba hipeerdä k'äijä jaaubapäawai, maglaa gaaimua gobernador haar hi p'lra harraag. ²¹Mag hëréuwi chadcha hirig maguimajierram haajem:

—Maestro, marau k'ap'la nla mgui hajim hanlm, pua chadcha nem hagchata jaaujem. Pua mag hoor hiwiir hähpaita härcha k'a k'ösijä k'aba, hante pua chadchata t'umaam k'lla nag jaaujem, jägata haju haai nla Hëwandamau nem jaau sim heyaa wénrraag. ²²Magua marau p'lrag jeeum hig nla mgui hajim hanlm: Pua hoowai chadchata maach meeun judionaanaujä durrierram k'lla rey Roma siejemägtä impuesto p'agju haai nla, wa p'agju k'aba nla?

²³Mamla Jesuu mag sii hich himeraa p'lra hawaagpaita hichig jeeuché nla k'üirjugjä k'ap'la sieri haawai hamag magjim hanlm:

—¿K'ant'eeta p'rau sii himeraa mla p'lra hauju hék'a nla? ²⁴Daai t'lrag p'atk'on chi dau daí jar deebat, mua p'rag jaauk'imgui hajim hanlm.

Maimua hau deebaawai hamag, —¿K'ai k'üirta k'ai t'äl'r däi hag gaai sii hajim hanlm, p'rau hoowai?

Magbaawai hamachdëu, —Romaam rey César k'üir k'abahab hajierram haajem, hich t'äl'r däi.

²⁵Magbaawai deeu hichdëu hamag, —P'rau mag k'ap'la nla k'ai, magan reig hich paat deenaa Hëwandamagjä hagjö hich paat deebat hajim hanlm.

²⁶Mag hamachdëu jeeubaawai hi hipeerdä hiek'abarm gaaimuapai p'it'urg chuk'u hi p'lra hawaan ha bëetarrta, warag hich garmua hamachig mag jaaubarm hürwia sii jägderraal nla hiek'au warag hamachta k'üu nla sijim haajem. Mag, pöd hi p'lra haubajierram haajem.

**Hëwandam chan chi k'ëcham k'lla nra Hëwandam k'abam
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)**

²⁷Mag k'ur Jesús haig bëijierram haajem Saduceonaan. Mak'lla nau jaauwai, maachta meeabaadëm chan tag bëligrä maach hak'aar hiiuba

haajem haajem. Hamach mag nem jaau sīerrjēem gaaimua hiyālmamua juau hogt'om hirig magjierram haajem:

²⁸—Maestro, jöoi Moisés k'ararran Hēwandam hiek p'ā prarr gaai jaauwai, woun hāb hāli paraa simta mag hāli dāi chaai chuk'u meemlən jūrr chi k'od hābam wai sim k'ai magua hich hag hālipai hauju haai sim ha simgui hajierram hanləm, hag dāi hich naamlu chaain hooba harr haawai jūrr hi hat'ee hoo deeg; mag hoo deebarra hi chaalink'a nāsimk'īir.

²⁹ Maimua hamachdēupai warag hirig nem hīgk'amamua magjierram haajem: 'Biek hāb hābam k'od happai hemk'ooin siete naajim haajem. Mam naam chi nacharamua hāli hauwia, hich mag chaai chuk'u wēnlərləm hee meejim haajem, chi hemk'ooi. ³⁰ Magbaawai jūrr chi heeumua haujim hanləm hich hag hālipai. Mamə mag dāijā pōd chaai hooba, hich mag chaai chuk'u meejim haajem. ³¹ Magbaawai hag heeumuajā jūrr hich hag hālipai haujim hanləm. Mamə maguajā pōd hag dāi chaai hooba meejim haajem. Hich mag hewagam k'āllnjā hābam hāliraupai warm meemam hēudee t'eg hahaugmamua mag hābam k'od happai siete narr t'um t'egdərlijim haajem; mamə ni hābmuajā pōd mag hāli dāi chaai hoobajim hanaabá. ³² Maimua hābmiecha paawai hīchab chi hālijā meejim haajem. ³³ Maagwai marau pralag jēeum hig nāmlən māgaugui hajierram hanləm: Mag hābam hāliraupai hemk'ooin k'od hābampai siete p'ētarr haawai māg hatag t'umaam k'ālln hiiu p'iidatk'a nām hedjā, ḡmag hāli chijāg dēnk'a sīsijuma hajierram hanləm: chi nacha hautarr dēn, wa hēudeegam k'ālln dēnwa?

³⁴ Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Māg jēb gayan, hōor juu prarna hamach chaainjā juu praripi haajierram. ³⁵ Mamə hiiu p'iidləwia hāgt'archa hōbēr nām k'ālln chan tag juu prarpral habam, hāgt'arm Hēwandam chognaanjō tag meeba hich mag nāsiju haawai. ³⁶ Ya ham Hēwandam chognaanjō t'ānləm dāi hīchab Hēwandam chaalink'a t'ānləmgui hajim hanləm, hich Hēwandamauchata ham p'iriutk'a hautarr gaaimua. ³⁷ Maach meewia deeu hiiu p'iidlajem hiek'an Moiseejā jaaujimgui hajim hanləm, pabādam neneree k'itləm huurdə t'ānləm hichdēu hootarr jaau sim hag hēsap hichdēu p'ā pratarr gaai. Mag jaauwai, hi hiek maach Pör Hēwandaman jōoingar jöoi Abrán k'ararr hag Hēwandam haajem. ³⁸ Hēwandam chan hoob mag chi k'ēcham k'ālln Hēwandam k'abam. Hēwandaman chi hiwam k'ālln dēnēu. Hirigan nawe meetarr k'ālln hawia k'āijā t'um chi hiwam k'āllnau ha jaaumajim haajem.

³⁹ Hirua mag hiek'abapläim hūrwia hāaur k'ālln chi machnaanjā haig narr haawai mak'āllnau hirig, —Maestro, hāuchata pua mag hiek'abapäimgui hajierram hanləm.

⁴⁰ Mag, Saduceonaanaajā hamachdēu pōd hi pr̄l̄ hauba meerk'abapläim hoobaawai tag hirig jēeuba hich mag nāsijim haajem.

¿Mesías k'ai Hiewaa hají?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Mag k'íu t'Λπλιsim hee jürr Jesuu hich garmuata hamag jéeujim hanłm: —čJäga päär hiek mag Mesías jöoingar David k'ararr hag chaain hewagam k'ΛΛn dën haajë, **42** hich Daviuchajä hichdëu hësap p'ătarr Salmos hanłm gaii hi higwi “maach Pör” ha hiek'atarrta? **43** Pärau k'íir hee paba nŁ, Hēwandamau hich hiek'atarr Daviig p'ăpitarr? Mag hirua p'ătarr gaai mag sim:

“Maach Pör Hēwandamau magjim maach Pörög:

‘Młch hiek t'leeg chirłmjö haag mŁ däi häba mŁ juachaar gar jupbá hajim, **43** płch hoomap'a haajem k'ΛΛn t'um mua płch jua hee pärk'a dee nŁm hora.’ ”

(Sal. 110:1)

44 Mag hich David k'ararrauchajä Hēwandamau räiju haajerr higwia “maach Pör” ha hiek'atarrta, čjägwia pärau sii hi David chaain hewagam k'ΛΛn dënpai haajë? Mag sii hich chaaipai haju hak'lín Daviuu hich paarmua mag “maach Pör” habak'amgui hajim hanłm.

Chi machnaan k'ai hamach t'ö hiek'apim k'ösita sierzjëem
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Maimua hőor t'umaam k'ΛΛn jāg daar Jesuu hich k'apeen hich däi hogdaba wěnłrraajerr k'ΛΛnagta magjim haajem:

46 —Moiseeu Hēwandam hiek p'a rłatarr jawaag chi machnaan däi k'ai k'íir k'ap'a haajeet. Jäk'ΛΛnan sii k'ajúa bä duurg jüanaa kaajjä hee hōrau hamachig saludaawaijä hamach t'ö hiek'apim k'ösita sierzjëemgui hajim hanłm. Jäk'ΛΛnan hamach Hēwandam hi jaaujem deg weetwaijä hamachta pörgarcha t'umaam k'ΛΛnag k'íir jark'a juupjemgui hajim hanłm, hamachta warm k'ΛΛn k'ääijä hajapcha nŁm hawia. Maimua di chaaur t'ach k'ömk'íir t'ΛΛrwaïjä parhooba jupba, k'äidu hajapcharamta jāa hau sierrjëemgui hajim hanłm. **47** Jäk'ΛΛnaun siiita k'oopaa hŁlin juagam nemdamjä k'echt'ng haumajerram. Magnaata sęuk'a warag ham kőit Hēwandamag jéeu nŁm haajemgui hajim hanłm, juau hog'tom hamach magba nŁm hamk'íir. Mama hamach jāg wěnłrram paar, jürr Hēwandamau hīchab ham gaai jua k'łabajugui hajim hanłm.

K'oopaa hŁli ofrenda
(Mt. 12:41-44)

21 ¹Mag jaau dichwia hich Jesuu Hēwandamag jéeujem deg jup hoo simua heerpa hoo sjejim haajem, riknaan bëe t'Λplam k'ΛΛnau jürram k'ΛΛnau hamach ofrenda chi p'atk'on p'iejem hee rłarörpäik'am. ²Mag jürram k'ΛΛnau hamach ofrenda deechë t'Λplam hee, hīchab k'oopaa hŁli hāb hap'ŁŁ

k'itłm bëejim haajem. Mag hllirau p'atk'on chi dau daídam dau numpai wai sierr warre mag numwe hag hee plaräijim hanaabá. ³Mag hoobaawaita Jesuu, —Mag k'oopaah llal hap'll k'itłmuata chadcha t'umaam k'lłn k'ääjä hllracha deebarmgui hajim hanłm. ⁴Riknaanaun Hëwandalamaq hamach dën chi sobbarm heemta ofrenda deejerram. Mamł mlg k'oopaah hlliraun hich dën häbmiecha hagua hich t'ach k'öju harrdamta t'um Hëwandalamaq deebarmgui hajim hanłm.

Haai hi jëeujem di hōrau pogueupäiju Jesuu jaautarr
(Mt. 24:1-28; Mr. 13:1-2)

⁵Hääur haig narr k'lłnau Haai hi jëeujem di hooimł hōrau nem deematarr d'xi mokdau hajap'amua joot'łt'łld hëu dñplm hoowia hiyäll naajim haajem. Mak'lłnag Jesuu magjim haajem:

—Har mokdau sii hajap'a joot'łt'łld jäg t'lñplm päraru hoo naabá. Jäg t'lñplm chan mokpör häbjä hâbam här hich jäg hajap'a joot'łt'łld sierrabam. Jäg t'lñplm sii t'umaah hōrau pogueupäijuuta jäg dñplmgui hajim hanłm.

7Magbaawai hi k'apeenau hirig, —Maestro, pl hiek mag jäg mokdau joot'łt'łld t'lñplm t'um hōrau pogueupäiju hanłm, ma čjäagwaichata magjuma? ⁸K'an jäg nłm gaaaimua Hëwandalamau hijaaurjö hoopijuma hajim hanłm, mag Haai hi jëeujem di pogueupäimł pam?

⁸Magbaawai jaaubaadémua hichdëu hamag magjim haajem:

—Keena, k'iir k'ap'la wënlerrat; hoob chik'amnag sii hñdlraa pääch k'ügur haupimiet hajim hanłm. Nau mlg hatag paawai hoor k'apank'am k'lłnau hamach hiekpaita ml hiek gaai t'awia, “Młłta hag Cristou” hajurau, “Hëwandalamau räiju haajerr. Hista ml barbaichém t'umaam k'lłn Pörk'aag” ha hiek'amajugui hajim hanłm. Mamł hamau päächig maagwaijä hoob ham hiek hæk'amiet hajim hanłm. ⁹Mag hatag paawaijä päraru juurhi t'eega t'lñplm k'am hürjurau, durrpierr. Mag t'lñplm däi hichab hoor wir haig hamach pörnaan d'xipai meeuk'awia sii p'ogdł t'lñplm hanłmjä hürjugui hajim hanłm. Mamł maagwai hoob päraru, “Hësin chad Hëwandalamau warreta maach höpäyaagpam” hamiet hajim hanłm. Chadcha maglam nem t'um hich jäg didichagmaju; mamł magbaadémua warag hag bärre chan Hëwandalamau hoor t'um hllrppräibamgui hajim hanłm.

¹⁰Maimua hichab mlg durr t'um hi hagk'aju hed gayaa pamamjä k'ap hamk'iir jajawagmamua magjim haajem: ¹¹Mag t'lñplisim däi hichab durr mlg wëjöm heepai durr chaauram k'lłn däi wërbäp'oo haadéjugui hajim hanłm, hamachta jürr chik'amnaan k'äyau hñrpai ham k'öchgau. ¹²Mag nłm däi hichab durrpierr hllur t'eega duuimajugui hajim hanłm. Hagjö durrpierr jädau t'eega burrnaa k'amor machagjä k'iir pogk'e hompamamua hoor póm t'up'äp'äau hajugui hajim hanłm. Magbaadeewai hedjä heejä hichab nem dau chigaa hag na hooba haajempata hoomam gaaaimua hoor jäp'ierru jaaumajim hanłm.

¹²Mamł mag Haai hi jëeujem di hōrau pogueupäiwi, pär højnu nawe chik'amnau pär hëudee hëk'awia, pär pärnaa, hamach häba biirdawia,

Hēwandum hi jaaujem deg pāar harrwia, cárcel degjā pāar harrmajugui hajim hanlm. Mag pārau mλ hiek hēk'a durrum hat'eepai hamau pāar gobernadornaan haar harrwi reinaan haarjā harrjugui hajim hanlm, pāar k'aibag waumk'iir. ¹³Mamλ maglm haar mag pāar harrwaita hante pārau hamag mλ hiek jaauwimcha jaaujugui hajim hanlm. ¹⁴Mag t'et'em k'λλn na pāach harrwai hoob pārau pāachdēupai pāach köit hiek'aju k'īrjuwia hag nawe, “¿Mλ k'an hata hiek'ajuwa?” ha k'īrjumiet hajim hanlm. ¹⁵Mua pārag mag chirlm̄n, hiek'amk'iir mλchdēuta k'īrjug deeju haawaita mag chirlm̄. Mag mλchdēu hiek'api chiraawai hābmuajā pāar hichaaur hiek t'ierr k'aba, ni pārau hiek'a nλmλn sēuk'aawaiujā habajugui hajim hanlm. ¹⁶Hich mag jarān mλ hiek hēk'a nλm gaaimua pāach dēnnaanaupaijā pāar pr̄l deemajugui hajim hanlm, chi t'et'em k'λλnag. Wa magbam k'ai, pāach k'od hābam k'λλnaupai, sīi t'īr k'odpaim k'λλnau, wa pāach k'apk'λn hajap'amua k'āijā pāar pr̄l deemaju. Mag pr̄l deemaawai hāaur k'λλn k'ēchp̄līnaa ¹⁷maimua har juau t'ōoba habarm k'λλn jūrr t'umaam k'λλnau hoomapp'a hajugui hajim hanlm, mλ hiek hēk'a durrum gaaimua. ¹⁸Mamλ mlg jēb gaai hōrau mag pāar hoomap'a hawiajā mua pāar t'la wai chitajugui hajim hanlm. Hamau mag pāar hoomap'a hajup mamλ, pāar pōrbādam chan hābjā Hēwandumau chig hapibajugui hajim hanaabá. ¹⁹Hōrau mag pāach dāi k'aigba hawiajā pāarta warag Hēwandum dāi hubλ wēnlrrlm̄n, pāar hak'aran hi haar hōbērjugui hajim hanlm.

²⁰Mag jajawagnmua jūrr Jerusalén p'ōbör higwiajā magjim haajem: ‘Mamλ ya har pāachdēu hoowai Jerusalén p'ōbörta soldaunau p'λλr t'uurbaadēm hoobaawai k'ap habat hajim hanlm, chadchata ya Jerusalenpien warm k'λλnau k'ēchp̄iwig sīi di k'ierr happaita jajlalλ sīwaagpam. ²¹Magbaawai chi Judea durr nλm k'λλn, durr dapag hee dlrbat hajim hanlm; maimua chi Jerusalén p'ōbör hee nλm k'λλn, hōbērdat k'awia hērēupetat hajim hanlm. Maagwai har p'ōbör chaaur hamach p'ldk'aajem haar k'āijā nλm k'λλn, hoob tag hag p'ōbör hee bēemiet. ²²Magbaadēmλn, juau hich Hēwandumau ham dāi magju harr haawai, hich hiek p'ā sim gaai t'umaa hichdēu jaautarrjō israelnaan hamach k'aigba nλm paar ham chachwia ham dau hap'λλ hapiiegau hajim hanlm. ²³Mamλ ihēh, hapdurr hajim hanlm, magbaadēm jaar har hλlin jōor k'it'ēem k'λλn, maimua hīchab hλlin har chaaindam daumeraa wai durrum k'λλn! Mag járata mlg Israel durr hōor dau hap'λλta nλisijupa hajim hanlm. Mua mag chirlm̄n, hōor mlg t'λnλm k'λλn gaaita Hēwandum k'īr machag burru haawaita mag chirlm̄gui hajim hanlm hich Jesuucha. ²⁴Hāaur k'λλn juurhi hee warm k'λλn garmua juau k'ēchmaju; maagwai tagam k'λλn mag juurhi hee chi ganbarm k'λλnau pr̄k'anaa hamach dāi hamach durr p'ē harrmajugui hajim hanlm, durrpierr. Mag deeum durram k'λλnau Jerusalenpien dāi mag nλm, hich Hēwendumau jaautarr t'umaa habam haig chan Jerusalén p'ōbörön warm k'λλnauta hich mag pōr hōbeerpiba wai nλisijugui hajim hanlm.

Hemk'ooi Hiewaa bëeju jaautarr
(Mt. 24:29-35,42-44; Mr. 13:24-32)

²⁵Maimua hich Jesuu hichpai jaaumamua magjim haajem hïchab: 'Magbaawai mäch chi Hemk'ooi Hiewaa bëeimlla haadëmja k'ap'la hajugui hajim hanäm, häsdawam hedau gaai, hedau harg gaai, maimua hïchab p'ïdag gaai. Mag hoobaawai hoor jäp'ierrwia warag nem waujujä k'augba haadëm däi, gaai machag hök'iirjug pöoma hapl'öbaadeejugui hajim hanäm. Maimua p'üas dau dapag t'länäm hiek sii hedjä hee püu wëjömpa hürp'öbaadeewai ²⁶hoor sii chi meemjö hiek chukjä haadëp hajugui hajim hanäm, warag Hëwandamaau hamach dau hap'laa hapiju k'iirjuwia. Mag jaran hedjä heem nem sisidämpata sii parhooba hamach plnlaid harr chaaur haaidl jörrjee t'länlaisijugui hajim hanäm. ²⁷Magbaawaita t'umaam k'lännau mäch chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha hedjä baug hee dau daau hurum hoojugui hajim hanaabä. Ya maig mag jëb gayam k'länn t'um chachbaadeewai mächta nem juu t'eeq t'umaam k'länn Pörk'a bëejugui hajim hanäm. ²⁸Mama pääachdëu mamagk'am hoopl'öbaadeewai warag honee habat. Magbaadeewai ya päräu k'ap'la plnmgui hajim hanäm, chik'am juu hee pääach dau hap'laa wënlärräm hee Hëwandamaau ya pääach peerdä hauwimlla pam.

²⁹Mag Jesuu deeu hich bëeju jaau simua hïchab hamag mag ejemplo jaaujim haajem: '¿Päräu hooba haajé hajim hanäm, har higo k'ér k'uk'uur haadëm, wa magbam k'ai deeum pabä parhoobam k'äjä k'ér k'uk'uur haadëm? ³⁰Päräu k'ap'la pln, mäig Israel durr higo k'ér k'uk'uur haadëmä t'umaam k'lännau ya chadcha döchlumie dakpapak'am haajem. ³¹Hich hagjöta hajugui hajim hanäm, hïchab mä bëeju gayaa paawajä. Ya pääachdëu nem t'um mächdëu jaau chirlamjö hohoo k'abaadeewai k'ap'la habat hajim hanäm, ya mä bëeimlla pam; muan mag durr mächdëuta jää hauchëwia mächta t'umaam k'länn pörk'aan hurum. ³²Mua pärag mag Haai hi jëeujem di hõrau pogueupläji ha jaau chirlamä, cha hoor t'länäm k'länn k'ëchju nawe cha mächdëu jaau chirlamjö t'umaan chadcha hajuuta jaau chirlamgui hajim hanäm. ³³Hedaujäjä mag jëb däi t'um chuk'u haadëju, mama cha mua pärag jaau chirlam chan séuk'aawai k'abam, jääan t'umaan hich hag hee höbérjugui hajim hanäm. ³⁴K'iir k'ap'la plnosit hajim hanäm, mä bëewai sii döö gaaipai pln däi warag pääch nem hig plnma k'iirju pln gaaaimua mä hiek hæk'aba, warag t'äär t'eeq sii mä bëejujä k'augba, hok'opp'a pln pääch hoochëpim hugua. ³⁵Mag mä bëem hedan, har hatarraayau hääwarrbaarwai sii k'öodä haaujemjöta, mag durr gaai hoor t'länäm k'länn t'um hääba dëgölp chachaan bëejugui hajim hanäm. ³⁶Mama warag Hëwandamag jëeunaa hajap k'iir k'aug plnosit. Päräu hich mag plava hirig jëeu wënlärräm, nem t'umaamua mag hoor chachmawiajä bäljä pääar chig habajugui hajim hanäm. Maagwai ya mäch pierrum hedjä bäljä chigag chuk'u pääar mä haig mä k'iirp'ee bëe t'länlaisijugui hajim hanäm.

³⁷Mag jaau simua häsdaaupain sii Jesuu Haai hi jëeujem deg hõrag jaaujeejim haajem, Hëwandam hiek. Maimua hedhaar paawaita jürr

durrsī Olivo hanłm gaai mawia hich mam hēejeejim haajem. ³⁸Häspa t'λnaisiewai hedau'erre hōor pöoma hi nłan weetjeejim hanaabá, Haai hi jēeujem deg, hirua nem jaau sim hūraag.

Jesús par hawaag hibëptarr

(Mt. 26:1-5,14-16; Mr. 14:1-2,10-11; Jn. 11:45-53)

22

¹Mag häbmiecha Jesús hich k'apeen däi Jerusalén p'öbör hee nłm jaar, pan levadura chuk'u wauwia k'oojem p'iesta burju k'ääi k'apan k'aba waaur sīejim haajem. Hich mag p'iestapai hīchab Pascua ha t'łlrjem. ²Maagwai hīchab p'adnaan hee chi pörk'a nłm k'łlnau hagjö judionaan Hēwandam hiek hat'ee chi machnaan dāimua hamach heepai, “Jägata hak'iin błlrjä hōrag k'augpiba jäg Jesús parnaa t'öobräik'amgui” hanaajim hanłm. “Magba mąg k'apanag heewe par hat'aawai heeu hōor pöm mąg t'łnlam maach d'lita meeuk'aduk'am” ha k'üirju naajim haajem. ³⁻⁴Hamau mag k'üirju nłm hee, woun hāb Judas ha t'är sim sīejim haajem, hibllr wauwia hīchab Iscariote ha t'łlrjerr. Mag woun hīchab hich Jesús däi hi bă hogdlaa wěnlrraajerr k'łln heem hajim haajem. Mag Jesús däi hāba nłrraajerrta meperau pör meubaadeewai p'adnaan chi pörk'a nłm k'łln däi hīchab guardianaanjä chi pörk'a nłm k'łlnpa hāba nłm haar majim hanaabá, jägata hichdēu hamag hi par deeju k'ap jawaan. ⁵Maimua barimawia jaubaawai, hamachdēu chi Judas hiek hamach jāgaagaa hürbaawai,honeeu p'öbaadëwia warag hirig p'atk'onjä deeju ha hiek'ajierram haajem. ⁶Hichig magbaawai chará warag, —Hich magau magan maach hiek'abarm; murua chadcha pārag hi par deejugui hajim hanłm.

Magtarr haigmua hāba hi par deeju k'üirjugta wai sisijim haajem, chi p'öbörpienagjä hich k'augpiba.

Häbmiecha Jesús hich k'apeen däi t'ach k'ötarr

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷Judaau Jesús hēugar mamagk'am hee, pan levadura chuk'u wauwia k'oojem hed häspa hēebaadéjim haajem. Mag hed judionaanau nemk'oo hedam hat'ee ovejadam wai narr t'öowia hedau k'ëubaadeewai k'oojeejim haajem. ⁸Hich mag hedcha Jesuu Pedro däi Juan t'ärk'anaa hamag magjim hanłm:

—Pāar maar na hēréubaadët. Maimua ovejadam pér hauwia hagdamta maar na p'iejäb waubaimat hajim hanłm, maach t'um hāba k'öimaag.

⁹Magbaawai hamachdēu, —¿Jampaita marau pə na p'iejäb wauwimaju haai nłma? ha jēeuierram haajem Jesuug.

¹⁰Magbaa chi Jesuu hamag, —Chamąg Jerusalenag k'ad ma sim hee hēréubaadët hajim hanłm. Nau chi p'öbör dub nłm haigcha woun hāb dö jöi haut'urwia döt'ür däi degag mam pārau hooimaju. Magbaawai hi däi hēréuwia hi dubbaimam deg däi dubbaimat hajim hanłm. ¹¹Mag dubwia chi dik'łag, mąch chi maestroouta pāar p'lijim habat, jampaita nau k'eurag maach t'um hāba t'ach k'öju haai nł ha k'ap jēeumk'iir. ¹²Magbaawai mag

wounau pārag hoopien majugui hajim hanłm, h̄agt'aa dijā pōm sim ya sīi chi k'fir k'augam. Maigta nem t'um k'fir k'augwia maar nŁbat hajim haajem.

¹³ Magbaawai chadcha hi hipierraad hérëubaadeeu t'um hichdēu jaaumarrjöö hooimajierram hanaabá. Maig, hich na mag ovejadam waupitarr chadcha tagam nempa t'um k'fir k'augwia sīi tagam k'łłn dāi hi baraata hoo nłisijim haajem, hāba k'oog. ¹⁴ Maimua k'élubaadēm hee Jesúz barchéjim haajem, tagam k'łłn hich k'apeen dāi, Pedro Juan dāi narr haig. Mag hichdēu jär hauwia hi dāi hogdłba wěnłrrajerr k'łłn deeu t'umaa nłisim hee, ya chi p'iejāb wau wai narrjā t'ök'a sisiewai hāba k'oog paauk'abaadējim haajem. ¹⁵ Mag k'ö nłmuua magjim haajem hich k'apeenag:

—Keena, chadcha chik'amnaanau juau mŁch t'ōoju nawe pāar dāi mŁg nemk'oo hedam ovejadam k'öm k'öchaaga chirajimgui hajim hanłm. ¹⁶ MŁ chan mŁg k'öbarm haigmua tag k'öba, hāba Hēwandamta h̄gt'ar t'umaam k'łłn Pörk'a sīsim hedta hūmaai pāar dāi hāba tagam k'łłn hichdēu peerdŁ hautarr k'łłnra deeu maach t'um hāba k'öjugui hajim hanłm. Mag hedta t'umaam k'łłnra warrgar nemk'oo hedam oveja t'ōowai Hēwandamau hamach peerdŁ hauju ha k'firjuajerrjöö, chadcha hamach peerdŁ nłisim k'ap'la hajugui hajim hanłm.

¹⁷ Maimua vino jarrdam juu hee hauwia Hēwandamag häu hajim hanaa,

—Ya pŁr hat'at hajim hanłm. Maimua, Dönaa jürr hłapłipetat hajim hanłm, hagdaujö dö haumamk'fir. ¹⁸ MŁln hābmieta hīs pāar dāi mŁg vinodam dö chirłmgui hajim hanłm. MŁg döbarm haigmua tag döba, hāba Hēwandamta t'umaam k'łłn Pörk'a sīsim hedta deeu döjugui hajim haajem.

¹⁹ Maimua hagjö panjā juu hee hauwia, Hēwandamag häu hajim hanaa, t'orreuwia, hamag deenaa, —MŁg panan mua mŁch morta pārag dee chirłm; mŁg hatagjā mŁ k'firjunaa hich mŁgta k'abat ha jaaujim haajem.

²⁰ Maimua ya k'ö haaipagk'abaadēm hee, deeu chi vino jarrdam juu hee hauwia hīchab, —MŁg jarr heem vinodam döbarmta warrgarwe Hēwandamau hőor dāi hiek deeju haajerrau; mamał mŁg hiek'an hiek hiiuriugui hajim hanłm. MŁ bag mŁg vinojö hārbarmuata Hēwandamau, hīsmua hatagan chadau pāar peerdŁ wěnłrraju haai nŁm ha jaau simgui hajim hanłm. ²¹ Pārag k'ap hamk'fir warre jaau chirłmgui hajim hanłm: Mag mŁ bag hārmk'iran, maach heem mŁig maach dāi hāba t'ach k'ö simuapaita hich paarmua mŁ pŁr deeju, mŁ hoomap'am k'łłnag. ²² MŁln chadcha Hemk'ooi Hiewaau, mamał magłm hāba chadcha hamau mŁ t'ōojugui hajim hanłm. Mamał Hēwandamau hich magpiju harr haawai t'um hichdēu jaautarrjöö hōbēbergmam. Mamał iHēh, hapk'iitŁ hajim hanłm, mag mŁ t'ōomk'fir mŁ pŁr dee chirłm woun!

²³ Jesúz mag hiek'abarm hūrwia hi k'apeenau hamach heepai jürr chik'am hipeer hahauk'amua, —iChijāguataa wir haigpai mag meer hi pŁr deeju k'ai? hanaajim hanaabá.

Hēwandam dau na k'aita hārlacha sim k'ai

²⁴Maimua nłapai hawia hīchab hamach heepai, “¿Chijāata magan tlıig maach hee hārlacha sī?” ha chik'am hipeer hahau k'ap'öbaadējim haajem. ²⁵Mamł magbaawai Jesuu hamag magjim hanłm:

—Mag durr gaai reinaan t'łnłm k'łłnan hamacha hārlacha nłm hawia hōor däi hat'uucha sierrjēem. Mamł mag nłmta hamacha chi t'ierrnaan hawia jūrr hōrag hamach higwia, “Jāguan chadau maar hat'ee nem hajap'amta waaujem” ha hiek'apimjā k'ōsi haajemgui hajim hanłm. ²⁶Mamł pāar hee magju haai k'aba nłmgui hajim hanłm. Mag k'āyau chadcha t'et'em hawia k'ājjā warag serbiibamjöta haju haai sim; maagwai chi pörk'a simta jūrr hich chogjöta haju haai simgui hajim hanłm. ²⁷Magna hamag, Pārau k'īirjuuwai, ¿chijā chi t'et'em hagá hajim hanłm: sii mes gaai t'öik'a sisiwai k'oogpai jupcheejem, wa mes gaai chi t'ēp paajem? Magnaa hichdēupai, Chi hārlacha simłn ya sii t'öik'a sisiwai habaawai k'oogpai jupcheejemaugui hajim hanłm. Magnaa hamag, Młłn chadcha pāar Pöröugui hajim hanłm. Mamł pārav hoo nłm, sii tlıig mą pāar chogk'a chitłmjōo chirłm. ²⁸Mamł mua hīchab k'ap'la chirłmgui hajim hanłm, chadcha pāarta mą däi hogdłba hich jāg wěnlrraajem mą chitłmpier, pāach dau hap'łł hajujā k'īirjuba. ²⁹Pāach jāg wěnlrram gaaimua, mua pārag hīchab mąch däi hōor pörk'apijugui hajim hanłm, mą Hayau mąchta t'umaam k'łłn reik'apibarm däi. ³⁰Mag mąchta t'umaam k'łłn Pörk'a chirsim hedta deeu maach hāba honee haju. Maimua rey juupjemjōm sie gaai jupk'awia pāachta mą däi jöoi Jacob k'ararr chaain doce narr k'łłn hag chaain hewagam k'łłn pörk'ajugui hajim hanłm.

Jesuu jaauwai Pedroou bălrjā hi k'augbam haju jaautarr (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹Maimua hīchab magjim haajem maach Pör Jesuu Simonag:

—Simón, dösātau Hēwandamag jēeu wai simgui hajim hanłm, pą däi hichdēu hampierr hawia pą dau haug waupieg. ³²Mamł mua jūrr pą kōit Hēwandamag jēeu chirłmogui hajim hanłm, pąch k'ūgurcheewai warre burrm hiek burrm hugua. Maagwai hūmaai deeu mą t'är gaai k'īirju chirsimewai pąchdēupaita jūrr pąch k'apeenag jaauju haai chirłmogui hajim hanłm, hamjā hagiö hubł nłisimk'īir.

³³Magbaawai chi Simonau hirig, —Señor, mąlln pą däi cárcel deg mawia pą t'ōbarm haar t'ōimaju hak'iinjā maju chirłm; magłmjā mą gaai mas k'abamgui hajim hanłm.

³⁴Magbaawai Jesuu jūrr hirig, —Pedro hajim hanłm, pą mag hiek'a chirłm hāba, nau hōrau pąchig jēeuwai, hāt'ärri bīeju nawe biek t'ärjup purua hamag bălrjā mą k'augba chitłm ha jaaujugui hajim hanłm.

Espaar numí

³⁵Maimua warm k'łłnagjā magjim haajem:

—Har mua Hēwandum hiek jawamk'ir pāar putjā chuk'u p'atk'onjā chuk'u sii hich jäg zapat t'eg jūajujā chuk'u pāijim hed, ḷnem hinag hat'ee pāar haugchējierrā? hajim hanlm.

Magbaawai chi k'apeenau, —Hāhā, bālrljā maar haugchēbajimgui hajierram haajem.

³⁶ Magbaawai deeū hichdēupai hamag, —Magtarr hīsin chadau put wai nām k'ai, hat'aadēt; hīchab p'atk'on k'āijā wai nām k'ai, hat'aadēt; maimua hāb k'āijā eshaar chuk'u sim k'ai, hich k'ajūa pērbapäi hajim hanlm, hagua hawaag. ³⁷Mua pārag mag chirlmān, Hēwandum hiek p'ā sim gaai jaau simjō ya māch t'ōimāl paawaita mag chirlmgui hajim hanlm. Hēwandum hiek p'ā sim gaai mā higwia jaauwai, “Hiin, hōr t'ōomiejöta wai naaju” ha sim. Mā higwia hich mag p'ā sim haawai chadcha t'um hichdēu jaau sim heyaa hōbēbērg maju ha jaaumajim haajem.

³⁸ Magbaawai hamachdēu hirig hoopinaa, —Señor, ya marau māig eshaar numí wai nāmgui hajierram hanlm.

Magbaawai hichdēu, —Tag mā hiek'abam, hidēu hich magpai sūjugui hajim.

Nemjīrdö Getsemaní hanlm hee Jesús oraatarr

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Maigmua hōbērlatk'aau Jesús Olivo durrsiig petajim haajem, k'eeupierr mawia mag durrsi gaaimua hich Hayag jēeujerr haawai. Mag hi mam dāi hīchab hi k'apeenjā hi dāi wētjim haajem. ⁴⁰ Mag wētwia hich Hayag jēeujem haig bardlatk'abaimaawai hich k'apeenag, —Hēwandumag jēeubat hajim hanlm, dōsātag hādlraa pāach p'ürreu haupiba mā dāita hubl wēnlrraag.

⁴¹ Mag jaauwia, hichin ham haigmua mawia, juau mokdau barbabääiwai burrjem hag warp'agjöpai sīeimajim haajem, ham bigaau. Maig jēk'āt jīepöröu p'ōbk'anaa, hāgt'aag heerpanaa, hich Hayag jēeubaadējim haajem. ⁴² Mag jēeumamua, —Tata hajim hanlm, pua k'ōs hak'iin, hatcha mā dau hap'āl hapibak'am. Deeum nem waubarmuajā hagjō hōr peerdā hauju hayaa hak'iin, mā gaai machag māgcha hāwatbak'amgui haajeejim hanlm. Mamāl plachdēuta k'ap chirlm; māchdēu k'ōsi chirlmjō k'aba, plachdēu k'ōchagpierrta mā dāi habá ha hiek'amajim haajem.

⁴³ [Hich Hayag jēeuwai mamaglk'amuja k'a t'eeeg chuk'u t'ānlam hee, hāgt'armua Hēwandum chog bēewia hirig juapā deechējim haajem, mag hich dau hap'āl haju hāwatamk'ir. ⁴⁴ Mag hich dau hap'āl haju k'īirjuwia gaai machag t'ānlamua warag oraa nāmta, k'ajap'am nemjō t'et p'lrēu hahau haajeejim hanlm. Mamaglk'amuja laachē t'ānlam hoowain sii jāa gaai bagpata hōbēr t'ānlam t'ēutk'a t'ānaajim hanaabā.] ⁴⁵ Mag hāgt'aag hich Hayag jēeu sii hawia, p'lidlwia, hich k'apeen hoon bēewai sii warag hōk'īirjug machgau k'āidlatk'a t'ānlamta hoochējim hanlm. ⁴⁶ Magbaawai hamag, —P'iidlatk'abat'ā keena hajim hanlm. ḷK'ant'eeta pāar k'āi nāma? K'āiju k'āai Hēwandumagta jēeubat'ā hajim hanlm, dōsātag hādlraa pāach t'ā haupim hugua.

(Lc 22.44)

Jesús pár harrtarr

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Mamλ hagt'a Jesús mag hiek'a dλnλm hee, dēgölp ham haig hōor k'apan pos haichéjim hanaabá. Mag k'apanag hee hoowai hich Jesús däi doce hogdλba wēnλrraajerr heem hāb Judas ha t'λr sīerra ham na hurajim hanλm. Mag bēewia, Jesús däi hāba dλnλluchéjim hanaabá, sii k'ajap'a saludaa nλmjo hi k'iir hλləg. 48 Magbaawai Jesuu hirig magjim hanλm:

—Judas, mλch chi Hemk'ooi Hiewaa mλ hoomap'am k'λllnag pár deeg mλ k'iir hλlə chirλmta pλchigan sii saludaa chirλm ha chirabma hajim hanλm.

49 Magbaawai hich Jesús k'apeenau hamach Pör dau hap'λλ haju k'aug hat'aawai,
—Kaké, ḡmarau pa kōit esparau ham däi jääuju jäg nλ? hajierram hanλm hirig.

50 Mag hirig jēeu nλm hee, hābmua bis habarmλn, p'adnaan pör hag chog kach juachaar garmta warre hoort'ubapλijim hanaabá.

51 Magbaawai Jesuu hich k'apeenag, —Hoob jägmiet; hidēu mλ däi hamachdēu hampierr hapibat hajim hanλm.

Magnaa chi kach deeu hich sīerrjöö k'aarpi sīujim hanaabá.

52 Maimua Jesuu hoowai haig naajim haajem: p'adnaan chi pörk'a nλm k'λlln, judionaan Asamblea heem pörnaan, maimua Hēwandum hi jēeujem di t'lajem k'λlln chi pörnaanpa t'λnaajim haajem, hi pár hawaan bēetarr k'λlln. Magbaawai chi Jesuu hamag magjim haajem:

—Pārau hoowain mλlln sii hōor nem jīgk'anāa hōor t'ōomiejöta chirabama hajim hanλm, jäg sii mλ haig jua hee jierrnempan happai bēeg? 53 Hēwandumag jēeujem deg hed hēepierr pāar däi mλ chiraawai, bλlərjā pārau mλ chig haba haajerrta, hīsta Hēwandumau pārag hλdλraa mλ pár haupiju hed hajim. Maagwai hīsta hīchab chi dösātjā pāar hārpaju hed hajimgui hajim hanλm, mλ pár haumk'iir.

Pedroou Jesús k'augba chitłm hatarr

(Mt. 26:57-58,69-75; Mr. 14:53-54,66-72; Jn. 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Maimua Jesús p̄larp'öbaadëwia, harrwia, p'adnaan pör deg wai dubp'öbaadëjim haajem. Maagwai Pedroou warppaimuata hi hēudee hoopläig warrmaa hajim hanaabá. ⁵⁵ Mag chi p'adnaan pör haar deet'urwia chi Jesús hierr wai n̄lmich, jürr di hūjärr hōt hörwia hag bigaau hohood hap'öbaadëjim haajem. Magbaawai Pedrojā hīchab ham bigaau hoo s̄isijim hanłm. ⁵⁶ Mamł hi mag hoo simta, haiguim hłli hīchab chi p'adnaan pör chogk'a sim bēewia, hi k'ir heerpanaa, warm k'łłnag, —Chamłg wounjā hīchab hi d̄ai n̄rrraajemlu haichëjim hanłm.

⁵⁷ Magbaawai Pedroou, —Mua magłm wounaan hooba chitłmgui hajim hanłm.

⁵⁸ Maimua hag k'ur n̄llräi hawia jürr hemk'ooi hābmua hirig, —Płjā ham heem k'abahab haichëjim hanłm.

Magbaawai Pedroou, —Kakē, m̄l chan ham heem k'abam perá hajim hanłm.

⁵⁹ Maimua deeū hag k'ur hora hābjönaa deeum bēewia maguajā hagjö hirig, —Chadcha m̄l wounjā hi d̄ai n̄rrraajem k'abahab hajim hanłm; jāan Galileapierrauwai hajim hanłm.

⁶⁰ Magbaawaita Pedroou, —Kakē, mua błłrjā k'augbam, k'an hata p̄l hiek'a chirłm k'ai hajim hanłm.

Magbarm bärre hagt'a t'umjā Pedro hiek'a höba n̄lm hee, hāt'ärرتا kekerekee hahbar. ⁶¹ Mag hāt'är b̄ebaawai maach Pör Jesucristoou hewag p'łłrba hoo n̄ll hajim haajem, Pedroog. Maigta Pedroou k'fir heyaa haadëjim hanaabá, maach Pöröu hichig, “Pedro, hāt'är b̄eju nawe hōrau p̄lchig jēeuwai biek t'ärjup pua błłrjā m̄l k'augba chitłm ha hiek'aju” ha jaautarr. ⁶² Mag k'ir hee d̄anlisim habarmłn chadau, gaai machaaga haadémua dawag hōbérwia, warre hö jāsenag haadémua b̄e s̄ii hajim hanaabá.

Jesús dau hap'łł wai narr

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Maagwai Jesús p̄l wai n̄lm haig hoopara t'lnarr k'łłnajā hi wau hiek'anaa hīchab moketaupa p̄lär wai n̄lmua hi gaaí mas waumaajeejim haajem. ⁶⁴ Magnaa putiu hi dau p̄lärjānaa jürram k'łłnau k'iidadcha juajāau p̄ot hanaa hirig, —Magan k'aug hat'á, k'aíuta p̄l p̄lärjī haajeejim hanłm.

⁶⁵ Hich mag p̄lamjā higba, hi wau wai n̄lmua warag hirig parhoobajā hiek'amaajeejim haajem.

Jesús judionaan Asamblea hee wai narr

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Maimua ya hāspabaadeewai hāba biirdajierram haajem: Asamblea heem chi p̄örnaan p'adnaan pörk'a n̄lm k'łłn d̄ai Hēwandam hi jawaag chi

machnaanpa. Mag biirdawia hamach Asamblea hee chi Jesús haibéewia hirig,
 67—¿Pachta chadcha warrgarwe Héwandamau hoor peerdə haumk'iir jər
 hauwia räiju haajerrá? Warre marag jaaubá hajierram hanlm, marau k'ap haag.

Magbaawai Jesuu, —Mua pārag jaauk'iinjā, pārau mə hiek hæk'abajugui
 hajim hanlm. 68 Maimua məch garmua jürr pārag jéeumak'iinjā, pārau mə hiek
 jäljā haba ni mə rlaapäijä rlaapäibajugui hajim hanlm. 69 Mamə nau məg hatag
 jöpcha məg woun Hemk'ooi Hiewaa Héwandam chi jua t'ierr bigaau hi juachaar
 gar jupimajugui hajim hanlm, Héwandam däi hāba t'umaam k'lln Pörk'aag.

70 Magbaawai t'umaam k'llnau hirig, —¿Hää, magan rlln Héwandam
 Hiewaapama? hajierram hanlm.

Magbaawai jürr hichdëu hamag, —Pāachdëupa k'abá pārau k'ap'ə mə
 haruu ha jaau nəmgui hajim hanlm.

71 Magbaawaita hamachdëu, —¿K'an hatcha maadëu deeum k'llnau
 jaau nəmta hūrm hig nəma? Ya maadëu hūrbarmgui hajierram hanlm,
 hich hiiucha jaaubarm.

Jesús Pilato na

(Mt. 27:1-2,11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

23 ¹Maig wai nəl hawia, hamach t'um hāba höbördətk'awia, chi
 Jesús gobernador Pilato haar harrjierram haajem. ²Maimua mam
 pawia Pilatoog sëuk'a magp'öbaadëjim hanlm, Jesús k'iir:

—Marau məg wounau pāar hēugar nem k'aigbam jaau nərram
 hūrimajim hajierram hanlm, pāar däi hoor meeuk'amk'iir. Hichdëuta
 rey Cesaroog dëbpaarjä p'agpiba jaaunaa hichdëupaita hīchab hichta
 Héwandamau räiju hatarr haajemgui hajierram hanlm, judionaan rey.

³ Magbaawai Pilatoou hich Jesuugcha, —¿Chadcha rllta judionaan
 Reí? ha jéeujim hanlm.

Magbaawai Jesuu hirig, —Pua k'abá chadcha k'ap'ə jaaubapäimgui
 hajim hanlm.

⁴ Magbaawai Pilatoou p'adnaan chi pörk'a nəm k'llnag maimua tagam
 k'lln haig narr k'llnaggra, —Mua məg woun gaai bällrjä nem k'aigba
 hooba chirəmgui hajim hanlm, hi t'öopäaig.

⁵ Pilatoou magbaawai chará warag hamachdëuta hiek k'égk'a p'öbaadëwi,
 —Jäguan chadchata hōrag pāar hēugar sëuk'a nem jaau nərramua p'öbör
 meeuk'apiju hék'a simgui hajierram hanlm, pāar däi. Judea durr hee t'umaam
 k'llnag hich mag jaau nərraajem; Galilea durrmuja jaaubaaderr hich mag jaau
 p'llrda nərramua k'ieb mau pabaichëmgui hajierram hanlm.

Jesús Herodes na

⁶ Mag Pilatoou hūurwai Jesús Galilea durrmuja bëejim ha hūrbaawai haig
 narr k'llnag jéeujim haajem, chadcha Galileapierr k'ai ha k'ap haag. ⁷Mag

jéeuwai chadcha Galilea durram ha hürbaawai, —Hää, magan Herodes haarta deepäijugui hajim hanłm, hichta haram gobernador haawai.

Mag chadcha deepäijim haajem, mag jaar chi Herodejä hagjö Jerusalén p'öbör hee sierr haawai. ⁸Maimua Herodeeu Jesús hoo hat'aawai honee haadéjim hanłm, hag nawe hi däi hoom k'öchag sierr haawai. Hichdëu hūurjeejim haajem Jesuu nem wau nərrəm. Maagwai hich daúachata nem maadëu hooba haajem hirua wau sim hoom hiigjeejim hanaabá. ⁹Hichdëu mag k'iirju sim gaaimua hirig nem k'iir pogk'e jéeumaajeejim haajem. Mamλ magλmjä Jesuu bălrjä hi hiek jăl haba haajeejim hanaabá. ¹⁰Maig naajim haajem hīchab chi p'adnaan pörk'a nəm k'łłn Hēwandam hiek hat'ee chi machnaanpa. Mak'łłnau warag t'et hiek k'ěgk'a, —Chadcha hi hiekk'ör pöm siebahab haajeejim hanłm.

¹¹ Magbaawai Herodeeu hich soldaaun däimua hi gaai hiuk'anaa hi serbiibagpa p'ënaa, —Päädë hoobat, judionaan reik'aju hanłmta dau hap'łł hoo k'ěrəm haajeejim hanłm.

Magnaa warag juau hogt'om hi wau nəmuu k'ajúa hajap'am reinaanau jūajem k'ajúa jūapinaa deeu chi Herodeeu Pilato haar deepäijim haajem. ¹² Mag hed Pilato Herodes däi k'apeer hajap'am k'ajierram haajem, warr magju nawe chan jūrr hagdaujö chik'am hoomap'a haajerrta.

Jesús deeu Pilato haig

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:6)

¹³Deeu Herodeeu Jesús hich haar deebapäiwai Pilatoou t'umaam k'łłn hābam haig t'ärk'a haujim haajem: p'adnaan chi pörk'a nəm k'łłn, judionaan chi t'et'em k'łłn maimua chi p'öbörpienjä hagjö. ¹⁴Maimua hamag magjim hanłm:

—Mag wounau maar hēugar sëuk'a nem hīgk'a nərrəm hawia pārau mə haig hi haibëejierram. Mamλ məchdëucha pāach dak'iir magλm k'ap haag jéeu hoowai məg woun bălrjä hiekk'ör chuk'u simta pārau hich k'iirchajä mag t'lnarramgui hajim hanłm. ¹⁵Pārau k'ap'ł nəmgui hajim hanłm, mua Herodes haar hi deepäitarr. Mamλ Herodeeu hoowaijä hichiita məg woun bălrjä k'aibag chuk'u höbëbérk'am. Məg sim haig mua hoowai məg woun k'aibag chuk'u simgui hajim hanłm, t'oopäaig hat'ee. Magnaa hamag, ɿJágají hirua? ¹⁶Muan hi rlaräiju, mama nacha hi wəpi t'łpəllujugui hajim hanłm, rlaräiju nawe.

¹⁷⁻¹⁸ Mamλ mag Pilatoou Jesús rlaräiju habaawai warre t'umaam k'łłnau hi hāba, —Jesús t'ōobapäi, maimua jūrr Barrabaata maraun sii k'ajap'a höbeerpi nəmgui hajierram hanłm.

[Mamλ mag hamau preso hāb sii höbeerpi jaau narran, añopier mag p'iesta burr nəm hee paawai mag k'ajerr haawaita mag höbeerpi jaau naajim hanłm.] ¹⁹Mamλ hamau höbérpäipi jaautarr Barrabás haajerran cárcel deg sīejim haajem, hichdëu hőor meeuk'apiwia mag meeuk'a nəm hee hőor t'ōotarr kōit. ²⁰Magbaa hich Pilatoou Jesús rlaräim k'osi sierr haawai deeu hamag hiek'ajim haajem. ²¹Mamλ magbaawai hūmaai deeu sereeu p'öbaadëwia hihāba, —Warre jāg Jesús pakuls gaai meerpl'ë t'ōobapäit haajeejim hanaabá.

²² Mamл рлаба ya biek t'ärjupamua Pilatoou deeu hamag, —¿Pari k'an nemta hirua k'aigba waujíma hajim hanлm, hi t'õopääig? Mua chan b ллгj  hi k'aibag hooba chir mgui hajim hanлm, hi t'õopääig. T'õoju k' ai s i w naa hi рлар iju j g s i hajim hanлm.

²³ Magbaawai char  warag h h ak'amua h  ba pakuls gaaita meerp' pi jajaau haajeejim hanaab . Hich mag warag sereeu t'ллpm k' upaaej  k'augba, hamachd uta Pilato k' upaa s ujierram haajem. ²⁴ Mag n ll paawai Pilatoou ham hipierraaj  j rr Jesuuta hamach jua hee deejim haajem, hamach k' chagpierr hi d i hamk' ir. Maimua hich soldaaunag t' op ri jaaujim haajem. ²⁵ Mam  maagwai chi Barrab s cárcel deg si jim haajem, hichd u h or meeuk'apiwia hich hag meeuk'aa heepai h or t' otarr k it. Mag, cárcel deg si rrta weeup ipijim haajem, h rau hig narrj .

Jesús meerp'  t' otarr
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Mag wai naawia Jesús t' op yaan hat'aadeeu, woun Simón hanлm Cirenepierr p' b r hee hurum d i t' ubaawai, chi soldaaunau Jesuu harrmaa harr pakuls j rr hi h p eu h r jiirp ijierram haajem, Jes s mam h udee harramk' ir. ²⁷ Maagwai hi h udee h or p oma w durajim haajem. Mag h or k'apanag hee h ljinj  h chab hi h lar durrumua hi hat'ee b i w durajim hanaab . ²⁸ Mam  Jesuu hewag p' l rba hoonaa hamag, —Jerusalenpie h lin, hoob m  hat'ee biemiet hajim hanлm. Mag k' ayau p ach mor d i p ach chaain k' irjunaata b ebat hajim hanлm. ²⁹ Mag hatagta p ar dau hap' l cha haju. Mag jaar h lin p d chaain hooba harr k' l nau hamach k'apeen chaain d i dau hap' l  durrum hoowia, “H uta j g m  chaai chuk'u h rram” hajugui hajim hanлm. ³⁰ Hich mag jaar h chab hatcha mag dau hap' l  w n rramaaugau, t' om k' chgau durrs igta wounaanagamj , “Maar h r d rbagk'abaad t; p ach heegar warre maar b p p it” ha hiek'ajugui hajim hanлm. ³¹ Hamau m  w i naawia nau m  t' obap aiwai pa hajap'amt  s i j ewamk' ir t'ubap imj  hajugui hajim hanлm. Hamau m  d ij  m g n m,  j  ga haju k' i hajim hanлm, hamachd u pahachj k'am k' l n hoowai?

³² Mag chi Jesús harrum d i h chab num  chi k' igbam cárcel deg wai narr k' l n harrjierram haajem, hagj  t' op aaig. ³³ Maimua buchagdam “P rp durrs i” hanлm gaai waaidatk'awia pakuls gaai hi meerp' l ijierram haajem, maimua hi bigaau chi k' ibagnaanj  hagj , h b hi juachaar gar maimua h b hi juaw  gar. ³⁴ [Maagwai pakuls gaimua Jesuu, —Tata, h rau m  d i m g n m hid u s i hich j g k' ir hok'ooab . Hamau hamachd u nem wau n m j  k'augba naawaita m g m  dau hap' l  wau n m haajeejim haajem.]

Maagwai chi soldaaunau hamach happai, “Magan  k' iuta chi k' aj a j l aju k' i?” hawia, mokdaudam bar n muu gan haumajierram haajem. ³⁵ Maagwain h rau Jesuugta heerpapaad t' naajim hanлm. Mag n m d i chi t'et em k' l nauj  hiuk'anaa, hi wau hiek'anaa, daau hirua hichd upai hich peerd  hat'aju hawia

hirig,—Deeum k'ɻɻn peerdʌ hautarrpí, pλchjā peerdʌ hat'á haajeejim hanɻm, pλchta chadcha Cristo chaar Hēwandamau jar hauwia päitarr k'ai.

³⁶⁻³⁷Maimua chi soldaaunaujā hīchab sīi hi waaauwaipai hirig vino hadchuchúhu sim dömk'iir deechënaa jūrram k'ɻɻnau hirig,—PΛ chadcha judionaan Rey k'ai, pλchdëupai pλch peerdʌ hat'á haajeejim hanɻm.

³⁸Maagwai hi meerp'ē jiir wējōm pör hār hēsapdau p'äk'a sim gaai jaau sīejim haajem, k'an gaaimuata hi mag wai naajī. Chi hēsapdau gaai “Chamɻata Jesuu, judionaan Rey” ha p'ā sīejim haajem. [Chi hēsapdau p'ā sīejim haajem griegonaan meúa, latín meúa maimua hebreonaan meúajā hagjō.] ³⁹Hīchab hi däi chi k'aibagnaan numí narr haawai hābmuajā warag hi waunaa hirig,—¿PΛ chadcha Hēwandamau hōor peerdʌ haumk'iir päitarr k'abá? Magλmta, ¿jāg pua pλch peerdʌ hauwia, maarjā peerdʌ haubamma? haajeejim hanɻm.

⁴⁰Mamλ magbaawai jūrr chi k'aperaupai hirig meeurraunaa,—¿Maachjā hagjō t'oopäaig hat'eeta hamau maach mλig wai nɻmta pua Hēwandam dak'iir warag mag hiek'a chirá? hajim hanɻm. ⁴¹Mag k'āyau maachin, chadcha maachdëu k'aigba harr gaaimuata mλg naabahab hajim hanɻm. Mamλ mλg woun chan bālərjā pekau chuk'u simta hamau hi mλg dau hap'ɻl wai nɻmgui hajim hanaabá.

⁴²Maimua hichdëupai mag hiek'apλinaa jūrr Jesuug,—Ya deeū pλchta Reik'a bēewai hoob mλ k'iir hok'oo chiram hajim hanɻm.

⁴³Magbaa Jesuu hirig,—Hīswē pλ mλ däi durr wājāu durr chiraimaju hajim hanaabá.

Jesús meetarr

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴Hich mag hed hedausīhcha nɻmta dëgölp hedau k'ībaadëm habarmλn hedaramjö haadëjim haajem. Mag k'ī t'ɻnll hawia hedau p'ɻlibaajér las tresjö naata deeū hedau haardλbaadëjim haajem. ⁴⁵Mag hedau hāsdawam k'ībaadëm hee, Hēwandamag jēeujem deg hierrgajärcha put nem parrg t'uur hēu wējorrta jārrcha hāgt'aamua heeg sλrr habarmλn, warre t'oop'em numí jijirar jōisijim hanaabá. ⁴⁶Mag hedau k'ībaadeewai Jesuu t'et,—iTata! Nau mλ chaaupabaadeewai puata mλ hak'aardam k'ap chirλmgui hajim hanɻm.

Mag hiek'a k'itλm hee warag maach chaaupabaadëjim haajem. ⁴⁷Magbaawai capitán Romapierr haig sierrau hichdëu mag hoobaawai,—Chadchata jāgan mλg wounan chi hajap'am hajimgui hajim hanɻm, Hēwandam na.

⁴⁸Maimua hīchab haig hōor pōm t'lnarr k'ɻɻnau hamach daúa mamagk'am hoobaawaita hāsie t'umaa hewag k'iirjuwia pör jōjöig wētmajierram haajem, hamach diig. ⁴⁹Mamλ t'um hi k'apeen Galilea durrmuia hi däi hāba chi hālīnra bēetarr k'ɻɻnaun warppaimuata mamagk'am t'um hoo naajim haajem.

(Lc 23.45)

Jesús hauk'ërtarr

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Mag hed haig siejim haajem hīchab woun hāb José hanłam, Arimateapierr. Chi Arimatea hanłam, Judea durram p'öbör hajim haajem. Hich mag José hīchab judionaan Asamblea heem woun hajap'am hajim haajem, Hēwandam dau na.

51 Maagwaita hich k'apeenau Jesús par hawaag hibëp naawaijā hich chan ham higar k'aba siejim hanaabá. Magua hamau hi dau hap'ɻɻ wai naawaijā hichdēu chan dichba haajeejim hanłam. Mag wounau hīchab Hēwandamau maach peerdə haumk'ür räiju jaaujerr bëeju hanłamta nlaajeejim haajem. **52** Hich mag wounauta, Jesús meeбаadeewai, Pilato haar mawia chi mor mag mee k'érəm harraag jéeuwimajim haajem. **53** Mag jéeuwimawia, Pilatoou harrju haai sim habaawai, mawia, heeg paawia, díesdam hee parlēunaa, jébdi póm durrbä k'öpag hee chi k'örム wai sierr hee hauk'ëraan harrjim haajem. Mag jébdeg chan hagt'a hōor hābjā hauk'ërba k'örwia sii siejim haajem. **54** Mag hi hauk'ërtarr hed viernes k'eeurag hajim haajem, juu hāllijem hedam hat'ee nem t'um k'ür k'aaugjem hed. **55** Mam pamjā chi hālin Galilea durrmua hi däi bëetarr k'ɻənau

hich mag hogdaba, chi jēbdi haar wētwia hoojierram haajem hamach daúacha, jāga Jesús hauk'ērjí. ⁵⁶ Maimua wētwia, t'ūpag p'lēwia, hi k'a p'uraag sii jāgdee wau siújierram hanaabá. Maimua noram sii degpai juua hāl k'ēujierram haajem, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'apitarr gaai jaau simjö.

Jesús hiiu p'iidłtarr
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

24 ¹Maimua mag juua hāl k'ēutarr noram, domighed hedp'erre hagt'a k'ik'isus nāwe, hālin wētjierram haajem chi jēbdi haar hoon, hamachdēu hi k'a p'uraag jāgdee wau wai narr dāi. Mag ham wētum dāi deeum hālinjā ham dāi wētjim haajem. ²Maimua hooimaawai, mokpör pōmk'amua chi jēbdi hi hee joot'la p'āar sierrta chawag p'lauprāi t'lnaaajim hanaabá. ³Magbaawai warag hag hee dubnaa hoowai, maach Pör Jesús mordam hich hauk'ērtarr hee chukk'u t'lnaaajim hanaabá. ⁴Mag hamachdēu hooba habaawai, “Keena, ḥjāga habarmta māg maadēu hoochēba habarma?” hanaajim hanam. Mag nām hee hoowai, hemk'ooin numí sii k'ajūa bālmjō jūa sīsidāmta ham k'īirp'ee dānlāutk'abaichējim hanaabá. ⁵Magbaawai jāp'ierr hajaugau pōd ham k'īir heerpaba sii heeg hāt'la p'ōbaadeewai mak'ālnau hamach garmua hamag magjierram hanam:

—¿Chi monak'amta k'ant'ee pārau hi jār wēnłłramma hajierram hanam, māg jēbdi hōor k'ēraag watarr hee? ⁶⁻⁷Hi ya hiiu p'iidłwia petabahab. Magua māig k'aba simgui hajim hanam. K'īir heyaa habat hajim hanam, Galilea durr haawaiwe hichdēu pāachig, Hemk'ooi Hiewaa pekau pōmk'am k'ālnau hi p'la haunaa pakuls gaai hi meerppāju jaaujerr; mamał k'āai t'ārjupam hee deeu hich hiiu p'iidłju jaautarrjā k'īir heyaa habat hajim hanam hamag.

⁸Magbaawaita chadcha hi hiek'atarr k'īir hee dāhnłłisijierram hanaabá. ⁹Magbaa chi jēbdi haigmua wētwia, chi dāi wēnłłraajerr once narr k'ālnag t'um hamachdēu hootarrjōo jaauwimajierram haajem. Hich mag t'um haig narr k'ālnagjā hich hagjō jaaujierram haajem. ¹⁰Mag chi hālin hich Jesuu once jār hautarr k'āln haar hiek jaauwimarr k'ālnan, María Magdalena hajim haajem, Juana dāi, María Santiago hādpa, mag tag hīchab tagam hālinpra. ¹¹Mamał hālinau nem hīgk'a nām chi Jesús k'apeenau hūurwai sēuk'a nāmjoō haawai hāk'abajierram haajem. ¹²Mamał Pedroou mag hūrbaawai p'iidłbaadēwia jēbdiig k'ap'igbaadējim hanam. Maimua hag hee hierr hooimaawai, hāba hi p'laeū sierr put happaita hooimajim hanaabá. Hichdēu mag hoobaawai hich diig mamua hich hödegpain, “¿Jāga hawiata jāg hich hauk'ērtarr hee chukk'u t'lnāma?” ha k'īirjubaadējim hanam.

Emaús k'ād hee hich hoopitarr
(Mr. 16:12-13)

¹³Maimua hich hag hedpai hōor numí p'ōbör Emaús hanam māg wētjim haajem. Mag Emaús p'ōbör Jerusalenmuia once kilómetros sīejim haajem chi warp'ag. ¹⁴Mag hērēubaadēwia k'ād hee Jesús hīgwia, “¿Jāgataa hi

hauk'ërtarr heejä jäg sii k'äidu parii t'lanáma?" ha hiyäл wëtmajim hanäm.

¹⁵ Mamä ham mag hiyäл jürr chik'am hi jürr jaaupäräig wëtumta, hamau hig narr Jesuhchata bëewia ham wëtum däi maa hajim hanäm. ¹⁶ Mamä hamach bigaau mag nllrramjä pöd k'aug hauba, sii deeum k'lälnriita naajim hanaabá. ¹⁷ Mag wëtumua hich garmuata, —Keena, ḷpäär k'andam jaauwaita mläg hiyäл wënlrráma? ḷjäga jäg pääar hök'üirjuumjö wëtmá? hajim hanäm.

¹⁸ Magbaawai häh Cleofas haajerrau hirig, —Maadëu k'an hiek hagájä hamap'a simgui hajim hanäm. T'umaam k'lälnau k'ak'apdö t'lanäm, jägaž Jerusalén p'öbör hee. Ražä hïchab hag p'öbör hee mläg nemk'oo dichtarrta, ḷhäbaa pächdëupaita k'augba chirá? hajim hanäm.

¹⁹ Magbaawai hich Jesuu hamag, —K'ani jägjierráma hajim hanäm, mläg nemk'oo hee?

Magbaa hamachdëu hirig jaaumamua, —Jesús Nazaretpierrma hajierram hanäm, Hëwandam hi jaaumie. Hirua Hëwandam juu t'eegeau nem k'üir pogk'e waaujeejim. Maimua jäga Hëwandamau maach peerdä haaujé ha jaauwaijä hõrau k'ak'apdö haajeejimgui hajim hanäm, chadcha Hëwandam hiekta jaau sim.

²⁰ Mamä mag k'itarrta p'adnaan chi pörnaanau chi t'et'em k'läln däimua Pilatoog pär deebajieb hajim hanäm, jürr hich soldaaunag pakuls gaii meerp'ë t'ööpi jaaumk'üir. ²¹ Hamau hi jägbajupii hawia marau k'üirjuuwai hichdëuta israelnaan t'um Romapien juu heemua pör höbeer haujupii naajimgui hajim hanäm. Mag k'üirju naajieb mamä, viernes hi t'ootarr ya k'ääai t'ärjup pangui hajim hanäm, hïsim k'urau hi dau hap'laa habarm. ²²⁻²³ Mag nám hee warag hllin maarjö hi higar hääk'a nám k'lälnau hïs hedauperre k'isu náwe jëbdi haar hoot'urwia maach jägderraata jaauchëjierramgui hajim hanäm. Ham hiek k'abä mag chi hauk'ërtarr hee hooimaawai, chukk'u, sii Hëwandam chognaanta haig naajim hanäm.

Mak'lälnau hamag jaauwai, Jesús hiiu sim haajem. ²⁴ Mag jaaubaichëm hürwia hagjö maach heem k'lälnaucha chi jëbdi haar hoon weetwai chadcha hllinaiu jaau narrjö sii k'äidu parta hooimajierram haajem ha hïgk'amajierram hirig.

²⁵⁻²⁶ Magbaawaita jürr hichdëu hamag, —Päarta k'üirjug chukk'u nám hajim hanäm. Hëwandam hi jaaumienau p'ätarr gaai t'um hich magta höbëberg maju ha jaauijerram, cha päächdëu märlng jaau námjö; mamä päräau hääk'amap'ata naabahab hajim hanäm. Päräau k'üirjuuwai, ḷhi hich Hëwandamaucha jär hautarr haawai hich jäg dau hap'laa haju haai k'aba sëjí? Mag k'abamgui hajim hanäm. Ya nawe hich mag p'ä sëerr haawai hich mag dau hap'laa haju haai sëebajieb hajim hanäm. Mamä hïchab chi jär hautarr k'lälnu deeu hiiupiwia hichta t'umaam k'läln Pörk'apiju ha simjä hagjö mag Hëwandam hi jaaumienau jaaubajieb hajim hanäm hamag.

²⁷ Maimua jürr hichdëuta warag hamag jaaubaadëjim hanaabá. Nacha Moiseeu p'ätarr gaaimua jaaupäräig k'ieb chi Hëwandam hi jaaumienau p'ä pätatarr gayam magwe, hich higwia bëeju ha jaau sësidäm t'um hajap'a jaaudubjim haajem hamag. ²⁸ Mag hiyäл wëtumua p'öbördam Emaús hanäm hee hamach di haar barimajierram haajem. Mamä mam pabaimaawai hich

Jesuu warag ham dak'īir sīi dicham hig sīejim hanām, juau hich t'lamk'īirjö.
 29 Magbaawai hamachdēu hirig, —Maar haig k'āibajë. Ya hatcha hedau
 k'eeuraa sīebahab; k'ād pāl k'ēūjuwai hajierram hanām.

Magbaawai chadcha ham dāi sīsijim haajem. 30 Mag ham dāi t'λbawia,
 hāba hohoodö t'ach k'oogpamua pan hich jua hee hauwia, Hēwandamag
 hāu hajim hanaa, t'orreuwig, hamag hāapājim haajem, hag na hichdēu
 haajerrjö. 31 Magbaawaita dau heerdā p'ōbaadēmjö warre hi k'aug
 hat'ajierram hanaabā. Mamā mag hich k'aug hat'am hee, dau pērbarmjö
 harrau, ham järr sīrrta dēgölp chukk'u haadējim hanām. 32 Magbaawai
 hamach wir haigpai, —Keen, jāguata māch t'āar heepain muan hich k'āijāa
 ha chirajimgui hajim hanām hābmua; maimua hīchab maach dāi k'ād
 hee hiyāa hurumua Hēwandam hiekpa t'umaa hajap'a jaaupāpāigmam
 hūrwiabajā muu k'augaa haadējimgui hajim hanām hich k'aperag.

33 Mag hamach hap hiyāa naawia hich hag bārre deeu bēejierram haajem
 Jerusalén p'obörög, hamach k'apeen narr haar jawaan. Maimua hoocheewai,
 chi Jesúis k'apeen hi dāi hogdāba wēnlrrajerr k'ālln once t'umaa hābam
 haig podpa t'ānlam hoochējierram haajem, tagam k'ālln hīchab Jesúis higar
 hāk'a narr k'āllnra hāba. 34 Maigjā hūrimaawai hamach t'umaam k'āllnau,
 “Keena, chadchata maach Pörön hiiu p'iidābarmwai; ya Simonagjā hich
 hoopibarm” ha jaau nāmta hūrimajierram hanaabā. 35 Mag hamachig
 jaubaawai, hamachdēujā jūrr warm k'āllnag maguimajierram haajem:

—Keena, magan maraujā pārag jaauk'imgui hajierram hanām,
 maachdēu hi hootarr: Hirua k'abā maar hēk'a hauwia k'ād hee maar hi dāi
 hāba wētjima hajim hanām. Mamā mag k'ād hee hāba wēttarrjā marau
 pōd hi k'aug hauba, sīi hāba t'ach k'ō nām haig pan t'orreuwig hichdēu
 hag na jiigjerrjö jigbaadēm haigta, marag hich k'augpimjö k'augpibaawai,
 marau hi k'aug haujimgui hajierram hanām jūrr hamach k'apeenag.

Jesuu hich bā dāii haajerr k'āllnagcha hich hoopitarr

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Mag hagt'a ham hich hag hiekpai jūrr jaaup'ōo t'ānlam hee chi Jesúis
 ham järr dānlluchewia, —¿Jägpai nā keena? Hoob jāp'ierrmiet, mā
 k'abahab haichējim hanām hamag.

37 Mag sīi dēgölp hamach järr dānllubacheewai jāp'ierr nām hiek'au
 sīi hi hak'aarta hoo nāmpii naajim hanām. 38 Mamā mag jāp'ierr nām
 hoobaawai hichdēu hamag, —¿K'ant'ee pārau pāach k'īirjug heepai
 “mālta hak'aar” hanā? hajim hanām. 39 Pāar hiek mag mā hak'aar hanām,
 pāadē hoobat mā juu maimua mā bājā hagjö. Chadcha māch k'abahab
 hajim hanām. Mā gaaicha parbahut, magna hajap'a hoobat hajim
 hanām. ¿Pārau hak'aar gaai parju haai nā, mā gaai par nāmjo? Hak'aar
 chan mor chuk'u sīerramgui hajim hanām, woun k'aba haawai.

⁴⁰ Magnaa chadcha hamag hich juajājā hoopinaa, hich bājā hoopijim hanaabá, chadcha mag gaaimua hichta chik'amnau pakuls gaai meerp'ë t'ōotarr hag wounau ha k'ap hamk'iir. ⁴¹ Mamλ mag hichcha hoo nəm̄jā sii warag honegnaa dauderraamjö nəm̄ gaaimua hāk'aba narr haawai hich Jesús garmuata deeu hamag, —Keena, pārau nem hinagdam k'oog chuk'u nəwi? hajim hanλm.

⁴² Magbaawai hamachdēu hāwarrdam wai narr haawai chi p'aamdam hirig deejierram haajem. ⁴³ Mag hichig deebaawai hauwia ham dak'iir k'öpājim haajem. ⁴⁴ Mag hāwarrdam k'ö haaipawiata hamag, —Keena, mλg mλch hōrau t'ōojuuta mua pārag jaaujeejimgui hajim hanλm, hag'ta maach hābā wēnλrraajeewajā. Moiseeu Hēwandam hiek p'ātarr gaai mλ higwia jaau simjö, hichiita hich jāg mλch dau hap'λλ hajujā jaaujeejimgui hajim hanλm, mua pārag. Maimua Hēwandam hi jaaumienau p'ātarr gaaijā jaaunaa Daviū hēsap Salmos hanλm p'ātarr gaaijā mλ higwia hich mag p'ā sīsid haawai, chadcha hichdēu jaautarrjōo t'um hag heyaa höbérjimgui hajim hanλm hamag. ⁴⁵ Maimua mag hichdēu Hēwandam hiek gaaí p'ā sīsidλm jaautarr k'ap hamk'iir, hichdēupai ham pör höp'ērg hapijim hanaabá. Magbaawain chadau hi higwia Hēwandam hiek gaaí p'ā sīsidλm̄jā t'um k'ap'λ nλisijim haajem. ⁴⁶ Magnaa hamag magjim haajem hich Jesuupai:

—Hich magta p'ā sim Hēwandam hiek gaaí. Maguata chadcha mλch chi Cristo hich Hēwandamaucha jār hautarr hawiajā dau hap'λλ meeju haai chirajimgui hajim hanλm. Mamλ hīchab k'āai t'ārjupam hee hiiu p'iidaju harrjā jaau simgui hajim hanλm. ⁴⁷ Mag mλch chi Cristo hiiu p'iidλbarm hootarr k'λλnauta hamachdēu hootarr nacha Jerusalenpienag jaaunaa hīchab durrpierram k'λλnagjā jaaujugui hajim hanλm, jāgata k'īirjug hajap'am jārbaawai Hēwandamau hamach k'aibag chugpaaju haai sim t'umaam k'λλnag k'ap hamk'iir. ⁴⁸ Mag pārauta mλ meewia hiiu p'iidλtarrjā pāach daúacha hootarr haawai pāarta chi jaauj k'λλnaugui hajim hanλm. ⁴⁹ Mag jaaumamua hich Jesuucha hamag, Pari magaagan mλgtarr k'ur jöpcha murua pāar hat'ee pājjugui hajim hanλm Hēwandam Hak'aar, hich mλ Hayaucha deeju ha jaautarr. Mamλ mλig Jerusalén p'öbör heepai nλisit hajim hanλm, mag Hak'aar bēe nλm hora. Hāgt'armua hich Hēwandamau pλibarλim hedta pāar gaaí p'ēs sīechējugui hajim hanλm, pāachdēu hootarr t'umaam k'λλnag jaau k'ap'λ jaau wēnλrramk'iir.

Jesús hāgt'ar matarr

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Maimua hābmiecha paawai p'öbör heemua hich Jesuu ham p'ë harrjim haajem p'öbör Betania hanλmλg k'λdau ma sim hee. Mam p'öbör higaau pabaimaawai hāgt'aag jua hlanaa Hēwandamag jēeumamua,

—Tata, puata mλg hatagjā mλk'λλn wounaan hich jāg hāu ham p'ë wai chitajugui hajim hanλm.

⁵¹ Mag ham k'īir honee hiek'amamua, ham dak'īraa hedjā baug hee hāgt'aa papagmamua, warag hoohba pamamua Hēwandamau hich haar

hāgt'ar hat'ajim hanaabá. ⁵² Mag hi hāgt'aag mam hoobaawai jēb gaai kanieu p'obk'anaa hirig, —Pajöm chan wounaan m̄g hatagjā marau hoobam. Pachta chadcha hāba maar Pöröu hajierram haajem.

Mag jēeu durrawia, deeu Jerusalenag honee wētjim haajem, hamachig jaautarrjö. ⁵³ Maimua Jerusalén p'obör hee pawiajā hich mag hed hēepierr Haai hi jēeujem deg wētwia jēeu durraajeejim haajem.